

ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ  
ПРИТУРКА  
ДЪРЖАВЕНЪ ВЕСТНИКЪ

Година I

СОФИЯ, сжбота, 9 мартъ 1929 год.

Брой 277

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ

Министерство на вътрешнитъ работи и народното здраве

УКАЗЪ

№ 2

НИЕ БОРИСЪ III

СЪ БОЖИЯ МИЛОСТЬ И НАРОДНАТА ВОЛЯ

ЦАРЬ НА БЪЛГАРИТЪ

Обявяваме на всички Наши вѣрноподаници, че XXII-то обикновено Народно събрание, презъ II-та му редовна сесия, въ 44-то заседание, държано на 14 февруарий 1929 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОНЪ

за народното здраве

ОТДѢЛЪ I.

Цель и устройство.

Чл. 1. Законътъ за народното здраве цели:

- а) създаване и поддържане условия за животъ и трудъ, най-пригодни за оздравяване, засилване и увеличаване броя на дееспособното население;
- б) изучаване родовитъ недъзи на населението и мърките за тѣхното намаляване и отстраняване;
- в) здравно обучение и възпитание на населението;
- г) грижи за майкитъ, кърмачетата и подрастващето поколение;
- д) грижи за санитарното благоустройство на населенитъ мѣста и санитаренъ надзоръ върху работилници, жилища, заведения и учреждения;
- е) санитаренъ надзоръ върху хранителнитъ, питейни, вкусови вещества и общоупотребимитъ предмети;
- ж) издирване, ограничаване и прекратяване остритъ и хронични заразни болести, както и болеститъ, които застрашаватъ да отслабятъ и понижатъ народнитъ сили;
- з) насърчаване и подпомагане дружества, организации и частни лица, работящи за подигане и заякчаване здравето на народа;
- и) даване медицинска помощъ на нуждаещитъ се, подслонъ и възпитание на душевно болни и слабоумни;
- к) подготовка на необходимия медико-санитаренъ персоналъ и надзоръ при упражняване професията на медико-санитарнитъ лица;
- л) водене санитарна и медицинска статистика.

Чл. 2. Висшиятъ надзоръ на народното здраве принадлежи на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве. Той ръководи — чрезъ централни и мѣстни органи и учреждения — цѣлата служба по пазене и подобрене здравето на населението.

Чл. 3. Главната дирекция на народното здраве е централното управление. Тя дава общи насоки и нареждания по пазене и подобряване народното здраве, ръководи службата, бди за изпълнението на санитарнитъ закони и правилници, надзирава дейността и мѣроприятията на изборнитъ учреждения. При нея се откриватъ институти, лаборатории и заведения, предназначени за цѣлата страна.

Чл. 4. Окръжнитъ и общински съвети, подъ надзора и ръководството на Централното управление, се грижатъ да пазятъ и подобряватъ здравето на населението въ окръжитъ и общинитъ, като поддържатъ необходимия медико-санитаренъ персоналъ, лѣчебни заведения и др.

Чл. 5. Всички министерства, които уреждатъ въ своето ведомство здравна служба възъ основа специални закони, трѣбва да съгласуватъ своитъ правилници и наредби съ общата здравна политика на държавата.

ОТДѢЛЪ II.

Централно санитарно управление.

Главна дирекция на народното здраве.

Чл. 6. Главната дирекция на народното здраве се управлява отъ Главенъ директоръ, назначенъ съ царски указъ по предложение на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве. Главниятъ директоръ трѣбва да е лѣкаръ, известенъ съ своята санитарна обществена дейность. Той трѣбва да има най-малко десетъ години практика като лѣкаръ, отъ които поне петъ години държавна служба.

Чл. 7. Главниятъ директоръ се сношава направо съ всички министерства и учреждения по въпроси отъ санитаренъ характеръ.

Чл. 8. Главната дирекция има следнитъ отдѣления:

- а) за администрация, хигиена и статистика;
- б) за заразни болести;
- в) за социални болести;
- г) за лѣчебни заведения;
- д) аптечно и за надзоръ върху лѣкарства, химикали и силнодействащи вещества.

Чл. 9. Главната дирекция на народното здраве, освенъ другитъ служби, възложени ѝ отъ настоящия законъ, върши още и следнитъ:

а) изучава, устройва, ръководи, надзирава и провѣрва цѣлокупната дейность по опазване и подобрене народното здраве; командирова лѣкари и санитарни служби за борба съ заразителъ болести и за замѣстване отсъстващитъ лѣкари и санитарни служащи;

б) проучва биологичнитъ и патологичнитъ особености на народа, търси причинитъ имъ и взема мѣрки да отстранява ония, които влияятъ вредно върху народното здраве;

в) изучава причинитъ на социалнитъ болести и взема мѣрки за борба съ тѣхъ;

г) подтиква съ срѣдства, съ персоналъ или чрезъ състезание проучването и изследването на известни здравни задачи;

д) изработва отчетъ за здравето състояние и за здравнитъ нужди на страната.

Чл. 10. При Главната дирекция има: Висшъ санитаренъ съветъ, Висшъ медицински съветъ, аптечна комисия, институтъ за народно здраве и дисциплинаренъ съдъ.

А. Висшъ санитаренъ съветъ.

Чл. 11. Висшиятъ санитаренъ съветъ е съвѣщателно тѣло по здравеопазването на страната. Той се свиква на заседание отъ Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве най-малко единъ пътъ въ годината и когаъ стане нужда. Заседанията му се председателствуватъ отъ Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, а въ негово отсъствие — отъ Главния директоръ на народното здраве.

Чл. 12. Висшиятъ санитаренъ съветъ се състои отъ членове по право, по назначение и по изборъ:

а) членове по право сж: Главниятъ директоръ на народното здраве, членоветъ на Висшия медицински съветъ, главния инспекторъ-лѣкаръ при Министерството на народното просвѣщение, главния ж.-п. лѣкаръ, главния директоръ на статистиката, главния директоръ на пѣтищата, благоустройството и сградитъ, началникътъ на столичната санитарна служба, началникътъ на ветеринарното отдѣление при Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти, началникътъ на отдѣлението или главния лѣкаръ за труда, бившитъ министри на вътрешнитъ работи и народното здраве и бившитъ директори на народното здраве;



б) по назначение отъ Министра на вътрешните работи и народното здраве: двама председатели на окръжни постоянни комисии, единъ окръженъ лѣкаръ и единъ управителъ на I-ст. болница;

в) по изборъ отъ надлежните колегии или управителни тѣла: по единъ представителъ на медицинския, ветеринарния, агрономическия и физико-математическия (химикъ) факултети; по единъ представителъ на аптекарския и жболокарския съюзи, единъ представителъ на дружеството на дрогиститѣ и единъ представителъ на помощния санитаренъ персоналъ.

Чл. 13. Мандатътъ на членоветѣ на съвета е три години. Министрътъ на вътрешните работи и народното здраве, както и надлежните колегии и управителни тѣла, могатъ да замѣняватъ избранитѣ отъ тѣхъ членове съ други. Членоветѣ на Висшия санитаренъ съветъ не получаватъ възнаграждение за участие въ заседанията му. Тѣхната служба е почетна. Тия отъ тѣхъ, които не живѣятъ въ столицата, получаватъ пътни и дневни, съгласно закона за чиновниците.

Забележка. При нужда, по докладъ на Главния директоръ на народното здраве, могатъ да бъдатъ призовани временно въ заседанията на съвета, безъ право на гласъ, и други лица — специалисти.

Чл. 14. Висшиятъ санитаренъ съветъ изслушва доклада на Главния директоръ на народното здраве по здравословното състояние на страната, обсъжда и изказва мнение по всички поставени въ дневния редъ въпроси.

#### Б. Висшъ медицински съветъ.

Чл. 15. Висшиятъ медицински съветъ е висшето научно-свещателно тѣло по всички въпроси свързани съ народното здраве. Той се състои отъ действителни и допълнителни членове.

Действителни членове сѣ: Главниятъ директоръ на народното здраве, началникътъ на военно-санитарната частъ, единъ съдия отъ Върховния касационенъ съдъ и шестъ лѣкари, назначени съ царски указъ по предложение на Министра на вътрешните работи и народното здраве, отъ които трима представители на Българския лѣкарски съюзъ, изъ между 6 души посочени отъ последния. Лѣкаритѣ трѣбва да иматъ не по-малко отъ 10-годишна практика и да сѣ известни по своята научна или административна дейностъ.

Отъ назначените действителни членове ежегодно двама излизатъ по жребие и се замѣстватъ съ други.

Излъзлите могатъ да бъдатъ преназначени.

Допълнителни членове сѣ: професоритѣ-титulary на катедри при Софийския медицински факултетъ и началниците на санитарнитѣ служби при другитѣ ведомства. По покана на Висшия медицински съветъ, тѣ взематъ участие въ заседанията съ право на гласъ, когато се разглеждатъ въпроси отъ тѣхна компетентностъ.

Въ случай на нужда, Висшиятъ медицински съветъ може да покани въ заседанията си съ свещателенъ гласъ и други вещи лица и специалисти.

Чл. 16. Членоветѣ на Висшия медицински съветъ се свикватъ на заседание по нареждане на Главния директоръ на народното здраве, който е и председател на съвета.

Чл. 17. Висшиятъ медицински съветъ: а) изработва и разглежда проекти за закони, правилници и общи наставления отнасящи се до народното здраве; б) проучва санитарното дѣло въ страната и препорѣчва мѣрки за подобрието му; в) следи развитието на санитарното дѣло въ другитѣ страни; г) дава мнение за разрешаване упражнението на медицината, жболокарството и пр. и се произнася за незаконното имъ практикуване; д) произнася се по лѣчебнитѣ срдства, минералнитѣ води и тѣмъ подобни и по въпроси свързани съ професионалната тайна; е) обсъжда по-важнитѣ административно-санитарни мѣроприятия; ж) разглежда по-важнитѣ решения на окръжнитѣ хигиенически съвети и дава мнение за отмиъване тия отъ тѣхъ, които не сѣ съобразни съ настоящия законъ и правилниците за прилагането му; з) дава мнение за отваряне и закриване на обществени и частни лѣчебни и други здравни заведения; и) дава мнение по санитарната частъ на държавния и окръжнитѣ бюджети; к) оценява службата на санитарния персоналъ и се произнася при назначението и повишенията, както и по командировките въ странство; л) разрешава възникналитѣ несъгласия между санитарнитѣ органи и учрежденията; м) обсъжда всички принципиални и важни въпроси отъ текуще и временно естество, свързани съ народното здраве.

Всички въпроси, които съгласно настоящия членъ сѣ отъ компетентността на Висшия медицински съветъ, се решаватъ отъ административната властъ следъ като съветътъ се е изказалъ по тѣхъ.

Чл. 18. За разглеждане пенсионни дѣла и преписки на инвалиди, както и за даване мнение по тѣхъ, ежегодно се образува комисия отъ трима членове на Висшия медицински съветъ, отъ които единътъ — началникътъ на военно-санитарната частъ — я председателствува.

Когато решенията на тази комисия не сѣ единодушни и нѣкой отъ членоветѣ останатъ на особено мнение, въпросътъ се внася да се разгледа отъ Висшия медицински съветъ.

#### В. Аптечна комисия.

Чл. 19. Въпроситѣ, отнасящи се до аптеки и дрогерии, до тѣхния персоналъ, до производството, вноса и продажбата на лѣкарства, отровни, силно действащи и упойтелни вещества, се разглеждатъ и решаватъ отъ аптечната комисия.

Чл. 20. Аптечната комисия се състои отъ: Главния директоръ на народното здраве — за председателъ, професора по фармакология, началника на аптечното отдѣление, началника на химическия отдѣлъ при института за народно здраве; двама правоспособни фармацевти съ по петъ-годишна практика, отъ които единия аптекар-концесионеръ, а другия дрогистъ и единъ съдия отъ Върховния административенъ съдъ — всички назначени отъ Министра на вътрешните работи и народното здраве за три-годишенъ срокъ.

Чл. 21. При Главната дирекция има аптеченъ складъ съ лаборатория и работилница. Аптечниятъ складъ снабдява държавнитѣ аптеки и амбулатории по всички ведомства, освенъ военното, съ лѣкарства, инструменти, домакински принадлежности и др. Същиятъ, срещу заплащане, може да снабдява съ поменатитѣ материали окръжнитѣ постоянни комисии и общинитѣ. Аптечниятъ складъ държи и продава и монополизиранитѣ лѣчебни срдства.

Чл. 22. Всички решения на Висшия медицински съветъ, както и решенията на аптечната комисия, влизатъ въ сила следъ одобрението имъ отъ министъра.

#### Г. Институтъ за народно здраве.

Чл. 23. Институтътъ за народно здраве има микробиологично, химическо и хигиенно отдѣления съ необходимитѣ подразделения. Той има за задача развитието и практично приложение на хигиената и съдействие на санитарното управление при борбата съ заразнитѣ и народни болести. Въ него се приготвятъ серуми и други лѣчебни, предпазни и диагностични срдства противъ заразнитѣ болести; правятъ се провѣрочни и други изследвания на хранителни, питейни и вкусови вещества, на минерални и други води; извършватъ се, по искане на съдебнитѣ и другѣ власти, съдебно-химически изследвания; правятъ се провѣрочни изследвания на лѣкарствата, фармацевтически и др. препарати, а така също — по искане на държавни учреждения — разни други научни изследвания. При института се откриватъ курсове за обучение на лѣкари и помощенъ санитаренъ персоналъ.

#### Д. Дисциплинаренъ съдъ.

Чл. 24. При Главната дирекция на народното здраве има дисциплинаренъ съдъ, състоящъ се отъ членъ-юриста на Висшия медицински съветъ — за председателъ, единъ членъ отъ същия съветъ и отъ представителъ на Главната дирекция на народното здраве. Тоя съдъ разглежда всички дисциплинарни дѣла, възбуждени противъ санитарнитѣ органи на държавна, окръжна и общинска служба, по поводъ и въ свързка съ службата имъ. Дисциплинарниятъ дѣла се възбуждатъ отъ Главната дирекция на народното здраве, а чрезъ нея и отъ окръжнитѣ лѣкари.

Чл. 25. Всѣки обвиняемъ има право да проучи възбуденото противъ него дисциплинарно дѣло, да представи доказателства за невинността си и да се яви лично въ деня на разглеждане дѣлото предъ Дисциплинарния съдъ, за да даде обяснения и се защитава. За деня опредѣленъ за разглеждане дѣлото, нему се съобщава 15 дена по-рано. Решенията на Дисциплинарния съдъ не подлежатъ на никакво обжалване. Тѣ, следъ одобрението имъ отъ Министра на вътрешните работи и народното здраве — съобразно съ закона за държавнитѣ служители (чл. чл. 74, 75, 76, 81 и 82) — се привеждатъ въ изпълнение.

#### ОТДѢЛЪ III.

#### Мѣстни санитарни управления.

##### 1. Окръжни лѣкари.

Чл. 26. Въ всѣки окръгъ, по възможностъ, има единъ окръженъ лѣкаръ — хигиенистъ, който ръководи, надзирава и провѣрява цѣлокупната дейностъ за пазене и подобрене на народното здраве въ окръга, бди за точното при-



лагане санитарните закони, правилници и наредби, следи и донася въ Главната дирекция за хода на цялата медицинска и здравна служба въ окръга.

Чл. 27. Окръжният лѣкаръ е началникъ на всички санитарни служби и заведения и на всички служещи по здравната частъ въ окръга; той решава всички административни и здравни въпроси, свързани съ общественото здраве въ окръга, и носи всичките отговорности по санитарната служба въ окръга.

Забележка. Столичната санитарна служба и общитѣ I ст. болници сѫ подъ надзора на Главната дирекция на народното здраве.

## II. Околийски лѣкари.

Чл. 28. Всѣка административна околия може да се раздѣли на две или повече санитарни околии, а всѣка санитарна околия — на санитарни участъци.

Разпредѣлението на административните околии въ санитарни и опредѣлянето на тѣхните седалища става отъ съответния окръженъ хигиенически съветъ и се одобрява отъ Висшия медицински съветъ. Общината, дето е седалището на санитарната околия, ако сама не издържа общински лѣкаръ, е длъжна да даде жилище на лѣкаря, канцелария и амбулатория, отопление, освѣтление и прислуга.

Чл. 29. Въ всѣка санитарна околия има по единъ държавенъ околийски лѣкаръ, предимно хигиенистъ; а въ всѣки участъкъ — по единъ лѣкаръ, а при липса на такъвъ — фелдшеръ. Околийскиятъ лѣкаръ е началникъ на цялата здравна служба въ околията; нему тамъ сѫ подчинени всички длъжностни лица по санитарната частъ. Той следи за точното изпълнение на санитарните закони, правилници и наредби, съгласува и обединява службата по борбата съ заразните и народни болести и по хигиенните мѣроприятия. Той изучава бита, нуждите и пр. на населението и препоръчва нужните мѣрки.

## III. Санитарна служба при изборните учреждения.

### а) При окръжните съвети.

Чл. 30. Грижитѣ за пазенето и подобрието на народното здраве въ санитарните участъци, както и лѣчебната частъ тамъ и въ цялия окръгъ, се възлага на окръжните съвети.

Чл. 31. Окръжниятъ лѣкаръ е съветникъ на окръжната постоянна комисия по санитарната частъ. Като такъвъ, той предлага мѣрки за уреждане здравната служба въ окръга, участвува при изработване санитарната частъ на окръжния бюджет-проектъ; следи за редовното и правилно изразходване на предвиденитѣ въ бюджета суми за санитарни нужди. Приготвя проектите на поемните условия за доставка на лѣкарства и санитарни материали, уреди, покъщнина и прочее нужни за участъците и за издържанитѣ отъ окръжния съветъ болници, амбулатории и пр. и участвува при приемане на доставенитѣ лѣкарства, материали и др.

Чл. 32. Окръжната постоянна комисия, преди да вземе решение по въпроситѣ свързани съ народното здраве и особено: а) по санитарната частъ на бюджета на окръга и общинитѣ отъ окръга; б) по опредѣляне санитарните участъци, районитѣ и седалищата имъ; в) по създаване нови длъжности по санитарната частъ и здравни учреждения и г) по опредѣляне санитарните общини и разпредѣление срдѣствата за издръжка на лѣкаря и на общинската тамъ санитарна служба — изслушва мнението на окръжния лѣкаръ, управителя на мѣстната държавна болница, единъ лѣкаръ отъ мѣстната лѣкарска колегия и аптекаря отъ мѣстната държавна болница, — всички образувачи съществено тѣло при окръжната постоянна комисия по здравните въпроси. Взетитѣ по п. п. „б“, „в“ и „г“ решения на окръжната постоянна комисия подлежатъ на одобрение отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 33. Съ разрешение на Главната дирекция на народното здраве, въ всѣки окръгъ се откриватъ отъ окръжния съветъ съ помощта на държавата и общинитѣ отъ окръга, хигиени лаборатории съ бактериологическо, химическо и противобѣсно огдѣления, предназначени главно за предпазване отъ заразни и народни болести, за тѣхното разпознаване и изучаване и за борба съ тѣхъ. Въ сжщитѣ се извършватъ анализи на хранителни, питейни и други продукти, общо употребими предмети, лѣкарства, сждебно-медицински изследвания и пр. Деятелността на тѣзи лаборатории се направлява и контролира отъ института за народно здраве.

И общинитѣ, съ разрешение на Главната дирекция на народното здраве, могатъ да откриватъ и издържатъ такива лаборатории.

Както въ окръжнитѣ, така и въ общинскитѣ лаборатории се извършватъ безплатно и задължително всички изследвания на материали пратени служебно отъ санитарните власти.

Чл. 34. Окръжнитѣ постоянни комисии, въ съгласие съ Главната дирекция на народното здраве, опредѣлятъ както районитѣ на окръжнитѣ лаборатории, така и общинитѣ, които се включватъ въ тѣхъ и които изпращатъ тамъ лица за противобѣсно лѣкуване.

Тия общини внасятъ въ касата на окръжната постоянна комисия сумитѣ предвидени за фонда за противобѣсно лѣкуване, съгласно закона отъ 5 XII 1921 г., „Д. В.“ бр. 200.

### б) При общинитѣ.

Чл. 35. Всѣка община, съ повече отъ 5.000 души население е длъжна да има общински лѣкаръ. Нѣколко малки съседни общини образуватъ санитарна община съ общъ лѣкаръ, издържанъ отъ тѣхъ. Тѣ му даватъ жилище, амбулатория и прислуга. Опредѣлянето състава на санитарните общини, както и сумитѣ, които всѣка отдѣлна община трѣбва да внася за издръжката на лѣкаря и за санитарната служба, става по начина предвиденъ въ чл. 32.

Въ по-големитѣ общини, на всѣки 10.000 души трѣбва да има по единъ лѣкаръ, като най-малко половината отъ тѣзи лѣкари бждатъ хигиенисти.

Забележка. Въ общини, въ които нѣма специаленъ училищенъ лѣкаръ, общинскиятъ лѣкаръ е сжщевременно и училищенъ лѣкаръ за основните училища и прогимназитѣ.

Чл. 36. По отношение на медицинската и санитарно-административната служба, общинскитѣ и училищнитѣ лѣкари сѫ подчинени на окръжнитѣ и околийски лѣкари. Тамъ дето има нѣколко общински лѣкари, единъ отъ тѣхъ — хигиенистъ — се назначава за началникъ на общинската служба.

Чл. 37. Общини, съ население по-малко отъ 5.000 жители, могатъ да привлечатъ за установяване въ тѣхъ частно-практикуващъ лѣкаръ, като му плащатъ опредѣлено възнаграждение. Такъвъ лѣкаръ е длъженъ да взема всички мѣрки за борба съ заразните и народни болести, като общински лѣкаръ и да дава всички сведения изисквани отъ санитарната властъ. Решенията на общинскитѣ съвети за плащане такова възнаграждение и за назначаване лѣкаръ при тия условия подлежатъ на одобрение отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 38. Всѣки окръгъ и всѣка община сѫ длъжни да предвиждатъ въ бюджетитѣ си необходимитѣ суми за издръжка на санитарните служби: персоналъ, оздравяване населениетѣ мѣста, борба съ заразните и народни болести, лѣчебни заведения и пр. Когато нѣкой окръгъ или община не предвиждатъ въ бюджета нужнитѣ суми, Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве или окръжнитѣ постоянни комисии, по искане на Главната дирекция на народното здраве или на окръжния лѣкаръ, вписватъ въ бюджета, съобразно съ разполагаемитѣ срдѣства, необходимитѣ суми.

## ОТДѢЛ IV.

### Хигиенически съвети

Чл. 39. Въ всѣки окръженъ и околийски градъ, и въ всѣка община съ лѣкаръ, има хигиенически съветъ.

Въ общини съ по-малко отъ 20.000 души жители, окръжниятъ или околийскиятъ хигиенически съветъ е сжщевременно и общински. Въ градове, съ население повече отъ 20.000 души, има отдѣлни общински хигиенически съвети.

Чл. 40. Окръжниятъ хигиенически съветъ се състои: отъ окръжния управителъ — председателъ, окръжния лѣкаръ — подпредседателъ, председателя на окръжната постоянна комисия, председателя на окръжния сждъ, гарнизонния лѣкаръ, представителъ на духовенството и на религиознитѣ общини, окръжния инженеръ или архитектъ, окръжния училищенъ инспекторъ, окръжния ветеринаренъ лѣкаръ, началника на общинската санитарна служба, общинския кметъ, инспектора или лѣкаря на труда, председателя на училищното настоятелство, директора на земледѣлската катедра, председателя на главнитѣ учители, представителъ на дружеството Червенъ кръстъ и единъ аптекарь избранъ отъ хигиеническия съветъ.

Чл. 41. Околийскиятъ хигиенически съветъ се състои: отъ околийския началникъ — председателъ, околийския или участковия лѣкаръ — подпредседателъ, гарнизонния лѣкаръ, ако има такъвъ, мировия сдия, общинския кметъ, председателя на училищното настоятелство, общинския лѣкаръ, представителя на духовенството и на религиознитѣ общини, директора на гимназията или прогимназията, околийския или общинския инженеръ или архитектъ, околийския или общински ветеринаренъ лѣкаръ,



околийския агрономъ, представителя на главнитѣ учители и представителя на дружеството Червенъ Кръстъ и отъ единъ аптекаръ.

Чл. 42. Общинскиятъ хигиенически съветъ се състои отъ тѣзи лица на околийския хигиенически съветъ, които живѣятъ или служатъ въ общината. Той се председателствува отъ кмета, а когато този последниятъ отсъствува — отъ лѣкаря.

При всички бани и лѣчебни мѣста има сѣщо такива хигиенически съвети.

Забележка. Въ хигиеническитѣ съвети могатъ да се покажатъ съ съвѣщателенъ гласъ, вещи лица и специалисти.

Чл. 43. Хигиеническитѣ съвети изучаватъ всички въпроси, които засѣгатъ общественото здраве, между които: а) храната на населението, водоснабдяване, канализация, чистота, изсушаване блатата, пречистване на замърсени мѣста, уреждане обществени и минерални бани и извори; б) здравната служба въ училища, пансиони, ясли, сиропиталища, приюти и др.; в) появяването, разпространяването и прекратяването на заразнитѣ, народни и други болести; г) изучаване програмата за оздравяване на населенитѣ мѣста, както и наставленията по опазване народното здраве.

Въпроситѣ отъ компетенцията на хигиеническитѣ съвети не могатъ да бѣдатъ разрешавани преди да се вземе мнението имъ.

Чл. 44. Хигиеническитѣ съвети заседаватъ редовно поне веднажъ въ месеца, а извънредно, когато се окаже нужда. Решенията се взематъ по вишегласие и сѣ законни, щомъ въ заседанието присѣствуватъ повече отъ половината членове.

Чл. 45. Взетитѣ решения се привеждатъ въ изпълнение, чрезъ съответнитѣ окръжни, околийски или общински санитарни органи.

Чл. 46. Членоветѣ на хигиеническитѣ съвети, които безъ уважителни причини отсъствуватъ отъ заседания или комисия, се глобяватъ — по решение на съвета — до 100 лева на заседание.

#### ОТДѢЛЪ V.

##### Хигиенно възпитание и здравна просвѣта

Чл. 47. Главната дирекция на народното здраве ръководи службата по хигиенното възпитание на населението и по здравната му просвѣта, чрезъ всички ней подчинени учреждения и органи, като изучава и най-пригоднитѣ сръдства за постигането на тази цель.

Чл. 48. За обединение и съгласуване на всички мѣроприятия, както и на всички способи и сръдства за хигиенното възпитание на населението и за неговата здравна просвѣта, Висшиятъ медицински съветъ назначава особени заседания, въ които, освенъ редовнитѣ и съответнитѣ допълнителни негови членове, участвуватъ още: по единъ представител на всички министерства, двама представители на академическия съветъ, по единъ директоръ на мъжка и девическа гимназии, по единъ представител на окръжнитѣ хигиенически съвети и по единъ представител на всички организации и дружества, имащи сѣщата цель.

Чл. 49. Въ тѣзи заседания се обсъжда изложението на Главния директоръ на народното здраве и се взематъ решения по всички въпроси, които засѣгатъ хигиенното възпитание на населението. Тѣзи решения, следъ утвърдението имъ отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, се внасятъ въ Министерския съветъ за одобрение, следъ което тѣ ставатъ задължителни за цѣлата страна и за всички ведомства.

Чл. 50. За хигиенното възпитание на населението и за здравната му просвѣта, държавата, окръжитѣ и общинитѣ учредяватъ постоянни и подвижни музеи, изложби, подвижни катедри, народни четения, сказки, кинематографни представления, печатни издания и др. подобни, като ежегодно гласуватъ въ бюджетитѣ си и нуждитѣ сръдства за това и подпомагатъ съ тѣзи сръдства всички дружества и организации, които преследватъ сѣщитѣ цели.

За хигиенното възпитание на населението и за пропаганда, ежегодно, по решение на Висшия медицински съветъ, се опредѣля една седмица, посветена на народното здраве.

#### ОТДѢЛЪ VI

##### Грижи за потомството

Чл. 51. При Главната дирекция на народното здраве се урежда инспекторатъ, който има за цель да се грижи за майчинството, за кърмачетата и подрастващото поколѣние. Чрезъ този инспекторатъ, Главната дирекция организира, подпомага, ръководи и надзирава всички изборни учреждения, дружества, комитети и лица, които работятъ въ полза на майката и детето и съгласува тѣхната дейность.

Тази служба, покрай другото, има за задача: а) да проучва условията, които влияятъ върху здравето на майката и детето; б) да подканя мѣстнитѣ власти къмъ създаване условия и подходящи грижи за майката и детето; в) да открива, съ съдействието на държавата, окръга и общинитѣ, здравни съвѣщателни станции или да подпомага изборнитѣ учреждения при откриване на такива; г) да дава нуждитѣ наставления на майкитѣ; д) да предпазва новорожденитѣ отъ заболяване и отъ ослѣпяване; е) да полага грижи за неджгавитѣ и ненормални деца; ж) въ споразумение съ съответнитѣ министерства, да се грижи за здравето на ученицитѣ въ всички училища и особено въ основнитѣ и въ прогимназитѣ.

Забележка. Съвѣщателни станции се откриватъ съ знанието и съгласието на централната санитарна власть.

Чл. 52. Грижитѣ за майкитѣ и децата се възлагатъ предимно върху общинитѣ. Последнитѣ създаватъ съвѣщателни станции за всички майки и деца, подпомагатъ беднитѣ бременни и родилки, организиратъ рационалното отхранване и отглеждане на децата, уреждатъ санитарна служба въ основнитѣ училища и прогимназитѣ, детски игрища, планински и морски колонии и други подобни, като подпомагатъ дружествата, имащи сѣщата цель.

Държавата и окръжитѣ подпомагатъ въ това отношение общинитѣ и съгласуватъ тѣхната дейность, като особено внимание и грижи насочватъ тамъ, дето известни обществени злѣни сѣ развили въ по-голямъ размѣръ.

Чл. 53. Лица, които ще встъпятъ въ бракъ, получаватъ печатни упътвания за важността на здравето и за вредното влияние на болеститѣ върху съпрузитѣ и потомството. За организиране на такива служби, общинитѣ могатъ да отварятъ особени съвѣщателни бюра, завеждани отъ лѣкари.

Чл. 54. Всѣка бременна жена или родилка се намира подъ закрилата на санитарната власть и получава безплатно съвети и медицинска помощъ, щомъ материалното ѝ положение налага това.

Чл. 55. Всѣка община, или група общини, съ повече отъ 5.000 души население, трѣбва да издържа една дипломирана акушерка или да подпомага съ възнаграждение такава, която би се установила тамъ на практика.

Чл. 56. Забранено е да се предизвиква изкуствено помътане. Когато това се налага, лѣкарътъ, който ще го извършва, е длъженъ въ 24 часа да уведоми писмено най-близката санитарна власть. Така сѣщо, въ случай на естествено или изкуствено помътане, лѣкарътъ или акушерката, които сѣ го констатирани, сѣ длъжни да уведомятъ надлежнитѣ санитарни власти. Лѣкарътъ, акушерката или друго санитарно лице, което е присѣствувало при раждането, е длъжно въ срокъ отъ 36 часа да обяви станалото раждане. Сѣщитѣ лица или майката сѣ длъжни да съобщаватъ за всѣко мъртвородено или родено съ неджгъ дете.

Чл. 57. Семейства, които приематъ на жилище и храна чужди деца (ученици и пр.), сѣ длъжни да представятъ на мѣстната санитарна власть доказателство, че никой отъ домашнитѣ имъ не боледува отъ остра или хроническа заразна болестъ. Сѣщо такива доказателства трѣбва да притежаватъ и децата, които постѣпватъ въ чуждо семейство.

Чл. 58. Всѣка дойка, преди да постѣпи за такава, трѣбва да представи удостоверение отъ лѣкаръ, че е здрава и способна да кърми. Сѣщитѣ удостоверения се изискватъ и отъ бавачки и слугини. Длъжностнитѣ лѣкари издаватъ тия удостоверения безплатно.

Чл. 59. Никой не може да вземе кърмаче или дете до 5 годишна възраст за кърмене или отглеждане, ако не е получилъ разрешение за това отъ надлежния длъжностенъ лѣкаръ. Това разрешение се дава само ако кърмачето или детето е останало безъ майка. За всѣко такова дете, лѣкарътъ води дневникъ. Върху такива деца се упражнява надзоръ отъ длъжностния лѣкаръ.

#### ОТДѢЛЪ VII.

##### Санитарно благоустройство

Чл. 60. Всѣка община е длъжна, въ опредѣлено отъ Окрѣжния хигиенически съветъ време, да проучи основно мѣстнитѣ здравни нужди, и да представи подробенъ планъ на санитарно-благоустройственитѣ мѣроприятия за удовлетворение на тѣзи нужди. Този планъ трѣбва да обема: водоснабдяването, канализацията, общественитѣ бани, детски игрища и градини, пазарищата за хранителни продукти, кланици, регулиране водитѣ, пресушаване блатата и мочури, уединителни домове и обеззаразващи станции, болници, диспансери, приюти, уредба на гробища, изхвърляне на сметъ и пр.



Чл. 61. До определеното въ плана време, общината е длъжна да пристъпи към постепенно изпълнение на санитарно-благоустройственият мѣропрития, като по възможност започне съ водоснабдяването.

Чл. 62. Източниците за водоснабдяването на населенитѣ мѣста сѣ подъ непрекъснатъ надзоръ на санитарнитѣ лица. Замяренитѣ източници и причинителни на каквито и да е болести или подозренитѣ като такива се закриватъ веднага отъ мѣстнитѣ административни власти, по нареждане на санитарнитѣ лица, по начинъ посоченъ отъ последнитѣ, а подиръ това, ако е възможно, пристѣпия се къмъ тѣхното оздравяване.

Чл. 63. Използването на водни източници въ мѣста, гдето нѣма едно пълно хигиеническо водоснабдяване, се разрешава за всѣки източникъ по отдѣлно отъ санитарната властъ.

Чл. 64. Води, които могатъ да служатъ за водоснабдяване на населени мѣста, се поставятъ подъ надзора на хигиеническитѣ съвети, които взематъ мѣрки за предпазването имъ отъ замърсяване.

Чл. 65. Пълното проучване въ здравно научно и хигиенично отношение на проектитѣ по водоснабдяването и канализацията на населенитѣ мѣста се извършва отъ техническата властъ при участие на представител на Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 66. Общинскитѣ и окръжни хигиенически съвети изработватъ за всѣко селище задължителни наредби, за избѣгване натрупване на кѣщни нечистотии и отстранение нехигиеничността на селището.

Чл. 67. Всички селища, обществени и индустриални заведения, както и жилища, сгради и дворове, се намиратъ въ санитарно-хигиенно отношение подъ надзора на санитарнитѣ власти. Плановетѣ за постройка на обществени заведения се преглеждатъ и одобряватъ отъ техническата властъ при мнение на длъжностенъ лѣкаръ; а плановетѣ за постройка на болници, санаториуми, лѣчебници и други подобни се преглеждатъ и одобряватъ отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 68. Общинския или околийски лѣкаръ, съвмѣстно съ длъжностния архитектъ, сѣ длъжни да преглеждатъ безплатно новопостроенитѣ здания, за да се увѣрятъ, че тѣ сѣ сухи, че сѣ снабдени съ приспособения за отстранение изпражненията, помнитѣ и пр. по начинъ безвреденъ за почвата или съседството, че питейната вода е запазена отъ замърсяване и че изобщо сѣ изпълнени всички изисквания на санитарнитѣ закони и наредби.

Забележка. Министерството на общитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, съвмѣстно съ санитарната властъ, изработва строителни норми, които да служатъ за ръководство при изработване и одобряване на плановетѣ за частни и обществени постройки и др.

Чл. 69. Въ общини, гдето общата срѣдна смъртностъ за последнитѣ 10 години надминава общата срѣдна смъртностъ за страната, санитарната властъ изучава причинитѣ на увеличената смъртностъ и посочва мѣрки за отстранението имъ, и ако общината не може да извърши сама отстранението имъ, подпомага я съ срѣдства окръгътъ. Ако и съ тѣзи срѣдства не могатъ да се отстранятъ причинитѣ, тогава държавата предвижда помощъ въ срѣдства и подготвени лица.

Чл. 70. Изкопанитѣ ями за шосета, тухли и др. подобни, както и образуванитѣ локви за добитѣкъ, за кисене ленъ, грѣсти и пр., които се намиратъ въ съседство съ населени мѣста, се запълватъ отъ общината, частното лице или предприятие, което ги е причинило, щомъ санитарната властъ намира, че могатъ да бждатъ вредни за здравето на околното население. Тамъ, кждето причинителътъ на такива ями и локви не е известенъ, общината е длъжна да ги закрие.

Чл. 71. Обществени заведения, които не отговарятъ на определенитѣ здравни, благоустройствени и инвентарни изисквания и които не се регламентиратъ по чл. 49 и 50 отъ закона за администрацията и полицията и по втората алинея на чл. 112 отъ закона за акцизитѣ, се затварятъ следъ обстоятелствена провѣрка по решение на окръжния хигиенически съветъ, съ заповѣдъ на окръжния лѣкаръ. Издадената то този случай заповѣдъ може да бжде обтжжена за отмѣна отъ заинтересованитѣ въ 7 дневенъ срокъ отъ съобщението ѝ, предъ окръжния съдъ, който се произнася въ едномесеченъ срокъ. Присѣдата на окръжния съдъ е окончателна и не подлежи на никакво обжалване.

Чл. 72. Не се допускатъ: а) водочерпене и събиране ледъ отъ източници, хигиенически негодни, или ако начина на водоснабдяването представя опасностъ за здравето на ползващитѣ се; б) канализации първобитни съ плитки или отворени канали, които минаватъ презъ населени мѣста; в) постройка на нехигиенични отходни мѣста и такива, които представятъ опасностъ за здравето.

## ОТДѢЛЪ VIII.

**Надзоръ върху хранителни, питейни, вкусови вещества и общоупотрѣбими предмети**

Чл. 73. Висшиятъ санитаренъ държавенъ надзоръ върху всички хранителни, питейни и вкусови вещества, както и върху общоупотрѣбимитѣ предмети, принадлежи на Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве. Този надзоръ се упражнява, както при произвеждането на тия вещества и предмети, така и при запазването имъ за проданъ, пренасянето имъ, внасянето имъ отъ странство или изнасянето за странство и при търговията съ тѣхъ.

Чл. 74. Висшиятъ ветеринаренъ държавенъ надзоръ върху хранителнитѣ продукти отъ животински произходъ при произвеждането имъ, при преработването имъ, при запазването имъ, при търговията съ тѣхъ на едро, при пренасянето имъ за сѣщата търговия, при внасянето имъ отъ странство, както и при изнасянето за странство, се упражнява отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти — отдѣление ветеринарно. Сѣщото отдѣление, чрезъ органитѣ на ветеринарната властъ, упражнява надзоръ въ кланицитѣ, въ работилницитѣ за преработка на хранителнитѣ продукти отъ животински произходъ (шунка, луканка, пастърма, суджуци, сирене, масло, кашкавалъ и др.), върху добитѣкъ за клане, върху заклания добитѣкъ и месото му, върху дойния добитѣкъ, върху начина на добиване млѣкото, върху добитото млѣко и при разноса му за продажба.

Надзорътъ на хранителнитѣ продукти въ месарницитѣ, рибарницитѣ и колбасницитѣ, а така сѣщо и върху млѣкото при разноса му за продажба, принадлежи както на санитарната, така и на ветеринарната власти. За упражняването на този надзоръ ще бжде изработенъ отъ Министерския съветъ, по докладъ на дветѣ ведомства, специаленъ правилникъ.

Забележка. Тамъ, гдето нѣма държавенъ или общински органъ на ветеринарната властъ, надзора и върху всички хранителни продукти отъ животински произходъ се упражнява отъ органитѣ на санитарната властъ.

Чл. 75. Органитѣ на санитарната властъ упражняватъ надзоръ както по отношение чистотата на помѣщенията, уредитѣ, машинитѣ, така и по отношение хигиената на труда, чистотата и здравето на работницитѣ и пр. въ всички работилници, фабрики и заведения, въ които се добиватъ, произвеждатъ, преработватъ и пр. общоупотрѣбими предмети, хранителни и питейни вещества, безразлично отъ какъвъ произходъ сѣ тѣ.

Чл. 76. Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве упражнява означения въ чл. 73 висшъ санитарно-държавенъ надзоръ чрезъ лѣкаритѣ на държавна, окръжна и общинска служба и чрезъ лѣкаритѣ и химицитѣ при държавнитѣ, окръжнитѣ и общински лаборатории и институти.

Чл. 77. За хранителни, питейни и вкусови вещества въ духа на настоящия законъ се считатъ всички вещества, които могатъ да бждатъ употребени отъ хората за ядене, за пиене, за подправка на храни и питеиета, било въ нормално, било въ преработено състояние.

Чл. 78. Общоупотрѣбими въ живота предмети сѣ:

а) сѣдоветѣ за храна, пиене и готвене и всички други предмети предназначени за употребяване при добиването, приготвянето, измѣрването, теженето, опаковката, запазването и пренасянето на хранителнитѣ продукти, щомъ тѣ сѣ въ непосредствено съприкосновение съ тия продукти;

б) срѣдствата за чистене, поддържане, боядисване и разхубавяване на кожата, коситѣ, ноктитѣ и устата;

в) играчки, ученически потрѣби, тапети, облѣкла, маски и др. подобни;

г) бои за боядисване жилища и жилищни помѣщения; а така сѣщо и всички други предмети или вещества, които Главната дирекция на народното здраве, по мнение на Висшия медицински съветъ, обяви за такива следъ изслучване вещи лица.

Чл. 79. Забранява се:

а) да се добиватъ, приготвятъ, примѣсватъ, опаковатъ, запазватъ и пренасятъ хранителни и питейни продукти по начинъ вреденъ за човѣшкото здраве;

б) да се предлагатъ, складиратъ, продаватъ и въобще пушатъ въ обращение хранителни и питейни продукти, употребяването на които може да повреди човѣшкото здраве;

в) да се имитиратъ, фалшифициратъ и невѣрно обявяватъ вкусови вещества, хранителни и питейни продукти, съ целъ за заблуда при търговия съ тѣхъ;

г) да се предлагатъ, складиратъ и продаватъ развалени, имитирани, фалшифицирани или невѣрно обявени вкусови вещества, хранителни и питейни продукти.



Чл. 80. „Вредно за здравето“ се счита всяко вещество, което може да разруши или да разстрои временно или постоянно здравето на човъка. „Развален“ се счита всяки продукт, който до такава степен се различава от естествения по вид, свойство и състав, че е негоден за употреба. „Фалшифициран“ е всяки продукт, на който е отнета всяка ценна съставна част или му е прибавено вещество, което не е негова естествена съставна част и намалява стойността му; или му е прибавено вещество без стойност или с малка стойност с цел да се увеличи теглото му, а намалява цената или хранителността му. „Имитиран“ е всяки продукт, наподобяващ друг по-ценен или по-хранителен, приготвен изцяло или само отчасти от съвършено други по-малко ценни или по-малко хранителни вещества. „Невърно обявен“ се счита всяки продукт, който е така етиктиран или опакован или обявен, че може лесно да въведе в измама купувача по отношение на произхода му, състава или теглото му.

Чл. 81. Главната дирекция на народното здраве, въз основа мотивирано мнение на Висшия медицински съвет, взето с участието на вещи лица от съответни ведомства и специалности (производители, търговци, хора на науката и други) може: а) да забрани да се приготвят, опаковат, пазят и превозват известни хранителни и питейни вещества и общоупотребими предмети, които намира, че са вредни за здравето; б) да забрани продажбата на материали и предмети, които служат за фалшификации на хранителни продукти, или употребението на които е недопустимо при добиването и приготвянето на тия продукти.

Същата дирекция, въз основа на научни анализи и изучавания, определя нормите и особеностите на различните хранителни, питейни и вкусови вещества, условията при които те трябва да се приготвят, пазят, пренасят и излагат, както и кога те се считат вредни за здравето, развалени, фалшифицирани, имитирани, или неправилно обявени.

Определяните от Главната дирекция на народното здраве норми се обявяват с заповед на Министъра на вътрешните работи и народното здраве и имат задължителна сила за всички съдебни, административни и други власти и учреждения.

Чл. 82. При излагането за продажба и при продажбата на хранителни, питейни и вкусови вещества (чл. 77), те трябва да бъдат обявени ясно и четливо с тяхното истинско название, произход и вид, с означение притежателите на фабриките, работилниците и заведенията, где са произведени.

Чл. 83. Всяки търговец е лично отговорен за качеството на складираните, излаганите за продажба и продаваните от него хранителни, питейни и др. продукти и общоупотребими предмети, както и за суровите материали, от които те се приготвят. От тази отговорност той се освобождава, ако докаже, че е получил тия продукти с същото качество от друго лице, и кое именно. За продукти в оригинална опаковка, снабдени с етикети на регистрирани фирми, отговаря само производителя на продуктите.

Чл. 84. Изследването на хранителни, питейни, вкусови и други продукти, безразлично от какъв произход са те, както и на общоупотребяваните в живота предмети, се извършва в държавните, университетските, окръжните, общинските и други обществени лаборатории и институти. Главната дирекция на народното здраве, в споразумение с съответните министерства и факултети, определя в кои университетски и други лаборатории какви проби и от къде могат да се изпращат. Същата, с специална наредба, определя районите на различните лаборатории и изследванията, които те са пригодени да извършват. Институтът за народно здраве, чрез съответния отдел, се счита за по-висш контролен и ръководен орган при тия изследвания, като по отношение на продуктите, за които се говори в чл. 74, висшият ветеринарен контрол (като втора инстанция) се упражнява от ветеринарния бактериологически институт при Министерството на земледелието и държавните имоти, който в този случай се ръководи от наредбите на настоящия закон.

Чл. 85. Контролните органи, предвидени в чл. 76, имат право през всяко време да влизат в фабриките, работилниците, складове, магазините и другите заведения, где се произвеждат, преработват, складира, продават и пр. хранителни, питейни и вкусови вещества, за да прегледат помъщенията, съдовете и приспособенията, които служат за приготвяне и пазене на тия вещества и да вземат проби, както от суровите материали,

така и от произвежданите хранителни, питейни и вкусови вещества. Тези своя дейност контролните органи упражняват в рамките на определената им в чл. 73, 74 и 75 компетентност.

Забележка. Когато контролните органи влизат пощенски в недостъпните за публичата заведения, помъщения и пр., те биват придружени от един орган на общинската власт и от един полицейски стражар, ако въ местото, где се извършва проверката, има полицейски участък.

Чл. 86. Пробите от изследваните предмети и вещества се вземат всякога двойно, обаче, по желание на заинтересования производител или търговец, може да се вземе и трета проба, която подпечатана и етиктирана му се предава. За взетите проби се съставя акт, подписан от съставителя и от притежателя или негов замътник, ако пожелае. Пробите се подпечатват с печата на контролните органи и по желание, с този на притежателя, и се етиктират на самото място в присъствие на притежателя или негов замътник. Всяко вземане на проба за изследване, както и резултата от анализата, се вписват в санитарната книжка на заведението.

Чл. 87. Съставеният акт за вземане двойните проби, заедно с последните, се изпраща в съответната хигиеническа лаборатория за изследване. В лабораторията се изследва само една проба, а другата се запазва за контролно изследване. Заключение от изследването се излага в протокола на лабораторията; в него се определя и качеството на предмета или веществото, съгласно чл. 80, като се посочват и нарушенията на закона, ако се установява, че пробата е ненормална. В последния случай, протоколът на лабораторията, заедно с акта за вземане пробата, се пращат на съответната власт, която е взела пробата, за даване под съд виновния.

Чл. 88. Когато след изследването се установи, че пробата е ненормална, околийският лъкар или по-висшата санитарна власт, на която протокола на лабораторията е изпратен, разпорежда да се постави под възбрана ненормалния предмет или вещество, безразлично где ще се намери и в какво количество. За поставянето под възбрана се съставя акт, в който се описва количеството и продукта, начина на запечатването му и предаването му за пазене било от притежателя, под негова отговорност, било на друго лице или учреждение.

Чл. 89. В изключителни случаи, когато при самото предварително преглеждане се установи от контролните органи, че продукта е развален, или вреден за здравето, той се поставя временно под възбрана, докато в възможния най-кратък срок се получи заключението на съответната лаборатория. За проявена в този случай бавност от страна на контролните органи и от лабораторията, те отговарят дисциплинарно, а за умишлено поставяне под възбрана нормални продукти, виновното лице отговаря по чл. 431 от наказателния закон. В случай, че изпратената проба се окаже нормална, лабораторията нарежда най-бърже да се вдигне възбраната.

Забележка I. Когато разваленият или вреден за здравето продукт е на стойност по-малка от 2000 лева, той се изземва, по заповед на лъкаря, действащ като контролен орган; а ако продуктът подлежи на бърза развала, той се унищожава, като предварително се състави акт, с който се установява негодността на продукта, качеството и стойността му, ако има такава. Актът се съставя от комисия, в състав: лъкар, общински чиновник и едно лице (търговец или производител на експерт продукт).

Когато продуктът е от животински произход, при съставяне на акта участва като второ лице мътият ветеринарен лъкар, а в негово отсъствие — ветеринарният фелдшер. В случай, че няма на лице специалист, орган на ветеринарната власт, тогава се назначава друго подходящо лице — търговец, производител.

Забележка II. Наредбите на чл. 21 от закона за надзора върху съществителни продукти от животински произход, остават в сила при случаите, когато органите на ветеринарната власт са констатирани негодността на месо, предназначено за храна.

Чл. 90. Когато при първото изследване се установи, че пробата е ненормална, притежателят има право в 7 дневен срок от писменото съобщение на резултата от изследването, да поиска от Главната дирекция на народното здраве контролно изследване на вторите проби. Последното се извършва от двама химици на държавна служба, определени от Главната дирекция на народното здраве и — по желание на заинтересованото лице — в присъствието на трети посочен от него химик, възнаградения на когото той плаща.

Чл. 91. Контролното изследване е окончателно. Окончателно е и първото изследване, ако не е поискано в седмодневен срок контролно изследване. Други изследвания и вземане нови проби от поставени под възбрана продукти и предмети не се допуска нито по съдебен, нито по административен ред.



Чл. 92. Лицата, които сж поискали контролно изследване, изпращатъ, заедно съ молбата си, необходимитъ за извършването му разноси и възнаграждения, които минават въ приходъ на здравния фондъ (чл. 244, п. „е“).

Чл. 93. По искане на търговци, производители и др. на хранителни, питейни и вкусови вещества, съответнитъ лаборатории извършватъ, срещу предварително установени минимални такси, исканитъ отъ тѣхъ анализи и то въ най-краткъ срокъ. И тия такси се внасятъ въ приходъ на здравния фондъ.

Чл. 94. Въ лабораториитъ, означени въ чл. 84, е забранено да се изследватъ проби отъ поставени вече подъ възбрана хранителни, питейни и други продукти. Ако такова изследване бжде извършено, то не се взема подъ внимание отъ съдебнитъ, административнитъ и други власти. Не се взематъ подъ внимание отъ сжщитъ власти и изследванията на такива проби, когато бждатъ извършени въ частни лаборатории и институти.

Чл. 95. Ако, вследствие на контролната анализа или на основание влѣзла въ законна сила присъда или заповѣдъ, трѣбва да се освободятъ оставени подъ възбрана хранителни, питейни и вкусови продукти и общоупотрѣбвани въ живота предмети, както и суровитъ материали отъ които се добиватъ, притежателитъ имъ нѣматъ право на обезщетение.

Чл. 96. Вторитъ проби, когато не е поискано контролно изследване, се унищожаватъ съ актъ на лабораторията 20 дни следъ съобщаване на заинтересования резултата отъ първата анализа (чл. 90). Въ сжщия срокъ се унищожаватъ пробитъ отъ нормалнитъ продукти, когато не се взематъ обратно отъ притежателитъ.

Чл. 97. Всички внасяни отъ странство хранителни, питейни и други продукти, подлежащи на санитаренъ надзоръ, се контролиратъ въ митницитъ, митническитъ пунктове и антрепозитни складове отъ митническитъ власти, отъ химицитъ при митницитъ, които по отношение на тази имъ служба изпълняватъ нарежданията на Главната дирекция на народното здраве и сж въ нейно подчинение, и отъ пограничнитъ медицински лѣкари.

Чл. 98. Хранителни продукти, носени отъ пътницитъ за лично употребление при пътуването имъ, се освобождаватъ отъ санитаренъ надзоръ.

Чл. 99. Забранява се вноса на ония хранителни, питейни и вкусови продукти и други общоупотрѣбвани въ живота предмети, за които изследването установи, че сж вредни за здравето или че сж развалени, фалшифицирани, имитирани или невѣрно обявени.

#### ОТДѢЛЪ IX.

### Заразни болести

Чл. 100. Борбата противъ остритъ заразни болести се води отъ държавата, окръжитъ и общинитъ.

Чл. 101. Главната дирекция на народното здраве, съ съдействието на Висшия медицински съветъ, изработва прагматични, наставления и др. общи нареждания, относно борбата съ заразнитъ болести. Държавата подпомага общинитъ било парично, било чрезъ подготвени лица при борба съ болеститъ, представлящи обществена опасностъ; отваря и издържа заведения за разпознаване болеститъ, за предаване отъ тѣхъ и за лѣчение на заболѣлитъ; открива уединителни помѣщения, урежда обеззаразването и поддържа гранични санитарни станции и пунктове за предаване страната отъ пренасяне на заразнитъ болести.

Чл. 102. Окржитъ и общинитъ поематъ грижата за уединение на болнитъ и за издръжка семействата на последнитъ, когато бждатъ тѣ подъ карантина и сж бедни.

Чл. 103. Всѣки окръгъ е длъженъ да открие и издържа заразно отдѣление при издръжанитъ отъ него болници. Всѣка по-голяма община е длъжна да си построи и уреди уединителни павилиони, а въ по-малкитъ общини, седалище на санитарнитъ околии, трѣбва да има уединителни помѣщения.

#### 1. Съобщение за заразнитъ болести.

Чл. 104. Заразитъ болести, за появата на които задължително се съобщава на мѣстнитъ санитарни власти, сж:

1) чума (pestis); 2) холера (cholera asiatica); 3) жълта треска (febris flava); 4) едра шарка (variola vera); 5) петнистъ тифъ (typhus exanthematicus); 6) възвратенъ тифъ (typhus recurrens); 7) коремнъ тифъ и паратифъ (typhus abdominalis, paratyphus A и B); 8) скарлатина (scarlatina); 9) лошо гърло (diphtheria); 10) дизентерия (dysenteria); 11) епидемиченъ менингитъ (meningitis cerebrospinalis epidemica); 12) епидемиченъ енцефалитъ (encephalitis lethargica epidemica); 13) детски параличъ (paralysis infantum epidemica); 14) брусница (morbilli); 15) рубеола (rubeola),

16) заушка (parotitis epidemica); 17) лоша кашлица (tussis convulsiva); 18) лещенка (varicella); 19) родилна треска (febris puerperalis); 20) червенъ вѣтъръ (erysipelas); 21) тетанусъ (tetanus и tetanus neonatorum); 22) проказа (lepra); 23) синя пѣпка (anthrax); 24) сапъ (malleus); 25) трихиноза (trichinosis); 26) бѣсъ (lyssa) — съобщава се и за всѣки случай на ухапване отъ бѣсни или съмнителни за бѣсни животни); 27) отравяне отъ месо, риба или раци (botulismus).

Главната дирекция на народното здраве, възъ основа мнението на Висшия медицински съветъ, може да разпростре задължителното съобщение и за други болести, неупоменати по-горе или да скрати нѣкои отъ изброенитъ.

Чл. 105. Всѣко заболѣване или умирање отъ изброенитъ въ чл. 104 остри заразни болести, както и всѣки съмнителенъ случай, се съобщава на най-близката санитарна власть, а дето нѣма такава — на общинскитъ власти, които предаватъ това на близкото санитарно лице по телеграфъ, телефонъ или пратеникъ.

Съобщението на болеститъ, които представятъ обществена опасностъ, като чума, холера, жълта треска, едра шарка, петнистъ тифъ и възвратенъ тифъ, става веднага следъ откриване на заболяването — устно, по телеграфа или телефона, а за другитъ болести — писмено най-късно въ 24 часа.

Забележка. Съмнителни сж и всѣки заразноносител.

Чл. 106. Лицата които сж длъжни да съобщаватъ за разнитъ болести, сж:

а) лѣкаритъ, който лѣкува болни у дома, въ лѣчебно заведение или който е аутопсиралъ умрѣлия;

б) фелдшеритъ, акушерката, болногледачитъ, сестритъ-посетителки, които гледатъ и се грижатъ за болнитъ.

Когато нѣма такива лица, въ случай, на съмнение, че лицето е заболѣло или умрѣло отъ заразна болестъ, съобщава се отъ

в) мѣртвопровѣрителитъ;

г) главата или други членове на семейството по-стари отъ 18 години;

д) домакина на жилището, съдържателя или управителя на заведението, дето се е случило заболяването или умирањето, или пъкъ отъ капитана на кораба или началника на влака, ако заболяването или умирањето се е случило при пътуване;

е) директоритъ и главнитъ учители на обществени и частни училища — за ученицитъ и ученичкитъ.

Когато чрезъ гореказанитъ лица не е направено съобщението, длъжни сж да го направятъ, щомъ узнаятъ за такива заболявания:

ж) духовното лице, което извършва вѣрски треби върху заболѣлия или умрѣлия;

з) учителитъ, който е изследвалъ причинитъ на отсъствуващитъ ученици;

и) всѣко лице, което е било въ общение съ боленъ отъ заразна болестъ или е узнало, че има боленъ отъ такава болестъ.

Всички съобщения по откриване заразнитъ болести ставатъ безплатно.

Чл. 107. Длъжностнитъ лѣкари и всички други санитарни лица, а тамъ гдето нѣма такива — общинскитъ власти, водятъ списъци на заболѣлитъ.

#### 2. Откриване и изучаване остритъ заразни болести.

Чл. 108. Длъжностниятъ лѣкаръ, щомъ узнае, че нѣкъде се е появила заразна болестъ, или поради голѣмата смъртностъ въ нѣкое населено мѣсто се усъдни, че тамъ върлува такава, е длъженъ веднага да замине на мѣстото да проучи естеството на заболяването, да вземе нужнитъ мѣрки и следъ това да донесе на по-горната санитарна власть.

Ако за случая нѣма или не може да намѣри превозни срѣдства, мѣстната административна или общинска власть е длъжна да му набави такива.

Забележка. При поискване, окръжнитъ постоянни комисии даватъ превозни срѣдства на окръжнитъ лѣкари при всѣки служебни обиколки, които тѣ правятъ изъ окръга.

Чл. 109. Когато ученици отсъствуватъ продължително отъ училището и при съмнение за зараза, училищниятъ, а гдето нѣма такъвъ, общинскиятъ лѣкаръ е длъженъ да ги прегледа по домоветъ имъ, за да узнае дали не боледуватъ отъ заразни болести.

Чл. 110. Длъжностнитъ лѣкари и другитъ санитарни лица, натоварени да се борятъ съ заразнитъ болести, могатъ, придружени отъ представителитъ на мѣстната общинска власть, да посещаватъ въ всѣко време заразнитъ или съмнителни заразни жилища и заведения, за откриване на болни, за провѣрка и вземане нужнитъ мѣрки.



### 3. Уединение на болните отъ заразни болести.

Чл. 111. Уединението на болните отъ заразните болести, изброени въ чл. 104, п. 1. до 24 включително и п. 26, е задължително.

Чл. 112. Болните отъ чума, холера, жълта треска, едра шарка, петнист тифъ, възвратен тифъ, сапъ и проказа се уединяватъ задължително и лѣкуватъ въ противозаразните болници, отдѣления, павилиони или бараки.

Чл. 113. Уединението на болните отъ скарлатина, лошо гърло, епидемиченъ менингитъ, епидемиченъ енцефалитъ, детски параличъ, сѣня пѣпка, коремъ тифъ, паратифъ А и Б и дизентерия става въ отдѣлна стая въ жилището на болния, съ поставяне особени знаци или и стража предъ заразеното жилище, а тамъ гдето това е невъзможно — въ болницата или въ уединителни помѣщения. Когато боленъ отъ току-що изброените болести трѣбва да бѣде задължително уединенъ, а нѣма възможность да се спазятъ нужните предпазни мѣрки у дома му, при това съществува опасность за разнасянето на болестта, той трѣбва да се уедини въ болницата или въ уединителните помѣщения.

Уединението на болните отъ брусница, рубеола, заушка, лоша кашлица, лещенка, родилна треска, червенъ вѣтръ, тетанусъ, трихиноза и отравяне съ месо, риба или раци става въ жилището на болния съ поставяне на карта.

По сѣщия начинъ съответно на болестта, се уединяватъ, ако санитарната власть намѣри за нужно — и всички лица, за които се има съмнение, че сѣ заразно болни.

Чл. 114. За прехраната и прислугата на уединените бедни семейства въ жилището имъ, сѣ длѣжни да се грижатъ надлежните общински управления; бедните общини се подпомагатъ въ такъвъ случай отъ окръжните съвети.

Чл. 115. Лицата, които сѣ били въ общение съ болни отъ чума, холера, жълта треска, едра шарка, петнист тифъ, възвратен тифъ, скарлатина и дифтерия — се уединяватъ и наблюдаватъ въ отдѣлни помѣщения. Тамъ, където подобни лица не могатъ да бѣдатъ пренесени отъ къщи, медицинското имъ наблюдение, при възможность, се извършва въ самите жилища.

Чл. 116. Никѣкви болни отъ заразни болести не могатъ да се държатъ, уединяватъ и лѣкуватъ въ обществени заведения и учреждения, като: хотели, кръчми, пансиони, канцеларии, гари и пр.

Чл. 117. Когато нѣкоя заразна болестъ вземе епидемиченъ характеръ, за уединение на болните, както и на лицата, подлежащи на наблюдение, се уреждатъ временни болници, като за целта могатъ да се приспособятъ нѣкои обществени заведения или частни домове, съ съгласие на притежателите имъ.

Чл. 118. Когато длѣжностния лѣкаръ установи, че болния трѣбва да бѣде уединенъ, той постѣпва по начина определенъ въ чл. 113, а ако е нужно, взема и принудителни мѣрки за пренасянето му въ най-близката болница.

Превозътъ на болни отъ заразни болести по желѣзниците става въ особени вагони или особени отдѣления въ вагоните.

Заразните болни, безразлично на тѣхния мѣстопроизходъ, се уединяватъ тамъ, гдето болестта е била разпозната, ако има въ мѣстото уединително помѣщение или въ най-близкото такова.

Чл. 119. Лицата, боледували или за които има съмнение, че сѣ боледували отъ нѣкоя остра заразна болестъ, или че сѣ носители на зараза, споредъ естеството на последната, се изолиратъ въ болница или у дома имъ или се поставятъ подъ медицински надзоръ, до като се установи, че тѣ сѣ безопасни.

На ученици, слуги, работници и пр., въ жилищата и домовете на които има заразна болестъ, както и на онѣзи лица, които боравятъ съ хранителни продукти, може да се забрани да посещаватъ училищата, работилниците и заведенията.

Чл. 120. Когато нѣкой умре отъ заразна болестъ, представлява обществена опасность, веднага следъ отбелязване на смъртта, тѣлото му трѣбва да бѣде пренесено въ моргата или гробищната църква. Тамъ, където тази възможность не съществува, както и при другите заразни болести, мъртвецътъ, обвитъ въ платно (чаршафъ) намокрено съ дезинфекционна течность, се поставя въ отдѣлна стая въ къщата — подъ стража — до погребението му.

На погребението могатъ да присѣтствуватъ само най-близките сродници. Пренасянето на подобни мъртавци отъ една община въ друга сѣселна може да стане съ разрешение на окръжния или околийския лѣкаръ, следъ като тѣлото, така обвито, се постави въ затворенъ ковчегъ.

Всѣка по-голяма община е длѣжна да открие и поддържа гробищна църква, като упражнява и надзоръ върху нея.

### 4. Обеззаразяване.

Чл. 121. При заразните болести, упоменати въ чл. 104, п. 1 до 11 включително, както и при сапъ, обеззаразяването е задължително; а при другите заразни болести, то става по искането на домашните или се прави отъ самите домашни подъ ръководството на съответните санитарни лица.

Когато обеззаразяването е задължително и на извършването му се противопоставятъ, тогава то се извършва принудително, съ съдействието на полицейските власти. Обеззаразяването е текуще и крайно.

Чл. 122. Обеззаразяването въ общини, дето има общинска санитарна власть, се извършва отъ последната и, ако е задължително, за нейна смѣтка, а въ по-малките общини, безъ лѣкаръ или фелдшеръ — отъ държавните или окръжните санитарни власти.

Чл. 123. Ако разносните на обеззаразяването сѣ по-големи отъ стойността на предметите подлежащи на такова, или ако тѣзи предмети представятъ голема опасность за разпространението на нѣкои заразни болести — тѣ могатъ да бѣдатъ унищожени и стойността имъ се заплаща отъ съответната власть, за чиято смѣтка става обеззаразяването, по оценка на комисия, състояща се отъ единъ финансовъ чиновникъ, единъ представител на санитарната власть и единъ общински съветникъ.

Чл. 124. Само одобрени отъ Главната дирекция на народното здраве обеззаразяващи уреди и сръдства се пушатъ въ употребление.

### 5. Вакцинация.

Чл. 125. Вакцинацията и ревакцинацията противъ едрата шарка сѣ задължителни и безплатни за всички жители.

Чл. 126. По мнение на Висшия медицински съветъ, вакцинацията може да бѣде задължителна и противъ други болести (лошо гърло, тифъ, скарлатина, холера и др.).

Чл. 127. Производството на лѣчебни сѣруми и др. подобни става изключително отъ държавата. По решение на Висшия медицински съветъ, сѣщата може да монополизира и доставката на нѣкои или на всички вакцини, лѣчебни сѣруми и др. Главната дирекция на народното здраве може да разреши на окръжните хигиенически лаборатории да приготвяватъ вакцини, шомъ следъ провѣрката се установи, че тия лаборатории иматъ условия за това.

Чл. 128. Главите и членовете на чергарски семейства, както и всички амбулантни търговци, сѣ длѣжни да иматъ санитарни книжки, въ които да е отбелязано здрави ли сѣ, чистоплѣтни, вакцинирани ли сѣ тѣ и кога. Тѣ сѣ длѣжни да показватъ за провѣрка и завѣрка тия книжки на санитарните и административни власти въ всички селища, презъ които минаватъ или дето се установятъ на работа.

### 6. Изключителни мѣрки за борба съ заразните болести.

Чл. 129. Ако нѣкоя заразна болестъ вземе въ страната големи размѣри и е съ признаци на необикновена сила, а при това съществува опасность за разпространението ѝ, Главната дирекция на народното здраве, по свой починъ или въз основа мнението на окръжния хигиенически съветъ, може да забрани събрания на открито или въ обществени мѣста и заведения, да затвори временно училищата, пазарите, съборите и пр., да ограничи съобщенията отъ едно мѣсто на друго на амбулантните търговци и цигани, да затвори и изпразни жилища, да забрани превозването на известни стоки и пр., като опредѣли времето, въ продължение на което ще се прилагатъ тѣзи мѣрки.

Чл. 130. Когато въ страната се появятъ случаи отъ чума, холера и жълта треска или епидемия отъ едра шарка, петнист тифъ и възвратен тифъ и взематъ застрашителни размѣри или плѣкъ има опасность за внасянето на тѣзи болести отъ вънъ, Висшиятъ медицински съветъ може да предприеме изключителни, задължителни за всички, мѣрки по отношение лица, населени мѣста, съобщения и пр.

Чл. 131. При появяване на чума и холера въ страната, Висшия медицински съветъ опредѣля заразените отъ горните болести райони.

Лѣкарите и другите длѣжностни лица по здравната часть на държавна, окръжна и общинска служба въ заразен край се считатъ по длѣжностъ натоварени съ борбата противъ тѣзи болести още отъ деня на появяването имъ.

Чл. 132. При недостигъ на лѣкари на държавна, окръжна и общинска служба и при опасность отъ чума и холера, могатъ да се привлечатъ на задължителна служба по борба съ чумата и холерата и всички лѣкари въ страната. Тѣ по заплата се приравняватъ на съответните държавни лѣкари.



Чл. 133. Лѣкаритѣ и другитѣ длѣжностни лица, заети въ борбата съ чумата и холерата, получаватъ за времето, презъ което се намиратъ на служба въ заразения край, освенъ заплатата, и долѣлнително възнаграждение — дневни пари.

Чл. 134. Санитарнитѣ лица, опредѣлени за борбата съ тѣзи болести, ако при и по поводъ изпълнение на служебнитѣ си задѣлжения починатъ или останатъ негодни за работа, тѣ, или наследницитѣ имъ, получаватъ инвалидна пенсия.

### 7. Гранична санитарна служба.

Чл. 135. За опазване страната отъ пренасяне заразни болести отъ вънъ, устройватъ се гранични санитарни станции и пропускателни пунктове, а спрямо пѣтницитѣ, багажитѣ, стокитѣ, параходитѣ, влаковетѣ, аеропланитѣ и пр., идящи отъ обявени за заразени мѣста, се взематъ особени мѣрки, съобразно съ международнитѣ санитарни конвенции и съ тия, сключени съ съседнитѣ държави.

Чл. 136. Кои мѣста следва да бждатъ обявени за заразени, кжде трѣбва да има гранични санитарни станции и пунктове, презъ кои могатъ да влизатъ пѣтници и стоки и кои именно трѣбва да бждатъ затворени, решава Висшия медицински съветъ.

### 8. Мъртавци и гробища.

Чл. 137. Безъ разрешение на санитарната власть, не може да се погребе умрѣлъ човѣкъ. Разрешение за погребението се дава следъ като отреденото длѣжностно лице — мъртвопровѣрителтъ — изучи причинитѣ на смъртта и издаде свидетелство. Мъртвопровѣрителъ е лѣкартъ. Въ общини, въ които нѣма лѣкаръ, длѣжността общински мъртвопровѣрителъ се възлага на фелдшера, сестрата-посетителка или акушерката, а дето нѣма такива — на кмета или неговия замѣстникъ.

Чл. 138. При най-малкото съмнение за неестествена смъртъ, мъртвопровѣрителтъ съобщава на административнитѣ власти и спира погребението.

Чл. 139. Мъртвецъ не може да се пренесе отъ едно мѣсто на друго, безъ разрешение на санитарнитѣ власти.

Мъртвецтъ се пренася отъ къщи до молитвения домъ и отъ тамъ до гробищата въ затворенъ ковчегъ; погребението се извършва не по-рано отъ 24 часа следъ умираването.

Чл. 140. Всѣко селище трѣбва да опредѣли мѣсто за гробища.

Чл. 141. Мъртвецъ, който е вече заровенъ, не може да се изважда и пренася на друго мѣсто, безъ позволително на окръжния лѣкаръ. За пренасяне мъртавци презъ границата се иска разрешение отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 142. Изравянето и пренасянето на умрѣли отъ заразни болести не се допуска по-рано отъ три години следъ смъртта. То се извършва подъ надзора на мѣстнитѣ санитарни власти.

### ОТДѢЛЪ X.

## Борба съ туберкулозата

### I. Устройство на службата.

Чл. 143. Главната дирекция на народното здраве, чрезъ своитѣ органи е длѣжна:

а) да изучава причинитѣ за разпространението на туберкулозата и да издирва болнитѣ;

б) да ръководи и направлява борбата съ туберкулозата въ страната;

в) да организира и обединява службата по борбата съ туберкулозата;

г) да подготвя нужния санитаренъ персоналъ;

д) да води списъци и събира статистически сведения за болнитѣ и умрелитѣ отъ туберкулоза въ страната и

е) да приготвя отчетъ за състоянието на туберкулозата за борбата съ нея и полученитѣ резултати.

Чл. 144. Борбата съ туберкулозата се води отъ хигиеническитѣ съвети, отъ лѣкаритѣ на държавна, окръжна и общинска служба, отъ училищнитѣ лѣкари, управител-лѣкаритѣ на санаториумитѣ, диспансеритѣ и противотуберкулознитѣ отдѣления, отъ сестритѣ-посетителки и отъ цѣлния санитаренъ персоналъ въ страната.

### 2. Предпазни мѣрки.

Чл. 145. Всѣки лѣкаръ и всѣко друго санитарно лице, натоварено съ гледане на болнитѣ, е длѣжно да уведомява мѣстнитѣ санитарни власти за всѣко заболѣване или умира-  
ране отъ туберкулоза на бѣлитѣ дробове, на дихателното

гърло, както и отъ туберкулоза на другитѣ органи. Заболяванията се съобщаватъ въ тридневенъ срокъ отъ констатирането имъ, а умираенията — най-късно 24 часа следъ смъртта.

Околийскитѣ, участъкови и общински лѣкари водятъ списъци на болнитѣ въ своя районъ и следятъ тѣхната мѣстопромѣна.

Чл. 146. Ако болниятъ отъ туберкулоза се намира при условия, които представятъ опасностъ да предаде заразата на околнитѣ, санитарната власть нарежда уединяването му въ болница или въ подходяща за целта заведение.

Чл. 147. Всѣки лѣкаръ е длѣженъ да поучава заболѣлия отъ туберкулоза върху значението, важността и опасността отъ тази болестъ и да му даде готови напечатани отъ санитарната власть упѣтвания.

Чл. 148. Въ всички обществени заведения и учреждения, като: училища, църкви, театри, гари, вагони, трамваи, казарми, болнични заведения, затвори, работилници, фабрики, сѣдилища, канцеларии, кафенета, хотели, гостилници, кръчми, пансиони и др., гдето живѣятъ или работятъ много хора, трѣбва да бждатъ поставени на видни мѣста плювалници.

Чл. 149. Плюенето, храненето и секненето по пода и по земята въ всички обществени и други заведения, означени въ чл. 148, е забранено.

Чл. 150. Болни отъ туберкулоза не могатъ да отварятъ и работятъ въ мандри, фурни, млѣкарници, гостилници, сладкарници, кафенета, кръчми и др. заведения, въ които се произвеждатъ, приготвяватъ и продаватъ хранителни и литейни предмети. Също е забранено на болни съ открита туберкулоза да упражняватъ занятие въ учреждение и заведение, кждето работятъ други хора.

За учители и други обществени служители не могатъ да се назначаватъ лица болни отъ туберкулоза, а онѣзи, които страдатъ отъ отворена туберкулоза, се уволняватъ.

Чл. 151. Болни отъ туберкулоза деца се настаняватъ въ особени приюти, училища, колонии, пансиони, сиропиталища и др.

Чл. 152. При всѣки смъртенъ случай отъ туберкулоза, а така също и при премѣстване на туберкулозно боленъ отъ едно жилище въ друго, санитарната власть е длѣжна да обезбазии жилището на умрѣлия или жилището, което туберкулозниятъ е напусналъ.

Забранено е продажбата на дрехи, постилки, покѣщнина и др., които сж служили на болни или умрѣли отъ туберкулоза, преди да бждатъ обеззаразени.

Чл. 153. Всички отдѣления и изпражнения на болни, които съдържатъ зараза, подлежатъ на задѣлжително обезбазяване. Също подлежатъ на обезбазяване и предметитѣ, както и помѣщенията, които сж били замърсени отъ тѣхъ.

Чл. 154. Въ курортнитѣ мѣста и въ селата не могатъ да се настаняватъ туберкулозни; за последнитѣ се отреждатъ особени станции и лѣтовища, като се взематъ и всички мѣрки за предпазване здравитѣ.

### 3. Противотуберкулозни заведения.

Чл. 155. За предпазване отъ туберкулоза, за уединение на болни, за лѣчението имъ и изобщи за борбата съ туберкулозата въ страната се уреждатъ отъ държавата, окръжитѣ, общинитѣ, осигурителнитѣ и благотворителни дружества и фондове, съ знанието и съгласието на централната санитарна власть, противотуберкулозни заведения: а) диспансери; б) санаториуми; в) отдѣлни болници, отдѣления и приюти; г) трудови колонии; д) училища-преванаториуми; е) детски колонии.

Чл. 156. При диспансеритѣ се образуватъ отдѣлни благотворителни комитети, целта на които е да събиратъ и отпущатъ помощи на нуждаещитѣ се болни, да се грижатъ да намѣрятъ на болнитѣ и членоветѣ на тѣхнитѣ семейства, както и на излѣзлитѣ изъ лѣчебнитѣ заведения, подходяща работа.

Въ тѣзи комитети влизатъ представители отъ мѣстнитѣ клонове на Дружеството за борба противъ туберкулозата, на Червения кръстъ, църквата, общината и др. благотворителни дружества, които право или косвено водятъ борба съ туберкулозата. Комитетътъ разпредѣля районитѣ за действие на диспансера, дето отдѣлнитѣ дружества или учреждения работятъ.

Обществениитѣ диспансери и тѣзи на благотворителнитѣ дружества сж подчинени въ санитарно отношение на окръжнитѣ и околийскитѣ лѣкари.

Чл. 157. Санаториумитѣ сж по отдѣлно за гърдна и хирургическа туберкулоза, за мъже и жени, морски и планински. За деца могатъ да се отварятъ отдѣлни санаториуми.



Санаториумитъ, диспансеритъ и други на благотворителнитъ и частни дружества, предназначени за бедни, се освобождаватъ отъ данъци. За постройка на такива, държавата, окръжитъ и общинитъ отпускатъ безплатно необходимитъ имъ мѣста. Кои санаториуми ще се ползватъ отъ тия облаги и въ какъвъ размѣръ, опредѣля комисия, назначена отъ Главната дирекция на народното здраве, съ участието на представителъ на финансовата властъ.

Чл. 158. Отдѣления за туберкулозни се откриватъ при всѣка първостепенна болница, тамъ където има подходящи помѣщения; тѣзи отдѣления сж предназначени за болнитъ отъ цѣлия окръгъ.

Фондътъ за обществени осигуровки открива сжщо такива отдѣления за туберкулозни.

Уединителни помѣщения или особени стаи за туберкулозни болни се откриватъ и нареждатъ и при другитъ болници.

Приюти за напреднали туберкулозни болни се отварятъ и издържатъ отъ по-големитъ общини.

Чл. 159. Всички противотуберкулозни заведения, безразлично отъ кого сж устроени и издържани, сж подъ прѣкия контролъ на санитарнитъ власти и органи. Службата въ тѣхъ се извършва въ съгласие съ общата санитарна служба въ страната.

#### ОТДѢЛЪ XI.

### Борба съ венеричнитъ болести

Чл. 160. Подъ венерични болести се разбиратъ: а) сифилисъ, б) бленорагия (триперъ) и в) мекъ шанкъръ, независимо отъ характера имъ и отъ поразенитъ органи.

Всѣки, който знае или предполага, че страда отъ венерична болестъ, представляща опасностъ за заразяване, е длъженъ да се цѣри отъ признатъ въ страната лѣкаръ.

Чл. 161. За борба съ венеричнитъ болести се откриватъ особени болнични отдѣления, противовенерични диспансери, а за издирване болнитъ и за тѣхното лѣкуване въ мѣстожителството имъ — противовенерични отряди, снабдени съ нужнитъ лаборатории. Всички болни, които заявяватъ, че сж бедни, се лѣкуватъ въ тѣзи заведения безплатно.

Чл. 162. Всѣки лѣкаръ, който лѣкува болни отъ венерични болести, е длъженъ да поучава болния върху опасността отъ тѣзи болести за потомството и за околнитъ, като му дава готови напечатани отъ санитарната властъ упътвания.

Чл. 163. Когато начина на живѣнето на болния или професията, която той упражнява, представляватъ опасностъ за предаване болестта на други лица, той се съветва да постѣпи на лѣчение въ болницата. На такива болни, санитарната властъ може да забрани да упражняватъ занаятието си, а въ краенъ случай тя има право да ги праща принудително на лѣчение въ нѣкоя болница. Болничното управление може да задържи принудително въ болницата постѣпили на лѣчение болни до изчезване на заразнитъ прояви.

Чл. 164. Обяви за лѣкарства противъ венеричнитъ болести могатъ да се печататъ само въ медицински списания, съ съгласието на санитарната властъ.

Чл. 165. Въ случай на съмнение, че нѣкое лице е засѣгнато отъ венерична болестъ и поради своята професия и начина на живѣне то може да я разпространява, санитарната властъ има право да изисква отъ него да удостовери своето здравословно състояние съ медицинско свидетелство.

Чл. 166. Забранява се отварянето на публични домове. Лицата, които отварятъ такива, подъ какъвто и да било видъ, или използватъ жилищата си или други помѣщения за сжщитъ цели, наказватъ се като сводници (чл. 228 отъ Наказателния законъ).

Чл. 167. Търговията съ жени и деца, съгласно международнитъ конвенции и договори, е забранена.

#### ОТДѢЛЪ XII.

### Борба съ трахомата

Чл. 168. Въ мѣста, където сжществува или се появи трахома въ по-силенъ размѣръ, за откриване и лѣчение на болнитъ се устройватъ особени отряди съ началникъ лѣкаръ, специалисти по очнитъ болести и съ обучени служаци.

Чл. 169. Въ области, където трахомата върлува между населението въ голѣма степенъ, при сжществуващитъ болници се отварятъ особени отдѣления за трахоматозни.

Чл. 170. Въ села и градове, където броя на ученицитъ болни отъ трахома е значителенъ, Министерството на народното просвѣщение и съответнитъ общини уреждатъ за тѣзи болни особени класове или отдѣления.

#### ОТДѢЛЪ XIII.

### Ограничение употребата на спиртнитъ питиета (противоалкохолна просвѣта)

Чл. 171. При Главната дирекция на народното здраве се учреждава инспекторатъ по алкохолизма, който, съ съдействието на всички санитарни органи, събира, систематизира, и изучава всички факти, материали и данни за действието на спиртнитъ питиета, както върху народното здраве, така и върху здравето на личността и поколѣнието. Той произвежда въ тази насока анкети и проучвания въ училищата, болницитъ, приютитъ, работилницитъ, семействата и пр. и събира съ съдействието на сѣдебнитъ, полицейски и др. власти и лица сведения, за всички произшествия, престѣпления и нещастия въ страната, предизвикани отъ злоупотрѣбата съ спиртни питиета. Съобразно съ резултатитъ отъ тия проучвания, Главната дирекция на народното здраве организира здравно-противоалкохолна просвѣта въ училищата и въ обществото, чрезъ беседи, държани задължително отъ лѣкаритъ, популярни брошури, списания, изложби, музеи, филми и чрезъ активна подкрѣпка на учителски, ученически и други въздържателни дружества, като сжщевременно препорѣчва на училищнитъ, административно-полицейски и други власти ония мѣрки, които — въ рамките на действащитъ закони — трѣбва да се взематъ за ограничаване и отстранение лошитъ послѣдствия отъ употребението на спиртнитъ питиета.

Чл. 172. Забранено е въ кръчмитъ и други питейни заведения да се продаватъ и даватъ каквито и да било спиртни питиета за пиене въ тия заведения на лица по-малки отъ 18 години, на ученици, на полицейски агенти и стражари, на желѣзничари, кондуктори, ватмани, файтонджии, шофьори и на всички, които извършватъ превози на лица, презъ време на работата имъ.

Чл. 173. Забранено е да се продаватъ на дребно спиртни питиета, ликьори и др., предназначени за пиене, шомъ тѣ съдържатъ повече отъ 55% спиртъ. Забранява се вноса, производството и продажбата на абсентъ.

Чл. 174. Лицата отъ двата пола, ненавършили 16 години, не могатъ да извършватъ като служги или работници, какъвато и да било служба и работа въ кръчми. Забранява се на притежателитъ и наемателитъ на такива заведения да взематъ на работа въ заведенията си такива лица.

Чл. 175. При допитването до народа за одобрение решението на общинскитъ съвети за затваряне на питейнитъ заведения, гласуватъ всички мъже и жени, на възраст повече отъ 21 г. (чл. 112 ал. последна отъ закона за акцизитъ и патентовия сборъ върху питиетата).

Чл. 176. Санитарнитъ органи упражняватъ постояненъ контролъ върху чистотата и хигиената въ питейнитъ заведения, върху здравето на съдържателитъ и служащитъ и предписватъ за всѣки отдѣленъ случай мѣрките, които трѣбва да се взематъ за общото хигиенично подобрене на тия заведения.

#### ОТДѢЛЪ XIV.

### Лѣчебни заведения

#### 1. Болници и приюти.

Чл. 177. Болници се отварятъ и поддържатъ отъ държавата, отъ окръжнитъ съвети и отъ общинитъ. Споредъ броя на леглата, тѣ сж: първостепенни, второстепенни и третостепенни.

Първостепенни сж болницитъ, които иматъ надъ сто и петдесетъ легла, второстепенни — отъ 50 до 150, а третостепенни — до 50 легла.

Университетскитъ клиники се издържатъ отъ Министерството на просвѣтата. Тѣ сж длъжни да даватъ всички изисквани отъ санитарната властъ сведения.

#### а) държавни болници.

Чл. 178. Въ всѣки окръгъ, държавата издържа по една обща болница, съ специални отдѣления. Всѣка болница се управлява отъ управителъ лѣкаръ. Той е и началникъ на отдѣление. Отдѣленията се завеждатъ отъ началници — лѣкари, на които сж придадени като помощници: старши и младши лѣкари и стажанти.

Чл. 179. Управителъ — лѣкарътъ е началникъ на цѣлата болнична служба и носи пълната отговорност, морална и материална, за нея; нему сж подчинени всички длъжностни лица въ болницата.

За правилното лѣкуване, за реда, чистотата и доброто носене на службата въ отдѣлението отговарятъ началникитъ на последното; подъ тѣхненъ надзоръ работятъ всички лѣкари, стажанти, фелдшери, сестри, прислужници и пр. придадени къмъ отдѣлението.



Чл. 180. Младшите лѣкари служатъ въ отдѣления не по-малко отъ две години, а старшите — до 3 години; следъ този срокъ, едните и другите — при нужда — или се освобождаватъ отъ служба или се повишаватъ. Лѣкаръ, който би се отказалъ отъ повишение, съ цель да не напуска мѣстожителството си, се уволнява.

Чл. 181. Домакинската служба въ всѣка болница се води отъ болниченъ домакинъ, който е отговоренъ за паричните суми, имуществата и за цѣлата домакинска частъ.

Чл. 182. Като помощници за гледането на болни въ болницитѣ има фелдшери, акушерки, милосърдни сестри, болногледачи и др.

Чл. 183. Въ всѣко болнично заведение, съ повече отъ 3-ма лѣкари, се учредява болниченъ съветъ, който има за задача да обсъжда въпроситѣ по усъвършенствуване на службата, по прегледа на болните и грижата около тяхъ, по работата на лѣкаритѣ и по подготовката на помощния санитаренъ персоналъ.

Чл. 184. При всѣка болница има аптека, съ началникъ аптекаръ, или пом. аптекаръ, и помощенъ персоналъ, споредъ нуждата. Аптекарътъ е отговоренъ за аптекното имущество и за правилното приготвяне и навременното отпущане на лѣкарствата. Ония болници, които си доставятъ потребнитѣ лѣкарства отъ държавнитѣ или частни аптеки, не държатъ своя аптека, а превързочнитѣ материали, набавянитѣ лѣкарства и др., се завеждатъ отъ нѣкой отъ помощния санитаренъ персоналъ, подъ надзора на лѣкаря.

#### б) окръжни болници.

Чл. 185. По решението на окръжнитѣ съвети, одобрено отъ Главната дирекция на народното здраве, се откриватъ болници, поддържани отъ окръжитѣ, съ помощта на общинитѣ, въ района на които тия болници се откриватъ. Досегашнитѣ II и III-ст. държавни болници преминаватъ постепенно подъ управлението на окръжитѣ и се издържатъ отъ тяхъ. До пълното имъ преминаване подъ ведомството на окръжитѣ, държавата помага за издръжката имъ.

Забележка. Обществувалитѣ досега държавни болници, минали подъ ведомството на окръжитѣ, могатъ да бждатъ закривани, преименувани или преобразувани по мотивирано решение на окръжния съветъ, одобрено отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 186. Издържанитѣ отъ окръжитѣ болници и лѣчебни заведения се намиратъ подъ надзора на Главната дирекция на народното здраве и изпълняватъ нейнитѣ общи указания и нареждания за организиране санитарната служба въ страната. Тѣ се управляватъ и уреждатъ както държавнитѣ.

#### в) общински болници.

Чл. 187. Всѣка община, съ предварително разрешение отъ Главната дирекция на народното здраве, може да открие и издържа съ свои срдства общинска болница. Такава може да се открие и по одобрено отъ Главната дирекция на народното здраве решение на нѣколко общини, за да служи за общитѣ имъ нужди и се издържа съ тѣхни срдства, като тѣхна обща болница. Общинскитѣ болници се управляватъ и уреждатъ както държавнитѣ и изпълняватъ всички нареждания и указания на Главната дирекция на народното здраве.

#### Такси за лѣкуване.

Чл. 188. За лѣкуване и гледане на болни въ държавнитѣ санитарни заведения, се плаща установената такса въ полза на държавата. Такситѣ за лѣкуване въ окръжнитѣ и общински лѣчебни заведения се опредѣлятъ съ съответнитѣ съвети. Установенитѣ такси се съобщаватъ, чрезъ мѣстната санитарна власть, въ Главната дирекция на народното здраве за одобрение.

Тѣзи такси не могатъ да бждатъ по-низки отъ действителнитѣ разноски по издръжката на болния.

Такситѣ за беднитѣ болни се плащатъ отъ общинитѣ, които сж издали свидетелство за бедностъ.

Чл. 189. Отъ болнична такса въ държавнитѣ, окръжни и общински болници се освобождаватъ:

- болни отъ заразни болести съ задължително уединение, щомъ заявятъ, че сж бедни;
- войницитѣ и трудовациитѣ на служба;
- затворницитѣ осждени и въ предварителенъ затворъ;
- инвалидитѣ, родителитѣ и семействата на загиналитѣ презъ време на войнитѣ, и отъ рани и болести придобити при изпълнение отечествения дългъ;
- всички венерично болни, които заявятъ, че сж бедни;
- длъжностнитѣ лица по санитарното ведомство;
- чужди поданици, съгласно конвенциитѣ;
- всички тежко болни, намѣрени въ безпомощно състояние или изпратени отъ общинскитѣ или полицейски власти. Материалното положение на тия болни се устано-

вява отъ после и щомъ тѣ не попадатъ въ означенитѣ въ настоящия членъ категории болни (букви а—ж), такситѣ за лѣкуване се събиратъ отъ тяхъ.

Изброенитѣ лица се ползватъ и съ безплатни лѣкарства, ако се лѣкуватъ въ болницата, или сж прегледани въ болничната, на околийския, общинския и участъковия лѣкаръ амбулатория. Изключение се допуска само за затворницитѣ и длъжностнитѣ лица по санитарното ведомство, които могатъ, срещу рецепта, да получатъ безплатно лѣкарства и безъ да се явяватъ въ поменатитѣ амбулатории.

Чл. 190. Въ амбулаториитѣ при болницитѣ, при тѣзи на околийскитѣ и общински лѣкари и на участъковитѣ лѣкари се преглеждатъ предимно бедни болни. Заможнитѣ плащатъ опредѣлена такса.

#### Приюти.

Чл. 191. За отглеждане на неизлѣчимо психично болни, слѣпи, глухи, епилептици, алкохолици, хроми и т. н. се уреждатъ отдѣлни заведения — приюти, които се издържатъ било отъ държавата, било отъ окръжитѣ или благотворителнитѣ дружества. Издръжката на беднитѣ болни въ тѣзи заведения е безплатна.

#### 2. Частни лѣчебници или болници.

##### Лѣчебни бани и мѣста.

Чл. 192. Освенъ общественитѣ болници, допускатъ се и частни; тѣ носятъ названията: „Болница на . . . . .“ или „Частна лѣчебница на . . . . .“. Всѣки лѣкаръ, съ три годишна безукоризнена държавна, окръжна или общинска служба, или съ 5 годишна практика, щомъ не е осжденъ дисциплинарно или углавно за престѣпление свързано съ лѣкарската служба, може да открие и издържа частна лѣчебница или болница.

Право за откриване на частна болница или лѣчебница могатъ да добиятъ и кооперативни, благотворителни и други дружества. Лѣчебната частъ въ тия заведения се повѣрва само на лѣкаръ съ изброенитѣ по-горе качества. За редовното отправление на службата се грижи болниченъ съветъ.

Единъ лѣкаръ може да завежда лѣчебната частъ само на едно лѣчебно заведение.

Частнитѣ лѣчебници и болници трѣбва да иматъ помѣщение, покжжнина, бельо и пр. най-малко за 15 легла, ако сж общи болници, и за 5 — ако сж специални.

Чл. 193. Позволително за отваряне частна болница или лѣчебница, се дава отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, следъ предварително одобрение на устава ѝ отъ Висшия медицински съветъ и следъ провѣрка, извършена отъ санитарната власть, която да констатира отговаря ли зданието на изискванията на хигиената и на цельта, има ли помѣщение за изолиране заразно болни, мъртавци, пералня и др. Закриването на сжщитѣ става пакъ съ мотивирана заповѣдъ отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, по мнение на Висшия медицински съветъ.

Чл. 194. Функционирането на частна болница или лѣчебница се позволява отъ Висшия медицински съветъ, следъ като санитарната власть констатира, че всичко необходимо за функционирането е на лице.

Чл. 195. Частнитѣ болници и лѣчебници функциониратъ подъ надзора на мѣстната санитарна власть. Тѣ водятъ всички книжа задължителни за държавнитѣ болници и даватъ всички искани отъ санитарната власть сведения, отчети и др. Такситѣ за лѣкуване и др., които се взематъ въ частнитѣ болници, се одобряватъ предварително отъ Главната дирекция на народното здраве и се опредѣлятъ съ огледъ на мѣстнитѣ условия, на службитѣ и инсталациитѣ въ лѣчебницата.

Чл. 196. Възстановителни станции за оздравяване следъ продължително боледуване, могатъ да се откриватъ съ съгласието и подъ надзора на мѣстната санитарна власть, тамъ, дето условията и обстановката позволяватъ, отъ всѣки благонадежденъ български гражданинъ предимно отъ милосърдни сестри, фелдшери и др., щомъ представятъ достатъчно доказателства за правилни грижи около оздравенитѣ. Такива станции трѣбва да си иматъ постояненъ отговоренъ по службата лѣкаръ.

Чл. 197. Минералнитѣ извори, банитѣ, климатическитѣ или приморски станции и др., които се използватъ за лѣчебни цели и почивки, сж подъ надзора на санитарната власть.

Чл. 198. Главната дирекция на народното здраве опредѣля кои мѣста сж курортни (лѣчебни). Всѣко курортно мѣсто, трѣбва да има утвърденъ благоустройственъ планъ,



задоволителна въ хигиенично отношение вода за пиене, канализация, лѣкаръ, помѣщение за изолиране заразно болни. Сжщото трѣбва да води точни статистически сведения за заболяванията и умиранията.

#### ОТДѢЛЪ XV.

### Частна практика на медико-санитарнитѣ лица

Чл. 199. Само правоспособно лице-лѣкаръ, прекарало едногодишен стажъ въ университетскитѣ клиники или въ общитѣ I-степенни държавни болници може да упражнява частна практика, т. е., да лѣкува, да извършва медицински изследвания, да издава валидни предъ всички ведомства медицински свидетелства и др.

Чл. 200. Лѣкарътъ, когато упражнява частната си практика, има право да получава възнаграждение за своя трудъ по особени, изработени отъ лѣкарския съюзъ и одобрени отъ Висшия медицински съветъ такси.

Чл. 201. Лѣкарътъ, когато изпълнява службата си и упражнява частната си практика, е длъженъ да спазва началата на медицинската наука и на лѣкарската етика.

**Забележка.** Лѣкаритѣ, аптекаритѣ, зѣболѣкаритѣ и дрогиститѣ въ страната сж длъжни да получаватъ официалнитѣ известия на Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 202. Всѣки лѣкаръ е длъженъ за всѣко време да дава медицинска помощъ въ мѣстопробиването си на родилки, отровени, ранени и други, чийто животъ е въ опасностъ, щомъ бѣде предизвестенъ за това.

Чл. 203. Само зѣболѣкаритѣ се занимаватъ съ зѣболѣкарска протеза и ортодонтия. Зѣболѣкари, които не сж медицински лѣкари, се занимаватъ само съ болеститѣ на зѣбитѣ, тия на вѣнцитѣ и съ усложненията имъ въ устата. Тѣ иматъ право да издаватъ медицински свидетелства въ кръга на своята специалностъ и да пишатъ рецепти за лѣкарства нужни за дезинфекция на устата и вътрешни — за успокояване болкитѣ при лѣкуване на зѣбитѣ, вѣнцитѣ и усложненията имъ въ устата. Тѣ нѣматъ право да лѣкуватъ други болести, да правятъ обща анестезия и да назначаватъ други лѣкарства за вътрешно употребление. Списъкътъ на вътрешнитѣ лѣкарства, които могатъ да бѣдатъ назначени отъ зѣболѣкаритѣ, ще се обяви отъ Главната дирекция на народното здраве, възъ основа мнението на Висшия медицински съветъ.

**Забележка.** Постановленията на чл. чл. 200 и 201 се отнасятъ и до зѣболѣкаритѣ.

Чл. 204. На фелдшеритѣ, които иматъ 10 годишна държавна, окръжна или общинска санитарна служба, се разрешава свободна фелдшерска практика въ населени пунктове, въ които нѣма лѣкаръ. Тѣзи фелдшери сж подъ примия надзоръ на околийскитѣ лѣкари, а разрешението за свободна практика се дава отъ окръжния лѣкаръ следъ провѣрка дали сж на лице условията за такава. Свободната практика на такива фелдшери престава веднага, щомъ въ населения пунктъ се установи лѣкаръ на частна практика.

Признатитѣ за правоспособни медицински фелдшери презъ 1921 година, безъ тѣ да сж държали изпитъ за фелдшерска правоспособностъ, за да получатъ право на свободна практика следъ 10-годишна санитарна служба, длъжни сж въ едногодишенъ срокъ отъ влизане въ сила настоящия законъ, да издържатъ теоритикопрактически изпитъ предъ Главната дирекция на народното здраве, по програма изработена отъ Висшия медицински съветъ.

Чл. 205. Упражняване занятията акушерка, милосърдна сестра, хигиенистъ, посетителъ или посетителка, фелдшеръ, дезинфекторъ, гледачъ на болни и масажистъ, се урежда отъ правилници изработени отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 206. Забранено е на акушеркитѣ, милосърднитѣ сестри и други отъ помощния санитаренъ персоналъ да лѣкуватъ и правятъ операции.

Фелдшеритѣ могатъ да лѣкуватъ само въ предвиденитѣ въ настоящия законъ случаи. Болеститѣ, които тѣ могатъ да лѣкуватъ, и лѣкарствата, които могатъ да назначаватъ, ще бѣдатъ изчерпателно изброени въ специални наредби на Главната дирекция на народното здраве, изработени възъ основа мнението на Висшия медицински съветъ.

Чл. 207. Въ мѣста, гдето нѣма акушерки, по решение на околийскитѣ хигиенически съвети, окръжниятъ лѣкаръ може да разрешава на сегашнитѣ баби да упражняватъ акушерството и то само до като бѣде назначена тамъ акушерка или се установи такава на частна практика.

Чл. 208. Всѣко санитарно лице, при установяването си на практика или на служба въ една община, е длъжно да извести въ срокъ отъ три дни, както окръжния лѣкаръ, така и мѣстната санитарна властъ и — ако се установява

на частна практика — да представи на мѣстната санитарна властъ позволителното си за правоспособностъ. Сжщитѣ санитарни лица, при напущане мѣстожителството си, сж длъжни да известятъ поменатитѣ власти и да имъ съобщатъ кѣде се установяватъ.

Чл. 209. Забранено е упоиването (обща анестезия), както и извършването на операции съ диагностична, лѣчебна или имунизирателна целъ, безъ съгласието на родителитѣ или роднинитѣ, ако болниятъ е малолѣтенъ или се намира въ несъзнание, освенъ въ случаитѣ, когато живота е въ опасностъ, установена при съветъ на трима лѣкари.

Хипнотизирането се позволява само съ лѣчебна целъ и то най-малко отъ двама лѣкари.

Чл. 210. Забранява се на санитарнитѣ лица да лѣкуватъ чрезъ писма, да даватъ обяви съ невѣрни съдържания, да хвалятъ методитѣ на лѣкуването и лѣкарствата, да си служатъ съ мисити и въобще да примамватъ по какъвто и да е начинъ клиентела или да улесняватъ и покровителствуватъ подставени неправонамщи лица да работятъ било при тѣхъ, било подъ тѣхно име.

**Забележка.** Не се счита за реклама поставянето надписъ на жилището и даване обявление въ печата, съ обозначение името, специалността, приемнитѣ часове и адреса.

Чл. 211. Никое санитарно лице не може да си присвоява звание или специалностъ, каквито не притежава. За всѣка обявена специализация се изисква признати отъ Висшия медицински съветъ обучение и практика.

Чл. 212. Забранено е на неспособни лица да лѣкуватъ, да продаватъ цѣрове, да хипнотизиратъ, да даватъ психични сеанси и да обявяватъ такива.

Чл. 213. Санитарни лица, страдащи отъ психични и други разстройства, които правятъ невъзможно упражнението на занятието имъ — доказани чрезъ лѣкарска експертиза, назначена, по решение на Висшия медицински съветъ — се лишаватъ, по решение на сжщия съветъ, одобрено отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, отъ правото да упражняватъ своята професия до тѣхното оздравяване.

#### ОТДѢЛЪ XVI.

### Санитарна и медицинска статистика

Чл. 214. Санитарнитѣ и медицински статистически данни се събиратъ отъ длъжностния лѣкаръ, който води за целта особени регистри или лични карти: за прегледанитѣ болни въ амбулаторията, диспансера, съвещателната станция, лѣчебното заведение и др.; за болни отъ заразни и социални болести; за подлежащи деца и юноши на вакцинация и ревакцинация; за недѣлгави и съ физически недостатѣци; за наличния санитаренъ персоналъ и др. Регистритѣ и картитѣ се съставятъ и попълватъ по дадени отъ Главната дирекция на народното здраве образци и упътвания.

Чл. 215. Лѣкуващитѣ лѣкари при всѣки смъртенъ случай, сж длъжни, да издаватъ свидетелство, въ което да вписватъ точно и ясно причината на смъртта, споредъ Международната номенклатура на болеститѣ и причинитѣ на умиранията.

Мъртво-провѣрителътъ лѣкаръ, следъ лична провѣрка на трупа, е длъженъ да следи за правилното попълване листчето за умирането, което се съставя за всѣки смъртенъ случай въ всѣка община и да отбележи самъ причината на умирането.

#### ОТДѢЛЪ XVII.

### Цензъ права и длъжности на санитарния персоналъ

Чл. 216. Всѣко лице, назначено на държавна, окръжна или общинска санитарна служба, трѣбва да отговаря, освенъ на общитѣ условия, предвидени въ закона за държавнитѣ служители, още и на условията, предвидени за всѣка длъжностъ въ настоящия законъ.

Чл. 217. За началникъ на отдѣление или главенъ инспекторъ при Главната дирекция на народното здраве, както за началникъ на института за народно здраве, се назначаватъ лѣкари, или аптекари — за аптекното отдѣление — известни съ своята дейностъ по специалността и най-малко съ 10-годишна служба или практика.

Чл. 218. За окръженъ лѣкаръ се назначава лѣкаръ, който е билъ най-малко 6 години околийски или общински лѣкаръ и се е отличилъ съ санитарно-административна и хигиенна дейностъ.

Чл. 219. За началникъ на отдѣление въ института за народно здраве се назначава лѣкаръ или химикъ съ 5-годишна служба и две годишна специализация; а за бактериолози и химици въ сжщия институтъ — лица съ три годишна служба и две годишна специализация.



Чл. 236. За добиване правоспособност по фармация, лицето трябва да притежава:

а) зрѣлостно свидетелство отъ гимназия призната отъ държавата;

б) дипломъ за висше образование по фармация;

в) да има едногодишенъ стажъ въ нѣкоя отъ аптекитѣ, фигуриращи въ предварително съставенъ отъ аптечната комисия списъкъ и

г) да е издържалъ колоквиумъ.

Забележка. Заваренитѣ аптекарски ученици, които до 3 г. отъ влизането въ сила на настоящия законъ получаватъ званието аптекарски помощникъ, както и добилитѣ вече това звание, се освобождаватъ отъ нужния за полагане на колоквиумъ едногодишенъ стажъ.

Чл. 237. За добиване правоспособност по зѣболѣкарство, отъ лицето се иска:

а) да има зрѣлостно свидетелство отъ гимназия, призната отъ държавата;

б) да притежава дипломъ, че е свършилъ наукитѣ си въ признатъ факултетъ и

в) да е издържалъ колоквиумъ.

Чл. 238. Колоквиумътъ по фармация се произвежда отъ комисия, съставена отъ представители на Висшия медицински съветъ или аптечна комисия съ участие на единъ фармацевтъ, назначенъ отъ Главната дирекция и отъ професори на Софийския медицински факултетъ; а при колоквиумъ по зѣболѣкарство — съ участие на единъ зѣболѣкаръ, назначенъ отъ Висшия медицински съветъ измежду трима кандидати посочени отъ зѣболѣкарския съюзъ.

Чл. 239. Позволително за правоспособност се издава отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве по решение на Висшия медицински съветъ.

Чл. 240. Чужди поданици не се допускатъ до държавенъ изпитъ и колоквиумъ.

Чл. 241. Освобождаватъ се отъ държавенъ изпитъ:

а) чужденцитѣ, професори отъ Софийския медицински факултетъ;

б) специалиститѣ, поканени отъ правителството и отъ Медицинския факултетъ за уреждане на особени заведения и институти;

Чл. 242. Получаватъ отъ Главната дирекция на народното здраве званието:

а) хигиенистъ — лице, което притежава свидетелство за завършено прогимназиално образование, следвало е особено училище признато отъ държавата, и е прекарало две годишна практика. Званието хигиенистъ получава и санитарния подофицеръ, заваренъ отъ закона, свършилъ санитарно подофицерско училище, следъ което е служилъ въ войската две години и е държалъ особенъ изпитъ;

б) медицински фелдшеръ — лице придобило фелдшерска правоспособност до влизане въ сила на настоящия законъ;

Забележка. Забранява се откриването на училища или курсове за добиване фелдшерска правоспособност.

в) помощникъ аптекаръ — лице добило правоспособност до влизане въ сила на настоящия законъ или най-късно до изтичане три годишенъ срокъ, определенъ въ забележката къмъ чл. 236;

г) посетителъ или посетителка — фелдшеръ, милосърдна сестра, акушерка, както и лице, което има нужното образование, следвало особено училище и издържало изпитъ по особена програма;

д) милосърдна сестра — жена съ най-малко шесто класно образование, свършила особено училище, признато отъ Главната дирекция на народното здраве;

е) обеззаразителъ — лице, което притежава свидетелство най-малко за завършено прогимназиално образование, следвало е особено училище и е издържало изпитъ по особена програма;

ж) акушерка — жена, която има най-малко петокласно образование, завършила е акушерско училище, признато отъ държавата и издържала изпитъ;

з) гледачка на болни — лице грамотно съ подготовка при болницитѣ и издържало изпитъ;

и) масажистъ — лице съ особена подготовка и държало изпитъ.

ОТДѢЛЪ XIX.

### Здравни фондове

Чл. 243. За подпомагане здравнитѣ нужди, особено тѣзи по санитарното благоустройство (водоснабдяване и др.), за борба съ народнитѣ болести и епидемии, представящи обществена опасност, за подготовка и осъществяване на лѣкаритѣ и другия санитаренъ персоналъ, за постройка, уредба и издръжка на хигиенни лаборатории

и противотуберкулозни заведения и др., при окръжитѣ и общинитѣ се създаватъ окръжни и общински здравни фондове, които се управляватъ и изразходватъ подъ надзора на държавната санитарна власть.

Чл. 244. Окръжнитѣ здравни фондове се образуватъ отъ:

а) неизразходванитѣ суми, гласувани за здравни нужди въ бюджета за изтеклата година;

б) всички съществуващи до сега фондове за санитарни цели;

в) глобитѣ налагани, отъ окръжнитѣ, околийски или участъкови лѣкари;

г) суми, постѣпващи отъ такситѣ за труда въ издържанитѣ отъ окръга аптеки;

д) подарѣци, завещания и др.;

е) отъ такси събрани отъ частни лица и др. за извършвани въ лабораторнитѣ изследвания (чл. чл. 92 и 93);

ж) лихви на капитала.

Чл. 245. Общинскитѣ здравни фондове се образуватъ отъ:

а) неизразходвани суми, гласувани за здравни нужда въ бюджета на изтеклата година;

б) всички съществуващи до сега фондове за санитарна цели;

в) земи, отредени като здравни фондове, и приходитѣ отъ тѣхъ;

г) глоби налагани отъ общинскитѣ санитарни лица и отъ такситѣ събирани отъ частни лица за извършвани въ общинскитѣ лаборатории изследвания (чл. 93);

д) подарѣци, завещания и др. случайни постѣпления;

е) лихви на капитала.

ОТДѢЛЪ XX.

### Аптеки

Чл. 246. Аптеки сѣ санитарни заведения за доставка, приготвяне и отпущане на лѣкарства за медицински и ветеринарни цели, превързочни и дезинфекционни материали и аптечни съдове; сѣжитѣ могатъ да държатъ и отпущатъ силнодействащи технически сръдства, козметически сръдства и разни уреди, които иматъ приложение въ медицината, хирургията, физиката, химията и фотографията.

Държането и отпущането отъ аптеки на други вещества и предмети се забранява.

Чл. 247. Аптеки сѣ дѣлятъ на:

а) аптеки при лѣчебнитѣ заведения и при държавнитѣ, окръжнитѣ и общинскитѣ диспансери и амбулатории;

б) концесионни аптеки.

Чл. 248. При всѣко лѣчебно заведение, диспансеръ и амбулатория, били тѣ държавни, окръжни и общински, а така сѣщо и при всѣка частна лѣчебница, може да има аптека, предназначена да приготвя и отпуща лѣкарства на болнитѣ, които се лѣкуватъ въ тѣзи заведения.

На всѣко стопанско предприятие, което има постояненъ лѣкаръ и амбулатория, ако въ сѣщата община нѣма амбулаторна, болнична или концесионна аптека, може да се разреши отъ аптечната комисия да има амбулаторна аптека, предназначена да приготвя и отпуща лѣкарства на служащитѣ въ предприятието.

Забележка. Въ спешнитѣ списѣкъ се изброяватъ лѣкарствата, които могатъ да се държатъ въ амбулаторнитѣ, диспансернитѣ и болнични аптеки и да се отпущатъ отъ тѣхъ, както и аптекарскитѣ манипулации, които могатъ да се вършатъ отъ сѣжитѣ.

Чл. 249. Отъ аптеки при държавнитѣ лѣчебни заведения, диспансери и амбулатории, се отпущатъ безплатно лѣкарства на болнитѣ, съгласно чл. 189 отъ този законъ. Тамъ, дето нѣма държавни лѣчебни заведения и амбулатории, сѣщото задължение иматъ аптеки при окръжнитѣ или при общинскитѣ лѣчебни заведения или амбулатории.

Чл. 250. Позволено е отъ аптеки при държавнитѣ, окръжни и общински амбулатории да се отпущатъ лѣкарства срещу заплащане по действащата аптечна такса и на състоятелни болни, тамъ, дето нѣма концесионна аптека.

Чл. 251. Всѣки правоспособенъ фармацевтъ съ 2-годишна аптекарска практика (чл. 256) има право да отвори съ разрешение на Министра на вътрешнитѣ работи и народно здраве, аптека въ община, въ която нѣма условия за концесионна аптека. Такъвъ аптекаръ, ако пожелае, ползува се съ предпочитане предъ другитѣ кандидати за обявената въ сѣщата община вакантна концесия за аптека, а ако не вземе тази концесия, той може да участвува при разпредѣлянето на обявенитѣ въ други общини концесии за аптеки съ цѣлото си фармацевтическо старшинство, ако аптеката му е работила поне 3 години. Обявяването концесия въ такава община не може да стане преди изтичане три години отъ отварянето на аптеката.



Чл. 220. За околийски лѣкаръ или началникъ на общинска санитарна служба — хигиенистъ, се назначава лѣкаръ, който е билъ най-малко три години общински или участъковъ лѣкаръ и който е прекаралъ установени за окончателно назначение курсъ и изпитъ.

Чл. 221. За общински, участъковъ и училищенъ лѣкаръ се назначава временно лѣкаръ, който, следъ като е добилъ право на свободна практика въ страната, е работилъ една година въ клиникитѣ или въ първо-степенни болници. При липса на кандидати, които да отговарятъ на тоя цензъ, назначаватъ се — докато се явятъ кандидати съ такъвъ цензъ — лѣкари, които нѣматъ този цензъ.

Общинскитѣ, участъковитѣ и училищенитѣ лѣкари, следъ като прекратятъ отдѣленъ курсъ и издържатъ изпитъ по санитарно законодателство, санитарна администрация, епидемиология, обществена хигиена, сѣдебна медицина и психиатрия, се утвърждаватъ напълно въ длъжностъ. Такъвъ изпитъ се изисква и отъ всѣки лѣкаръ, който би желалъ да заведе съвещателна станция или диспансеръ. Заваренитѣ отъ настоящия законъ лѣкари, които нѣматъ петъ годишна административна служба, държатъ сѣщия изпитъ.

Чл. 222. За началникъ на общинска санитарна служба въ окръжнитѣ градове се назначава лѣкаръ хигиенистъ съ цензъ на околийски лѣкаръ и петъ годишна служба.

Чл. 223. Лѣкаритѣ хигиенисти на държавна, окръжна или общинска служба не упражняватъ частна практика, въ замѣна на което получаватъ допълнително възнаграждение.

Чл. 224. За началникъ на хигиененъ институтъ или лаборатория се назначава бактериологъ или химикъ, познатъ съ дейността си като таквъ и служилъ най-малко петъ години по специалността си; а за началникъ на отдѣление въ сѣщия се назначава специалистъ съ най-малко три годишна служба.

Чл. 225. За граниченъ лѣкаръ се назначава лѣкаръ, който е работилъ по бактериология и е издържалъ изпитъ по чл. 221.

Чл. 226. За управител-лѣкаръ на болница отъ 50 до 150 легла се назначава началникъ на отдѣление познатъ съ административната си дейностъ, а въ болница съ повече отъ 150 легла — лѣкаръ най-малко съ 8-годишна служба, познатъ като добъръ администраторъ и организаторъ.

Чл. 227. За началникъ на отдѣление въ болница се назначава лѣкаръ съ 5 годишна служба по специалността си.

За старши лѣкаръ се назначава лѣкаръ, прекаралъ най-малко две години като младши лѣкаръ и две години като селски, общински или участъковъ лѣкаръ.

За младши лѣкаръ се назначава лѣкаръ, добилъ право на практика въ страната и имащъ качествата предвидени въ ал. I-ва на чл. 221.

За лѣкаръ въ болница безъ специално отдѣление се назначава бившъ старши лѣкаръ по вътрешна медицина или хирургия.

За лѣкаръ на приютъ, специална болница, санаториумъ и пр. се назначава лѣкаръ, прекаралъ две години по специалността си като старши лѣкаръ.

Чл. 228. При нѣматъ щатни свободни мѣста за старши или младши лѣкари, допускатъ се да бѣдатъ назначавани безъ заплата на свръхщатна служба въ болницитѣ лѣкари, които отговарятъ на изискванитѣ условия. При сѣщитѣ условия могатъ да се назначаватъ стажанти и други лѣкари. Прекараното на такава служба време се зачита въ старшинството на щатната служба. Гл. дирекция на народното здраве определя въ кои болници какви свръхщатни служби могатъ да бѣдатъ допуснати.

Чл. 229. За химикъ при хигиененъ институтъ или лаборатория се назначава лице съ завършено висше образование по химия или фармацевтъ химикъ, който следъ това е прослужилъ най-малко две години като помощникъ въ нѣкой държавенъ, окръженъ или общински хигиененъ институтъ или лаборатория, издържалъ е съ успѣхъ държавенъ изпитъ по програма, изработена отъ Главната дирекция на народното здраве.

Забележка I. Всички химици, които при влизането въ сила на настоящия законъ сѣ заварени на служба въ държавенъ, окръженъ или общински хигиененъ институтъ или лаборатория и сѣ работили най-малко две години, запазватъ мѣстата и правата си.

Забележка II. Санитарни лица, специализирали се по който и да било отрасълъ отъ санитарията за смѣтка на държавата, окръга, общината или чрезъ тѣхното съдействие за смѣтка на разни фондации и пр., както и командированитѣ за усъвършенстване, се считатъ на служба и сѣ длъжни двойно толкозъ време да служатъ по специалността си тамъ, гдето бѣдатъ пратени отъ учреждението за смѣтка или по препорѣка на което сѣ

били пратени за усъвършенстване. Ако не заематъ тази служба, тѣ повръщатъ изразходваната за тѣхъ сума и се лишаватъ за винаги отъ правото да заематъ обществени длъжности. Ако сумата за издържката имъ е била изразходвана отъ нѣкоя чужда страна или международна фондация — сумата се връща на държавата.

Чл. 230. За домакинъ на болница, приютъ, санаториумъ и др. се назначава лице съ срдно търговско образование, следъ издържане на изпитъ по програма изработена отъ Главната дирекция на народното здраве. За домакини могатъ да бѣдатъ назначавани и фелдшери, издържали сѣщия изпитъ.

Чл. 231. Министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве назначава и уволнява лѣкаритѣ, аптекаритѣ, химицитѣ и др. на държавна служба по докладъ на Главния директоръ на народното здраве; а по-нисшия санитаренъ персоналъ — домакинитѣ, фелдшеритѣ, милосърднитѣ сестри, посетителитѣ, акушеркитѣ и др. се назначаватъ и уволняватъ отъ Главния директоръ на народното здраве.

Чл. 232. Служащитѣ въ канцеларитѣ на болницитѣ, както и другитѣ нисши длъжностни лица — гледачи на болни, писари, машинисти, дезинфектори, прислужници, градинари, готвачи и др., се назначаватъ отъ окръжнитѣ лѣкари, а въ I ст. болници — отъ управителитѣ на последнитѣ.

Чл. 233. Назначението на лѣкаритѣ, аптекаритѣ, химицитѣ и др. на окръжна или общинска служба става отъ съответнитѣ окръжни постоянни комисии или отъ общинския съветъ, съ одобрение на Главната дирекция на народното здраве, която следи да бѣдатъ назначавани само лица, отговарящи на предвиденитѣ въ настоящия законъ условия. До получаване нужното одобрение, заповѣдта не се привежда въ изпълнение. Ако въ 15 дневенъ срокъ отъ изпращане заповѣдта не се получи мотивирано неодобрение на тази заповѣдъ, тя се счита одобрена и се прилага.

Уволнението, премѣстването и наказанието на сѣщитѣ лица става отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве било по писмено мотивирано предложение на Главния директоръ на народното здраве, било въз основа мотивирано искане на окръжната постоянна комисия или на общинския съветъ. Главната дирекция на народното здраве има право да подвежда подъ дисциплинарна отговорностъ всички лица отъ санитарното ведомство, които се числятъ на окръжна или общинска служба.

Забележка. При изплащане заплатитѣ на длъжностни лица, за чието назначаване на служба се изисква предварително одобрение на Главната дирекция на народното здраве, представитѣ се документи, отъ които се установява, че сѣ изпълнени условията на чл. 233 за назначаването имъ. Ако тия условия не сѣ изпълнени, заплатитѣ на таква лица не се изплащатъ, а ако бѣдатъ изплатени, тѣ оставатъ въ тежестъ на длъжностното лице, което е допуснало това.

Чл. 234. Когато самоуправителнитѣ тѣла или сборнитѣ санитарни общини (чл. 35) сѣ задължени да назначаватъ на служба нѣкое санитарно лице (лѣкаръ, фелдшеръ, акушерка и др.), тѣ трѣбва да извършатъ това назначение най-късно въ едномесеченъ срокъ отъ получаване поканата изпратена имъ отъ окръжния лѣкаръ. Ако въ този срокъ назначаването не се извърши, тогава Главната дирекция на народното здраве го извършва за тѣхна смѣтка съ заповѣдъ издадена отъ нея.

## ОТДѢЛЪ XVIII.

### Правоспособностъ

Чл. 235. Всѣки, който желае да получи правоспособностъ по медицина въ България, трѣбва:

а) да притежава зрѣлостно свидетелство отъ гимназия призната отъ държавата;

б) да притежава дипломъ, че е свършилъ наукитѣ си въ признатъ отъ държавата факултетъ по медицината;

в) да е прекаралъ установения стажъ, следъ който да е издържалъ държавенъ изпитъ.

Свършилитѣ медицински факултетъ държатъ държавенъ изпитъ предъ комисия, назначена при Софийския медицински факултетъ, съ участие на двама представители на Висшия медицински съветъ. Държавниятъ изпитъ се държи следъ предвидения въ чл. 199 едногодишенъ стажъ, който се преминава по програма, изработена отъ медицинския факултетъ, въ споразумение съ Висшия медицински съветъ.

Забележка I. Главната дирекция на народното здраве, въ съгласие съ Министерството на народната просвета, определя кои сѣ медицинскитѣ факултети, въ които, при общъ курсъ на образованието най-малко отъ 12 семестри, се прекарва едновременно съ академическото образование и практика, замѣняваща стажа. Свършилитѣ тия медицински факултети, се освобождаватъ отъ лѣкарския стажъ, предвиденъ въ чл. 199.

Забележка II. Положенето на студентитѣ медици, които завършатъ образованието си до края на 1929 г., се урежда съгласно досега действащия законъ за опазване общественото здраве.



Разрешение за откриване на тѣзи аптеки се дава по реда на постѣпилитѣ въ Главната дирекция на народното здраве заявления. Тия аптеки се нареждатъ и работятъ споредъ правилата за концесионнитѣ аптеки.

Чл. 252. Аптекиятъ при лѣчебнитѣ заведения, диспансеритѣ и амбулаториитѣ се завеждатъ:

а) въ първостепенни държавни, окръжни и общински лѣчебни заведения и въ приравненитѣ къмъ тѣхъ частни лѣчебни заведения — отъ правоспособни фармацевти;

б) въ второстепенни лѣчебни заведения — отъ правоспособни фармацевти или аптекарски помощници;

в) въ специалнитѣ и третостепеннитѣ лѣчебни заведения, както и при амбулаториитѣ и диспансеритѣ — въ зависимостъ отъ функциитѣ имъ — отъ правоспособни фармацевти, аптекарски помощници или фелдшери.

Чл. 253. Концесионнитѣ аптеки сѣ предназначени да приготвятъ и отпускатъ лѣкарства на публиката, както по рецепти, така и въ рѣчна продажба.

Правото на придобиване, отваряне и притежаване на такива се получава — при изложениитѣ по-долу условия — съ разрешение отъ аптечната комисия, одобрено отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве съ заповѣдъ, публикувана въ „Държавен вестникъ“.

Чл. 254. Правото за отваряне и притежание на концесионна аптека се дава:

а) на общинитѣ и

б) на правоспособнитѣ фармацевти.

Чл. 255. Стопанисването на общинскитѣ аптеки става подъ контролата и ръководството на Главната дирекция на народното здраве; сѣщитѣ могатъ съ разрешение на Гл. дирекция на народното здраве, одобрено отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, да бждатъ организирани въ самостоятелни стопански предприятия.

Чл. 256. Правоспособнитѣ фармацевти — кандидати за концесионна аптека — трѣбва да не сѣ по-млади отъ 25 години, да сѣ български поданици, ползващи се съ граждански и политически права, и да иматъ най-малко 2-годишна аптекарска практика, т. е. да сѣ работили, като аптекари, въ нѣкоя аптека на държавно, окръжно или общинско лѣчебно заведение или въ концесионна аптека.

Българскитѣ поданици по натурализация, отговарящи на горнитѣ изисквания, могатъ да получатъ разрешение да отворятъ и притежаватъ концесионна аптека, ако сѣ отъ български произходъ — следъ една година отъ получаване българско поданство; чужденци — 20 години следъ приемане на българско поданство.

Чл. 257. На всѣки 5.000 жители въ една община се отваря по една аптека, като се смѣта само населението, безъ войската и съответнитѣ доброволци и постоянни трудоваци, споредъ официалнитѣ публикувани въ „Държавен вестникъ“ сведения на Дирекцията за статистиката или споредъ провѣренъ отъ общинския съветъ списъкъ на населението отъ общината съставенъ специално за случая. Когато броятъ на населението се увеличи съ половината отъ изисканото число, разрешава се да се отвори друга аптека.

Забележка По решение на аптечната комисия, може да се обяви свободна концесия за аптека и въ община съ по-малко отъ 5.000 жители, ако въ сѣщата има условия за сѣществуването на такава.

Чл. 258. Тамъ, дето нѣма лѣкаръ, не може да се даде разрешение да се отвори аптека.

Чл. 259. По решение на аптечната комисия, всѣка свободна аптечна концесия се обявява трикратно въ „Държавен вестникъ“, съ точно означение общината, района и квартала, въ който се открива. Желаящитѣ да получатъ право да отворятъ аптека, сѣ длѣжни въ 30 дневенъ срокъ, следъ датата на последното обявление, да подадатъ заявлението си въ Главната дирекция на народното здраве, придружено съ документи, отъ които да се вижда, че кандидатитѣ има качества, предвидени въ чл. 256.

Чл. 260. При едновременно искане разрешение за отваряне на аптека отъ нѣколко правоимащи, дава се предпочитане на общината, а отъ нѣколко правоспособни фармацевти, прекарвали необходимата две годишна практика (чл. 256), предпочита се оня, който освенъ тази практика има по-големо старшинство като фармацевтъ. При равно фармацевтично старшинство, кандидатитѣ теглятъ жребие. Въ старшинството се включва всичкото време прекарано въ служба или занятие, за изпълнение на което законътъ изисква да има качеството на правоспособенъ фармацевтъ, а така сѣщо, времето прекарано въ безработица.

Отъ старшинството се изключва времето, презъ което кандидатитѣ сѣ упражнявали чужда на фармацевтичната професия, или сѣ прекарвали като притежатели на концесионна аптека, освенъ въ случай на затваряне аптеката имъ по форсѣ мажорни причини. Въ последния случай, както и по

отношение аптекиятъ, които сѣ получили до сега отъ Висшия медицински съветъ разрешение да бждатъ затворени, въ старшинството се зачита и времето прекарано въ притежание на затворената вече аптека.

Чл. 261. Правото да се притежава концесионна аптека е лично. То не може да се продава, подарява, замѣнява, да се дава подъ наемъ, завещава или наследва.

Чл. 262. Следъ смъртта на аптекаръ, който е станалъ притежателъ на аптека преди влизането въ сила на измѣненето на закона за опазване общественото здраве отъ 1909 година, концесията преминава направо върху неговия наследникъ (синъ или дъщеря), ако сѣщиятъ отговаря на предвиденитѣ въ чл. 256 отъ настоящия законъ условия, и освенъ двегодишна практика (чл. 256), да има до изтичане десетъ години срокъ предвиденъ въ чл. 264 — поне още три годишно старшинство, като фармацевтъ. При двама и повече наследници, концесията се дава, ако сѣщитѣ не се споразумеятъ, на онзи, който има по-големо старшинство като фармацевтъ. Получената по този начинъ концесия е лична. Съ сѣщото право се ползватъ наследникитѣ (сестри, нове и дъщери) на аптекари, които сѣ получили аптека до влизането въ сила на измѣненето на закона за опазване общественото здраве отъ 1909 година, но по важни или форсѣ мажорни причини сѣ затворили аптекиятъ си следъ 1909 година и до влизане въ сила на настоящия законъ сѣ отворили друга аптека.

Чл. 263. Ония аптекари, които сѣ отворили аптекиятъ си преди влизането въ сила на закона отъ 1909 год., запазватъ правата си пожизнено да продаватъ аптекиятъ си на общината или на други правоспособни фармацевти, обаче новитѣ притежатели на тѣзи аптеки не се ползватъ съ това право. Който продаде аптеката си, губи право да получи нова аптека. Който затвори аптеката си безъ разрешение на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, основано на мнението на аптечната комисия, губи правото да притежава друга аптека. Затваряне на аптека се допуска въ изключителни случаи и то само при констатирани важни или форсѣ мажорни причини, признати за такива съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, основана на мнението на аптечната комисия.

Чл. 264. Следъ смъртта на аптекаря, който е отворилъ аптеката си преди влизането въ сила на закона отъ 1909 година, вдовицата и малолѣтнитѣ деца, ако има такива, иматъ право да се ползватъ отъ концесията съ всички права на аптекари въ продължение на 10 години. Въ това ползуване не се включва правото за продаване аптеката (чл. 263).

Чл. 265. Следъ смъртта на аптекаря, който е отворилъ аптека следъ влизането въ сила на закона отъ 1909 год., и по настоящия законъ, вдовицата и малолѣтнитѣ деца, ако има такива, иматъ право да се ползватъ отъ аптеката въ срокъ отъ три години.

Чл. 266. Ония притежатели на аптеки не фармацевти, които сѣ придобили правото на концесия преди влизането въ сила на закона отъ 1909 г., ще използватъ това право пожизнено, съ право да продаватъ аптекиятъ си (Чл. 263). Тѣхнитѣ наследници не се ползватъ отъ наследственитѣ права по чл. 262, а само отъ правото за ликвидация по чл. 266.

Чл. 267. Отварянето на нови филиални аптеки не се разрешава. Сѣществувашитѣ преди влизането въ сила на настоящия законъ филиални аптеки се затварятъ, щомъ като въ сѣщата община се отвори концесионна или такава по чл. 251 отъ настоящия законъ аптека.

Филиалнитѣ аптеки се управляватъ отъ правоспособни фармацевти или аптекарски помощници.

За вътрешната уредба и правилното функциониране на филиалнитѣ аптеки сѣ отговорни притежателитѣ имъ.

Чл. 268. Никой не може да притежава повече отъ една аптека.

Чл. 269. Следъ смъртта на аптекаря, ако сѣщиятъ не е оставилъ вдовица или малолѣтни деца или прякъ наследникъ, който да получи концесията, съгласно чл. 262 или — ако е оставилъ вдовица и малолѣтни деца — следъ изтичането на сроковетѣ, предвидени въ членове 264, 265 и 266, концесията се обявява свободна и се дава на ново-правоимащо лице, по реда указанъ въ чл. 259 и 260 отъ този законъ. Сѣщо така се постѣпва и съ аптекиятъ на ония аптекари, на които е отнето правото да притежаватъ аптека или сѣ лишени отъ гражданско-политически права, или сѣ осѣдени на затворъ за повече отъ две години. Новиятъ концесионеръ е длѣженъ да вземе всички медикаменти, превързочни материали, прибори, апарати и др., които е ималъ въ аптеката бившия концесионеръ. Оценката на аптечното имущество — ако не е постигнато споразумение между заинтересованитѣ — става за смѣтка на сѣщитѣ отъ специална комисия, състояща се отъ трима



аптекари: началникът на аптечния откъл и по единъ представителъ на заинтересованитѣ. Споразумението между странитѣ, или оценката на аптечното имущество отъ комисията, става въ двумесеченъ срокъ отъ утвърдението на концесията върху новия концесионеръ. Споровѣтъ върху оценката се разрешаватъ окончателно отъ аптечната комисия. До свършването на оценката и ликвидиране на споровѣтъ около нея и заплащането стойността на аптечното имущество, аптеката функционира подъ фирмата и за смѣтка на стария и притежателъ.

Чл. 270. Ако формалноститѣ по прехвърляне на концесията и на аптечното имущество въ двумесечния срокъ не се изпълняватъ по вина на наследницитѣ или притежателя, аптеката се затваря, а ако това е станало по вина на новия концесионеръ, концесията се отнема по решение на аптечната комисия, утвърдено съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 271. Лицето, което е получило концесията, ако до три месеца отъ утвърдението и върху него не се откаже отъ нея, а до 10 месеца отъ сжщото не влѣзе въ владение на аптеката, губи право за тази концесия и петъ години отъ старшинството си.

Чл. 272. Който е получилъ разрешение да отвори нова аптека и въ продължение на шестъ месеца не се откаже отъ даденото му разрешение, а въ продължение на 10 месеци не отвори аптеката, губи разрешението (концесията) и три години отъ старшинството си. По уважителни причини, срокътъ отъ 10 месеца може да се продължи съ още два месеца отъ аптечната комисия.

Чл. 273. Растоянието между една нова отворена аптека и най-близката сжществуваша, трѣбва да бѣде за столицата 400 м., а за другаде 200 м. Сжщитѣ условия се искатъ и при премѣстването на една аптека отъ едно мѣсто на друго въ сжщата община. Измѣрването на растоянието става по оситѣ на улицитѣ, като се смѣта и линията, която съединява оситѣ на улицитѣ до входнитѣ врати на аптекитѣ.

Забележка. По уважителни причини, аптечната комисия може да разреши, когато се премѣства или отвори една аптека, растоянието отъ 400 м. за столицата и 200 м. за другаде да се намали съ 100 м. за столицата и 50 за другаде.

Чл. 274. Ново наредена аптека не може да работи, преди да бѣде прегледана отъ комисия, назначена отъ окръжния лѣкаръ.

Чл. 275. За вътрешното нареждане на аптекитѣ, както и за качеството и приготвянето на лѣкарствата, е задължителна одобрената отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, приета отъ Висшия медицински съветъ съвмѣстно съ аптечната комисия фармакопѣя, като се допушта приготвянето на лѣкарствата и по всички други фармакопѣи, ако въ рецептата това е отбелязано отъ лѣкаря.

Това нареждане, както и всички други правила за концесионнитѣ аптеки, сж задължителни и за аптекитѣ при лѣчебнитѣ заведения, диспансеритѣ и амбулаториитѣ, щомъ по естеството си сж приспособими и за тѣхъ.

Чл. 276. Концесионнитѣ аптеки не могатъ да работятъ, ако не се управляватъ отъ утвърденъ отъ аптечната комисия правоспособенъ управителъ-фармацевтъ, който представява аптеката, както предъ санитарнитѣ, така и предъ сждебнитѣ и други власти, и предъ трети лица.

Чл. 277. Притежателитѣ на аптеки — правоспособни фармацевти — сж по право и по длѣжностъ управители на аптекитѣ си. Аптекитѣ, които се владѣятъ и използватъ отъ не фармацевти, се управляватъ отъ фармацевти, съ 2 годишна аптекарска практика, съгласно чл. 256 отъ този законъ. Сжщо така се управляватъ и аптекитѣ на правоспособнитѣ фармацевти, когато притежателтъ на такива аптеки, по уважителни причини — признати за такива отъ аптечната комисия — като болестъ, участие въ управлението на сдружение на аптеки за аптекарски цели (било като председател, било като делегатъ на управителния съветъ, било като директоръ, но въ никой случай не повече отъ трима), изпълнение на обществена служба и др. — не може самъ да управлява аптеката си, или е неспособенъ да я управлява, или е лишенъ отъ това си право съ влѣзла въ законна сила присѣда или съ одобрено отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве решение на аптечната комисия, или когато е осѣденъ на затворъ за не повече отъ 2 години.

Въ случай на констатирана отъ трима лѣкари болестъ, която прави невъзможно упражнението на аптекарската професия, притежателтъ на аптеката — съ разрешение на аптечната комисия — може да даде аптеката си временно подъ наемъ на правоспособенъ фармацевтъ, и то най-много за общъ срокъ до 3 години, следъ изтичането

на който новъ срокъ за наемане може да му се даде съ заповѣдъ отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, възъ основа решението на аптечната комисия.

Чл. 278. Управителтъ на аптеката може да отсъствува отъ аптеката си 2 месеца въ годишната, като си остави за замѣстникъ фармацевтъ или помощникъ аптекаръ, за което е длѣженъ да уведоми мѣстната санитарна властъ. За отсъствие повече отъ 2 месеца се изисква разрешение отъ аптечната комисия, съгласно чл. 277.

Чл. 279. Приготвянето и отпускането на лѣкарства по рецепти, издадени отъ лѣкари придобили право на практика въ страната или въ рѣчна продажба става само въ аптекитѣ и само отъ правоспособни лица — аптекари или помощници аптекари. Лѣкарствата трѣбва да бѣдатъ приготвени точно по предписанието на лѣкаря. По качество и количество, отпуснатитѣ лѣкарства и материали трѣбва да отговарятъ на официалната фармакопѣя и на предписаното или исканото количество.

Чл. 280. Разрешава се да се държатъ въ дюкяни и да се търгува съ билки, безвредни лѣчебни, дезинфекционни, хигиенични и други срѣдства и предмети, както и съ вещества, имащи широко техническо приложение. Особенъ списъкъ, изработенъ отъ Главната дирекция на народното здраве, възъ основа мнението на аптечната комисия, обявенъ съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, определя вида и качеството на тия лѣчебни срѣдства, предмети и вещества.

Амбулантната търговия съ лѣкарства се забранява.

Забележка. Върху дюкянитѣ, означени въ чл. 281, се забранява поставянето на емблеми, надписи и др., които по формата или съдържанието си биха заблудили и биха дали да се мисли, че тия дюкяни сж аптеки или дрогерии. При спорѣ, за всѣки откъленъ случай, Главната дирекция на народното здраве се произнася окончателно.

Чл. 281. Аптекитѣ работятъ въ всѣко време: отъ 8 часа зимно време и 7 часа лѣтно време до 20 часа, тѣ сж задължително отворени, а презъ останалото време има дежуренъ. Въ мѣста, гдето има две и повече аптеки, се нарежда задължително празнично и нощно дежурство, по редъ определенъ отъ мѣстната санитарна властъ, одобренъ отъ окръжния лѣкаръ.

Чл. 282. Който затвори аптеката си, безъ да е взелъ предварително разрешение (чл. 263) губи за винаги правото да притежава аптека; а ако е получилъ разрешението отъ Главната дирекция на народното здраве за затварянето ѝ, запазва това право, но губи отъ старшинството си времето, презъ което е притежавалъ аптека. Ако затварянето на аптеката е станало по форсъ-мажорни причини, аптекарътъ запазва цѣлото си фармацевтическо старшинство, включително и времето, когато е притежавалъ затворената вече аптека. Наличността на форсъ-мажорни причини трѣбва да бѣде установена предъ аптечната комисия и призната за такава съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 283. Тамъ, гдето има само една концесионна аптека, забранява се затварянето ѝ за дългове и продажбата на публиченъ търгъ имуществото ѝ. Сждебнитѣ власти могатъ да налагатъ секвестръ само върху приходитѣ на такава аптека. Последнитѣ ще се събиратъ отъ специално назначенъ отъ сжщитѣ власти касиеръ. Сжщитѣ власти уведомяватъ Главната дирекция на народното здраве за тази мѣрка. Ако въ продължение на една година отъ налагането секвестра, аптекарътъ не уреди задълженията си, концесията му се обявява за вакантна и сумата добита отъ новия концесионеръ за медикаментитѣ и др., по оценка на специалната комисия по чл. 269 се внася на сждия-изпълнителя срещу дългове на аптекаря.

Чл. 284. Забранено е на лѣкаритѣ и други санитарни лица да приготвятъ, да държатъ и да продаватъ лѣкове. Когато на растояние 5 км. отъ мѣстожителството на лѣкаря нѣма концесионна, болнична или при амбулатория аптека, лѣкарътъ може — съ предварително общо разрешение на окръжния лѣкаръ — да държи най-необходимитѣ лѣкарства въ готовъ видъ и да ги продава по установената аптечна такса.

Чл. 285. Забранено е на аптекаритѣ да предписватъ лѣкарства и да се занимаватъ съ лѣкуване на болни, освенъ въ извънредни случаи, като отравяне, задушване, кръвотечение, изгаряне и въобще, когато се иска бърза помощъ, а на близо нѣма лѣкаръ.

Чл. 286. Всички материали въ аптеката се продаватъ споредъ аптечната такса, която се изработва отъ Висшия медицински съветъ, ведно съ участие на аптечната комисия и единъ представителъ на Търговската камара. Таксата се утвърждава по представление на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве съ Царски указъ.

Изработването на таксата става възъ основа на мѣстнитѣ условия, като се вземе за основна цена, по решение на Висшия медицински съветъ и аптечната комисия,



или най-износната мѣстна, или най-износна задгранична пазарна цена, която се намира чрез сравнение съ цено-разписитѣ на нѣколко най-известни, опредѣлени отъ Висшия медицински съветъ и аптечната комисиия мѣстни или чуждестранни фабрики или заведения за производство и продажба на аптечни стоки. Къмъ тая основна цена се опредѣля процента на печалбитѣ на аптекаря за едри, срѣдни и дребни количества. Освенъ това, къмъ цената на всѣко лѣкарство се притурятъ и всички разноски до получаване на лѣкарството въ аптеката, както и всички разноски въ аптеката до предаването на купувача. Къмъ установената така цена на лѣкарството, наедно съ печалбитѣ, се туря и такса за труда (такса лабoрумъ).

Въ аптечната такса се вписватъ всички разрешени за продажба медикаменти.

Общо преработване на таксата става не по-рано отъ всѣки три години, а частично, когато се яви нужда.

**Забележка.** На осигуренитѣ при фонда за Обществения осигуровки, на болни, които лѣкарства се заплащатъ отъ общината, окръга, държавата или отъ благотворително дружество или учреждение, лѣкарствата се таксуватъ по специална най-ниска такса, изработена отъ Висшия медицински съветъ, съ участие на аптечната комисиия или по специално процентно намаление отъ действащата такса. Такава такса или процентното намаление трѣбва да бѣде изработено веднага съ влизане въ сила на настоящия законъ.

Чл. 287. За констатирани каквито и да било нередовности въ аптеката, отговаря дисциплинарно притежателътъ на аптеката и управителя, ако има такъвъ, а за неправилно отпускане на лѣкарства и за причиненитѣ отъ това растройства и нещастия, отговаря главно лицето, което ги е отпустило, а граждански заедно съ него отговаря солидарно притежателя на аптеката или наемателя ѝ (чл. 277) за причиненитѣ вреди и загуби, парични удовлетворения и възнаграждения.

#### ОТДѢЛЪ XXI.

### Дрогерии

Чл. 288. Дрогериитѣ сѣ санитарно-търговски заведения за продаване на едро разни лѣчебни срѣдства, силно-действащи и отровни химически вещества, а на дребно — превъзочни материали, специалитети, минерални воли, козметически срѣдства и разни уреди, имащи приложение въ медицината, индустрията, физиката, химията, техниката и занаята. Забранено е да се отпускатъ отъ дрогериитѣ на гражданитѣ силнодействащи срѣдства.

Въ особено списъкъ, изработванъ ежегодно отъ аптечната комисиия и одобренъ отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, се опредѣля коа медикаменти и специалитети въ какви количества могатъ да се отпускатъ отъ дрогериитѣ на гражданитѣ.

Чл. 289. Всѣки правоспособенъ фармацевтъ, български поданикъ, има право да отвори дрогерия, щомъ е навършилъ 25 години и е практикувалъ като фармацевтъ не по-малко отъ 2 години въ аптека, дрогерия, аптеченъ складъ и др., или е заемалъ като такъвъ държавна, окръжна, общинска или друга служба или работа по специалността си. За отварянето на дрогерии се изисква предварително разрешение на Главната дирекция на народно здраве, която, щомъ провери, че лицето отговаря на изискванитѣ отъ закона условия, дава нужното разрешение. Дрогерията може да бѣде продавана, давана подъ наемъ, оставана въ наследство и др. на всѣки правоспособенъ фармацевтъ, имащъ две годишна практика.

Чл. 290. При дрогериитѣ, въ особени лаборатории, установитѣ на които подлежатъ на предварително одобрение отъ Главната дирекция на народното здраве, могатъ да се приготвятъ всички галенически препарати, като: тинктури, унгвенти и др., козметически срѣдства и фабрични официални издѣлия (таблетки, капсули, ампули др.).

Чл. 291. На индустриални и занаятчи, както и на държавни, окръжни, общински и частни химически, лѣкарски, жбoлѣкарски и фармацевтически лаборатории, дрогериитѣ отпускатъ нужнитѣ имъ за работа отровни и силнодействащи вещества, само срещу документи, удостоверяващи, че лицето или учреждението има нужда и право да употребява последнитѣ.

На медицински и ветеринарни лѣкари, жбoлѣкари и фармацевти, които иматъ право на практика въ страната, за лични нужди, дрогериитѣ могатъ да отпускатъ отровни и силнодействащи вещества срещу подписъ.

Чл. 292. Забранява се да се изработватъ въ дрогериитѣ и отпускатъ на гражданитѣ, каквито и да било лѣкарства по лѣкарски рецепти. Забранено е сѣщо да се извършва рецептурни манипулации, като: приготвяне декокти, инфузи, хапове, супозитори, кашети, болуси, прахове и др.

Чл. 293. Лѣчебнитѣ срѣдства, които дрогериитѣ държатъ и продаватъ, трѣбва да отговарятъ на официалнитѣ фармакопей.

Чл. 294. Отпускането отъ дрогериитѣ на лѣкарства, силнодействащи и отровни вещества става само отъ правоспособни фармацевти и аптекарски помощници.

Чл. 295. Новоотворената дрогерия не може да работи преди да бѣде прегледана отъ комисиия, назначена отъ окръжния лѣкаръ.

Чл. 296. Притежателитѣ на дрогерии, които не отговарятъ на условията предвидени въ чл. 289, владѣятъ дрогериитѣ си пожизнено. Тѣзи дрогерии се управляватъ отъ правоспособни фармацевти съ две годишна практика.

Чл. 297. Едно лице не може да притежава две дрогерии. Който притежава дрогерия, не може да притежава аптека и обратно.

Дрогистъ — правоспособенъ фармацевтъ — който е получилъ разрешение да отвори аптека, е длъженъ, щомъ получи съобщение за даденото му разрешение, да затвори най-късно въ единъ месеченъ срокъ отъ съобщението дрогерията си. Ако това не направи — той губи дадената му аптечна концесия и правото да получи кждето и да било друга концесия. Сѣщото се отнася и до аптекаръ, на когото е разрешено по важни причини да затвори аптеката си и е получилъ нова концесионна аптека другаде.

Чл. 298. Наредбитѣ на чл. 265 отъ настоящия законъ се прилагатъ и по отношение дрогериитѣ.

#### ОТДѢЛЪ XXII.

### Частни химически, бактериологически и други лаборатории и институти за приготвяне лѣчебни срѣдства

Чл. 299. Всѣко специално подготвено лице — лѣкаръ, аптекаръ, химикъ — може, съ разрешение на Главната дирекция на народното здраве, одобрено отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, да открие частна бактериологическа, химическа или фармацевтическа лаборатория за разни изследвания. По сѣщия начинъ се разрешава отварянето на лаборатории, на фабрики и др. отъ юридически и частни лица, български поданици, за приготвяне лѣкарства, дезинфекционни и силнодействащи срѣдства, а така сѣщо лаборатории за приготвяне на разни материали и предмети, въ свръзка съ службата около народното здраве. Всички тѣзи лаборатории и фабрики работятъ подъ ръководството и отговорността на специално подготвено лице — лѣкаръ, аптекаръ или химикъ, споредъ характера на производството. Уставитѣ и правилницитѣ на такива заведения се одобряватъ предварително отъ Главната дирекция на народното здраве. Въ случай на нарушение общитѣ или специалнитѣ нареждания на санитарната власт, даденото разрешение за откриване лаборатория и др. се отнема по решение на Главната дирекция на народното здраве съ заповѣдъ отъ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, а функционирането ѝ се преустановява по административенъ редъ.

#### ОТДѢЛЪ XXIII.

### Упоителни срѣдства

Чл. 300. Производството, вносътъ, износътъ и разпространението на упоителнитѣ срѣдства opium brutum, fol. cosae, canabis indica, деривати и препарати отъ сѣщитѣ, както и солитѣ на дериватитѣ имъ, се намира подъ контрола на Главната дирекция на народното здраве.

Списъкътъ на веществата, върху които се простира този контрол, може да се измѣня и допълня по решение на аптечната комисиия.

Чл. 301. Вносътъ на упоителни срѣдства въ предѣлитѣ на Царството е позволенъ само на аптекитѣ и дрогериитѣ, на правителственитѣ учреждения за тѣхнитѣ нужди и на индустриалнитѣ заведения за нуждитѣ на производството имъ. За вноса на всѣка по отдѣлно пратка, носителътъ трѣбва да притежава специално разрешение.

Чл. 302. Транзитно превозвани презъ територията на Царството пратки, съдържащи упоителни срѣдства, се разрешава, ако пратката се придружава отъ свидетелство за износъ, издадено отъ държавата, отъ която произхожда пратката.

Отклонения на пратката къмъ друго предназначение, може да стане само съ специално разрешение отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 303. Никой не може да открие заведение за производство на упоителни срѣдства и да произвежда такива, преди да е получилъ специално за това разрешение отъ Главната дирекция на народното здраве.



Чл. 304. Аптеки и дрогерии отпускат упоителни средства само за лечебни и научни цели.

Отпускането на упоителни средства за научни цели става срещу специални, издадени от санитарната власт, удостоверения.

Отпускането на упоителни средства за лечебни цели става само от аптеки, по предписание на правоспособни лекари.

Съ особена наредба ще се изброят упоителните средства, или препаратите от същите, които могат да се отпускат от аптеки и без предписание на лекар.

Чл. 305. Забранява се на лекарите да предписват упоителни средства, освен за лечебни цели. Същите са длъжни своевременно да спират или ограничават предписванията на такива средства, за да предотвратят навика или злоупотребите с тях.

Чл. 306. Забранява се на лекарите да предписват и на аптеките да отпускат упоителни средства „per se“.

Чл. 307. Лекарите и жболлекарите, които според своята специалност, имат нужда от упоителни средства „per se“, могат да си доставят такива от аптеки и дрогерии срещу особени издадени от Главната дирекция на народното здраве свидетелства.

За изразходването на тези средства в практиката си, лекарите и жболлекарите държат точна сметка.

Чл. 308. Забранява се вноса, съхранението и разпространението на *sanabis indica* (индийски коноп). Само дрогерии и аптеки могат да внасят *herba sanabis indica* и препарати от същата за медицинско употребление.

Чл. 309. Забранява се приготвянето, вноса, разпространението и търговията с препарати за пушене, приготвени с опиум, или с смолата на канабис индики (хашиш).

Чл. 310. Всички фирми и лица, които имат право да произвеждат, да внасят, изнасят и разпространяват упоителни средства, са длъжни да водят специални книги и да дават исканите от властта сведения.

#### ОТДЕЛЪ XXIV.

### За производство, внос и продажба на химикали, силнодействащи вещества, лечебни специалитети и лечебни минерални води

Чл. 311. Позволява се вноса, производството и продажбата в страната само на разрешените от В. м. с. лечебни, диететични и предпазни средства, дроги, химикали, галенически препарати, специални препарати. Разрешението за внос и продажба на нови лечебни и предпазни средства, става след надлежно химическо, бактериологическо и клиническо изследване.

Всички може да открие и регистрира лечебни средства. Продажбата на такива на публиката става, след надлежно разрешение, само в аптеки, а ако са специалитети, и в дрогерии. Разрешението се дава след химическо, бактериологическо и клиническо изпитване. Вноса, производството и продажбата на тайни лечебни средства не се позволява. Всички вносител или производител е длъжен при поискване да съобщи в Главната дирекция на народното здраве точния състав на лечебните средства.

Чл. 312. Висшият медицински съвет може да забрани вноса, производството и продажбата на позволени лечебни, диететични, предпазни средства, ако същите могат да се произвеждат и в страната или се оказват недоброкачествени, без особени терапевтични предимства и др.

Чл. 313. Санитарни материали, лекарства, обеззаразващи средства, отровни, силнодействащи вещества, лечебни специалитети, лечебни минерални води могат да се внасят в страната само от аптеки и дрогерии.

Чл. 314. Санитарни материали и лечебни специалитети, употребими в индустрията, занаятите, лабораториите, земледелието и народното стопанство могат да се внасят, освен от аптеки и дрогерии, още и от химици, агрономи и агрономни бюра, получили разрешение от съответното Министерство (вътрешното, земледелието или търговията). Списъкът на тия материали и специалитети се изработва, допълва и изменя от Главната дирекция на народното здраве в съгласие с Министерството на земледелието и държавните имоти и това на търговията, промишлеността и труда.

Държавните, окръжни и общински учреждения, също могат да внасят изброените санитарни материали за своите нужди.

Чл. 315. Забранява се на аптеки, дрогисти, химици и агрономи да посредничат при внос от странство на медикаменти и дроги от лица, на които настоящия закон не дава право да търгуват с такива.

Чл. 316. На всеки индустриалец, занаятчия, притежател на лаборатория или доставчик на учебни помагала може да се разреши да внася за занаятието си или за училищата разни отровни и силнодействащи вещества, на основание на издадени от учреждения и от Министерството на народното просвещение свидетелства, в които поименно се означават артикулите и количествата им, нужни за занаятието, лабораторията, музея или кабинета.

Чл. 317. Забранява се на индустриалците и занаятчиите да търгуват с набавените за тяхната индустрия и занаятието отровни и силнодействащи вещества.

Чл. 318. Забранява се вноса и продажбата на обикновен фосфор и на продукти съдържащи такъв, освен ако се касае за изкуствени торове, за лечебни и научни цели.

Чл. 319. Търговията с материалите и специалитетите, за които се говори в чл. 314, се позволява само на аптеки, дрогисти, химици и агрономи, които са получили разрешението по чл. 314. Отпускането на поменатите вещества става срещу документи, издадени от надлежните власти, удостоверяващи, че покупателите имат право да купуват такива вещества за своя занаят или за други некои цели. Лицата и заведенията, които внасят, продават и употребяват отровни и силнодействащи вещества, за каквито и да било цели, се задължават да водят предвидените от специалните правилници книги, за тази търговия.

Чл. 320. Аптеки, дрогерии, жболлекарите и химиците могат да образуват сдружения и общи складове с цел да доставят за членовете на сдружението потребните за занаятието и търговията им санитарни и други материали. Такива складове могат да се образуват и при окръжните постоянни комисии и се завеждат от фармацевти или помощници аптекари.

Чл. 321. Без предварително разрешение на Главната дирекция на народното здраве, забранено е да се публикуват съобщения за лечебни средства.

Чл. 322. Аптеки, дрогерии, лаборатории и други заведения, положението на които се урежда от настоящия закон, са под постоянен санитарен надзор и се ре-визират поне веднъж в годината от Главната дирекция на народното здраве — чрез аптечния отдел — или от окръжния, околийския или общински лекари.

Чл. 323. Контролът върху лекарствата, специалитетите и др. се извършва по същия начин, както тоя върху хранителните и др. предмети. Окончателните резултати от изследванията на лекарството се съобщават на аптечната комисия, която се произнася дали взетата проба е нормална, фалшива или развалена (чл. 80).

#### ОТДЕЛЪ XXV.

### Лекарски съюз и лекарски дисциплинарни съвети

Чл. 324. Върховният надзор върху частната практика на всички лекари, жболлекари, фелдшери и други санитарни лица, упражняващи частна практика в Царството, принадлежи на Министерството на вътрешните работи и народното здраве и се упражнява, както чрез органите на Главната дирекция на народното здраве, така и чрез лекарския съюз, лекарски съвети и дисциплинарни съвети.

#### 1. Лекарски съюз.

Чл. 325. Чрез съответните околийски клонове от Българския лекарски съюз, всички правоспособни лекари в Царството, били те на държавна, окръжна, общинска или друга служба или на частна практика, са членове на Българския лекарски съюз и участвуват в неговите събори чрез делегати, избрани от клоновете, като се смята по един делегат на всеки 10 члена.

Чл. 326. Лекарският съюз следи развитието на санитарното дело в страната и посочва мерки за задоволяване на санитарните нужди; разглежда санитарните законопроекти, общите санитарни наредби и мероприятия и дава мнение по тях; препоръчва, чрез избор, подходящи лица за членове на Висшия медицински съвет (чл. 15). Същият изработва етични лекарски правила, които след одобрението от Министра на вътрешните работи и народното здраве, основано на мнението на Висшия медицински съвет, стават задължителни за всички лекари в страната.

#### а) Окръжни лекарски колегии

Чл. 327. Всички лекари, служещи или практикуващи в един административен окръг, образуват окръжна лекарска колегия. Всички правоспособен лекар е длъжен, най-късно три дни след установяването си на служба или



на практика въ единъ окръгъ, да се запише чрезъ мѣстния околийски клонъ въ окръжната лѣкарска колегия. Записването се извършва отъ окръжния лѣкаръ. Лѣкаръ, който не се числи въ колегията, нѣма право на практика и не може да заеме никаква служба.

**Забележка I.** Два административни окръга, които иматъ единъ окръженъ лѣкаръ, иматъ една обща окръжна лѣкарска колегия.

**Забележка II.** Въ окръзи, дето нѣма или не могатъ да се образуватъ околийски клонове отъ Българския лѣкарски съюзъ, лѣкаритѣ се записватъ направо въ окръжната лѣкарска колегия. Разрешава се на лѣкаритѣ отъ съседни околии, които не сж достатъчно по брой за да образуватъ отдѣленъ околийски клонъ, да образуватъ общъ околийски клонъ за тия околии.

#### б) Лѣкарски съвети

**Чл. 328.** Въ всѣки окръгъ има единъ лѣкарски съветъ, състоящъ се отъ трима редовни и трима допълнителни членове, избрани за две години отъ делегатитѣ на всички околийски клонове отъ окръга. Окръжниятъ лѣкаръ, възъ основа на сведенията, които събира и на препратенитѣ му отъ председателитѣ на околийскитѣ клонове заявления на всички лѣкари отъ административната околия, съставя и води по околии общъ списъкъ на всички лѣкари въ окръга, като го попълня и нанася въ него нужнитѣ промѣни, споредъ промѣнитѣ въ състава на колегията. Споредъ този списъкъ, изготвенъ въ месеченъ срокъ отъ влизане въ сила на настоящия законъ, той определя броя на делегатитѣ, които всѣки околийски клонъ избира, като се смѣта по единъ делегатъ на петъ лѣкари, числящи се къмъ клона, и въ денъ определенъ отъ Главната дирекция на народното здраве, тия делегати се събиратъ въ окръжния градъ за да избератъ лѣкарски съвети. Изборътъ се ръководи отъ бюро, назначено отъ окръжния лѣкаръ, състоящо се отъ трима лѣкари — единъ председателъ, лѣкаръ на държавна служба, единъ на окръжна и единъ представителъ на мѣстния лѣкарски клонъ. Гласуването е тайно. Произведениятъ изборъ за лѣкарски съвети и за делегати се утвърждава отъ Главната дирекция на народното здраве. Ако изборътъ е опороченъ произвежда се новъ.

**Забележка.** Въ околии, въ които има по-малко отъ петъ лѣкари, избира се единъ делегатъ.

**Чл. 329.** При избора на делегати за лѣкарски събори, както и при тоя на делегатитѣ за избиране окръжни лѣкарски съвети, гласуването на всички членове на околийскитѣ клонове е задължително. Избиратъ се и по трима запасни делегати, които замѣстватъ въпрепятствувалитѣ да участвуватъ въ избора делегати. Не гласувалитѣ безъ оправдателни причини се глобяватъ отъ лѣкарския съветъ отъ 100—300 лв. въ полза на лѣкарския съветъ.

Задължително е, така също, гласуването на всички делегати при изборъ на окръжни лѣкарски съвети и при избора въ лѣкарскитѣ събори на шестъ кандидати за членове на Висшия медицински съветъ (чл. 15). Последнитѣ могатъ да бждатъ същевременно и членове на управителното тѣло на съюза. Списъкътъ на невилитѣ се да гласуватъ делегати се изпраща на съответнитѣ лѣкарски съвети за налагане глоба на отсъствувалитѣ безъ оправдателни причини.

**Забележка.** Оправдателни отсъствията причини сж: важни служебни и професионални задължения, които правятъ невъзможно напущането на мѣстожителството, а така също и извънни, изоброени въ чл. 198 отъ закона за углавното сѣдопроизводство.

**Чл. 330.** За членове на лѣкарския съветъ могатъ да бждатъ избрани лѣкари, които иматъ най-малко петъ годишна безукорна частна практика или служба, а въ окръзи, въ които нѣма повече отъ шестъ лѣкари съ такава практика или служба, могатъ да бждатъ избрани и съ 3 годиш практика или служба.

**Чл. 331.** Членоветѣ на лѣкарски съвети избиратъ помежду си председателъ на съвета и подпредседателъ. Допълнителнитѣ членове замѣстватъ редовнитѣ въ случай на тѣхно отсъствие по законна причина. За всѣко неоправдано отсъствие отъ заседанията на съвета, членоветѣ на съвета се глобяватъ въ полза на последния, отъ окръжния лѣкаръ отъ 100—300 лева, а при три последователни отсъствия се изключватъ отъ съвета и се замѣстватъ съ допълнителни.

#### 2. Дисциплинарни съвети

а) Окръженъ лѣкарски дисциплинаренъ съветъ

**Чл. 332.** Лѣкарскиятъ съветъ, попълненъ съ единъ представителъ на Главната дирекция на народното здраве, назначенъ отъ нея и съ единъ сѣдия отъ окръжния сѣдъ, определенъ за две години въ общото събрание на сѣдия, образува окръженъ лѣкарски дисциплинаренъ съветъ, който—подъ председателството на членъ

сѣдията — разглежда всички дисциплинарни дѣла. Председателътъ на лѣкарския съветъ разпредѣля за докладване дѣлата между всички членове на дисциплинарния съветъ и определя подходящъ денъ за разглеждането имъ. Канцеларията на окръжния дисциплинаренъ съветъ е при окръжния лѣкаръ.

**Забележка.** Окръжниятъ лѣкаръ не може да бжде членъ на лѣкарския дисциплинаренъ съветъ.

**Чл. 333.** Когато се разглеждатъ дѣла, отнасящи се до частната практика на лѣкари, фелдшери и др. санитарни лица, числящи се на служба при самоуправителнитѣ тѣла, въ дисциплинарния съветъ участвува и единъ представителъ на окръжната постоянна комисия — председателя ѝ, или избранъ отъ комисията нейнъ членъ; а когато се разглеждатъ дисциплинарни дѣла, отнасящи се до фелдшери, акушерки и др. лица отъ помощния санитаренъ персоналъ, упражняващи частна практика, въ съвета участвува представителъ на тѣхната организация, ако има такава за тѣхния окръгъ, призната за редовно съществуваща отъ Главната дирекция на народното здраве и имаща за членове повече отъ половината на този персоналъ въ окръга. Въ такъвъ случай, организацията на упражняващитѣ свободна практика лица отъ помощния санитаренъ персоналъ посочва трима свои кандидати за членове въ съвета и отъ тѣхъ Главната дирекция на народното здраве назначава единъ.

#### б) Висшъ лѣкарски дисциплинаренъ съветъ

**Чл. 334.** Председателитѣ на всички окръжни лѣкарски съвети свикани на заседание въ София отъ Главната дирекция на народното здраве, избиратъ за 4 годишенъ срокъ 5 редовни и 5 допълнителни членове на Висшия лѣкарски съветъ. Редовнитѣ членове избиратъ помежду си председателъ и подпредседателъ на съвета. Гласуването на председателитѣ на окръжнитѣ лѣкарски съвети, при избора на Висшия лѣкарски съветъ, е лично и задължително. Ако отсъствуватъ 1/3 или повече отъ 1/3 отъ тѣхъ, изборътъ се отлага, а на отсъствувашитѣ безъ законна причина се налага отъ Главния директоръ на народното здраве глоба отъ 100—1000 лева. За членове на Висшия лѣкарски съветъ могатъ да бждатъ избрани и лѣкари, които не сж председатели или членове на окръжни лѣкарски съвети.

**Чл. 335.** За членове на Висшия лѣкарски съветъ могатъ да бждатъ избрани лѣкари, които иматъ най-малко 10 годишна безукорна служба или практика. Всѣки две години, половината отъ членоветѣ на съвета излизатъ — първата година по жребие — и на мѣстото имъ се избиратъ други. Премзбиране на излѣзлитѣ се допуска.

**Чл. 336.** Висшиятъ лѣкарски и дисциплинаренъ съветъ се състои отъ петтѣ члена на Висшия лѣкарски съветъ, попълнени съ единъ представителъ на Главната дирекция на народното здраве и единъ членъ сѣдия отъ Софийския апелативенъ сѣдъ. Този съветъ, подъ председателството на членъ сѣдията, разглежда като втора и последна инстанция всички жалби подадени срещу постановленията на окръжнитѣ дисциплинарни съвети. Той има сѣдалището си въ София и канцеларията му е при Главната дирекция на народното здраве. Председателътъ на Висшия лѣкарски съветъ разпредѣля между всички членове на дисциплинарния съветъ дѣлата за докладъ. Той определя и датитѣ на разглеждането имъ. Сѣщиятъ нарежда да бждатъ изпращани своевременно преписи отъ всички издадени постановления въ Главната дирекция на народното здраве за сведение и за привеждането имъ въ изпълнение, и въ управителния съветъ на Българския лѣкарски съюзъ.

**Забележка.** Наредбитѣ на чл. 331 се прилагатъ и при отсъствията отъ заседанията на Висшия дисциплинаренъ съветъ.

#### 3. Дисциплинарна отговорностъ

**Чл. 337.** При упражнение на частната имъ практика, лѣкаритѣ, жблѣкаритѣ и всички лица отъ санитарното ведомство, упражняващи такава, отговарятъ дисциплинарно:

- а) за опущения произлѣзли по невнимание и отъ незнание задълженията по професията;
- б) за постоянна небрежностъ при изпълнение на професионалнитѣ задължения;
- в) за неспазване приличие въ произлѣзлитѣ отъ упражняване на професията отношения, било помежду си (не колегиялни отношения), било къмъ болнитѣ, тѣхнитѣ близки, къмъ частни лица и къмъ органитѣ на надзора;
- г) за неспазване съсловно-етичнитѣ правила, издавани отъ лѣкарския съюзъ;
- д) за всѣко частно или обществено действие, което излага честта и достойнството на лѣкарското звание или това на по-нисшитѣ санитарни лица;



е) за служене с хвалебни реклами, явни благодарности, мисити и други сръдства и похвати, несъвместни било с лѣкарското достоинство, било с интереситѣ на болнитѣ и обществото;

ж) за не пазене професионалната тайна не само по отношение на болестта, но и по отношение на всичко ознато при изпълнение професията. Само по опредѣление на сѣда, лѣкарътъ може да дава показания по въпроси свързани с професионалната тайна.

#### 4. Дисциплинарно производство.

Чл. 338. Лѣкарскиятъ сѣветъ следи упражнението частната практика на всички лѣкари, фелдшери и др. въ окръга. Той — по свой починъ, по тѣжба на частни лица, по искане на председателя на лѣкарския сѣюзъ, или по съобщение на властта — постановява да бѣде възбудено дисциплинарно преследване и то само следъ като предварително поиска обяснения отъ обвиняемия. Последниятъ е длъженъ въ седмодневенъ срокъ отъ получаване изпратената му покана да даде обяснения си. Такива обяснения не се изискватъ, когато дѣлото е възбудено по предложение на Главната дирекция на народното здраве или на окръжния лѣкаръ. Въ последнитѣ случаи, дѣлото се внася направо въ дисциплинарния сѣветъ за разглеждане. Следъ изтичане на седмодневния срокъ, лѣкарскиятъ сѣветъ прави разследване и взема не мотивирано постановление или за възбуджане дисциплинарно преследване или за прекратяване прериската.

Чл. 339. Въ постановлението за възбуджане дисциплинарно преследване се посочва изрично въ що се състои обвинението и заедно с прериската, лѣкарскиятъ сѣветъ изпраща постановлението на дисциплинарния сѣветъ за разглеждане. Окрѣжниятъ лѣкаръ може всѣкога да изисква и преглежда прерискитѣ на лѣкарския сѣветъ и тия на дисциплинарния сѣветъ. Както той, така и председателятъ на управителния сѣветъ на лѣкарския сѣюзъ, има право да обжалва предъ Висшия дисциплинаренъ сѣветъ всѣко постановление на лѣкарския сѣветъ, съ което е прекратена нѣкоя прериска. Ако Висшиятъ дисциплинаренъ сѣветъ намѣри тази жалба за основателна, връща прериската за внасяне въ дисциплинарния сѣветъ.

Чл. 340. Обвиняемиятъ се призовава лично да даде обяснения предъ дисциплинарния сѣветъ. Ако не се яви, дисциплинарниятъ сѣветъ се произнася по дѣлото въ негово отсъствие. Обвиняемиятъ може да се представлява само отъ единъ защитникъ. Дѣлата въ дисциплинарния сѣветъ се разглеждатъ при затворени врата. Могатъ да присѣствуватъ само лѣкари, адвокати и представители на държавната и окръжна санитарна властъ.

Забележка. Разпоредбитѣ на закона за углавно сѣдопроизводство, относно разпита на свидетели, вещи лица, подвеждането имъ подъ клетва, разноснитѣ имъ и др., както и налагането глоби на неявили се свидетели, вещи лица и докарването имъ подъ отъража, се прилагатъ и предъ дисциплинарнитѣ сѣдилища.

Чл. 341. Протоколътъ на заседанието и постановлението по дѣлото се написва отъ докладчика и се подписва отъ всички членове на дисциплинарния сѣветъ.

Чл. 342. Издаденото постановление може да бѣде обжалвано въ двенедѣленъ срокъ отъ съобщението предъ Висшия дисциплинаренъ сѣветъ, както отъ осѣдения, така и отъ окръжния лѣкаръ, на когото се съобщаватъ служебно прериси отъ всички издадени отъ дисциплинарния сѣветъ постановления. Не подлежатъ на обжалване постановленията, съ които е наложено наказание: а) обръщане писмено внимание, или б) глоба до 500 лева.

Чл. 343. Висшиятъ лѣкарски дисциплинаренъ сѣветъ се произнася по жалбитѣ, подадени срещу дисциплинарнитѣ постановления на окръжния дисциплинаренъ сѣветъ. Той може да потвърди, да отмѣни или измѣни обжалванитѣ предъ него постановления на окръжнитѣ дисциплинарни сѣвети, като се ръководи по правилата, съдържащи се въ закона за углавното сѣдопроизводство (чл. чл. 516 и 549). Тѣжителитѣ се уведомяватъ за дѣна на гледане дѣлото и могатъ да се явятъ лично или чрезъ единъ повѣренникъ. Решенията на Висшия дисциплинаренъ сѣветъ сѣ окончателни и се привеждатъ въ изпълнение съ заповѣдь на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Чл. 344. Когато съ влѣзло въ законна сила постановление на дисциплинарния сѣветъ, съ опредѣление на лѣкарския сѣветъ, или съ заповѣдь на Главната дирекция на народното здраве е наложена глоба, мировиятъ сѣдия, въ сѣдалището на окръжния дисциплинаренъ сѣветъ, издава въз основа на тѣхъ изпълнителенъ листъ на името на окръжния лѣкарски сѣветъ.

#### 5. Дисциплинарни наказания.

Чл. 345. Дисциплинарнитѣ наказания се налагатъ независимо отъ углавната отговорност. Дисциплинарнитѣ наказания сѣ:

- а) обръщане писмено внимание;
- б) глоба отъ 50 до 10.000 лева;
- в) лишение отъ право на упражняване професията отъ една седмица до една година — това лишаване може да бѣде условно;
- г) лишение отъ правото на упражнение професията и частна практика отъ шесть месеца до 3 години и
- д) лишение отъ сѣщото право за винаги.

Забележка. Временното или за винаги лишение отъ право на упражняване професията и частна практика се отнася за дѣлата територия на Царството.

Чл. 346. Условното осѣждане се допуска по прерценка на сѣда, само по отношение на обвиняеми, които не сѣ осѣждани за деяния наказуеми по чл. 345, буква „в“ и „г“. Въ случай, че преди изтичане три години отъ осѣждането имъ, сѣщитѣ обвиняеми бѣдатъ осѣждени за деяние наказуемо по чл. 345, буква „в“ и „г“, тогава тѣ изтѣрпяватъ и условно наложеното имъ наказание, а ако въ три годишния периодъ не бѣдатъ осѣждени за такова деяние — считатъ се, че не сѣ били осѣждани.

Забележка. Ако виновното лице е на държавна, окръжна или общинска служба и ако извършено отъ него деяние излага неговия служебенъ авторитетъ, дисциплинарниятъ сѣветъ може да постанови да бѣде съобщено на неговото начальство, че е въ интереса на службата да бѣде премѣстено, понижено служебно или уволнено дисциплинарно това лице.

Чл. 347. Дисциплинарнитѣ сѣвети налагатъ предвиденитѣ въ чл. 345 наказания, съобразно съ тежестта на извършенитѣ отъ обвиняемия деяния или обстоятелствата, при които тѣ сѣ извършени.

Чл. 348. Въ списъка, който води съгласно чл. 328, окръжниятъ лѣкаръ записва срещу името на всѣки лѣкаръ наложени му наказания, съ означение отъ кого е наложено, датата на постановлението или присѣдата и кога е изпълнено наложеното наказание. Въ случай на премѣстване въ друга колегия, тия сведения се съобщаватъ въ новата колегия и вписватъ едновременно съ записването на лѣкаря въ нея.

#### Издрѣжка на лѣкарскитѣ сѣвети.

Чл. 349. За посрещане разноснитѣ за издрѣжка на канцеларията, персонала и др. на окръжния и висшия дисциплинарни сѣвети, всѣки членъ на лѣкарския сѣюзъ е длъженъ да внася месечна, 6-месечна или годишна членска вноска, размиѣра на която се опредѣля отъ окръжния лѣкарски сѣветъ. Въ случай на неплащане, следъ покана, членскиятъ вносъ се събира принудително, заедно съ глоба, въз основа на не подлежаще на обжалване постановление на окръжния лѣкарски сѣветъ (чл. 344).

Чл. 350. Заявленията подадени отъ странитѣ за прериси отъ постановлението и отъ други документи, съдържащи се въ дисциплинарнитѣ дѣла, както и въ самитѣ прериси, се обгербоватъ на общо основание, като за всѣки издаденъ прерисъ се плаща такса, опредѣлена отъ окръжния лѣкарски сѣветъ въ полза на последния.

#### Зжболѣкарски сѣюзъ и зжболѣкарски дисциплинарни сѣвети.

Чл. 351. Всички правоспособни зжболѣкари въ Царството образуватъ зжболѣкарски колегии и дисциплинарни сѣвети, по сѣщия начинъ, както лѣкаритѣ; тѣ подлежатъ на сѣщата дисциплинарна отговорност и носятъ сѣщитѣ задължения. И за тѣхъ списъцитѣ се съставятъ и водятъ отъ окръжния лѣкаръ. Лицата, които сѣ назначени като представители на Главната дирекция на народното здраве и на сѣдебната властъ за членове на лѣкарски дисциплинарни сѣвети, могатъ да бѣдатъ и членове на зжболѣкарскитѣ дисциплинарни сѣвети.

Забележка. Две и повече административни околии могатъ да образуватъ единъ общъ клоъ отъ зжболѣкарския сѣюзъ, а въ окръзи, въ които нѣма клонове отъ сѣюза, зжболѣкаритѣ се числятъ направо въ окръжната колегия.

Чл. 352. Подробноститѣ, за прилагане настоящия отдѣлъ ще бѣдатъ изложени въ специаленъ правилникъ.

#### ОТДѢЛЪ XXVI.

#### Наказателни разпорѣждания

Чл. 353. Споредъ характера на извършенитѣ нарушения на настоящия законъ санитарнитѣ лица отговарятъ углавно или дисциплинарно. Дисциплинарната имъ отговорност не изключва углавната и може да я предшества или следва.

Чл. 354. Административно-полицейскитѣ и други власти сѣ длъжни да даватъ въ всѣко време съдействие на органитѣ на санитарната властъ и подъ отговорностъ на по-



следният да изпълняват законните им нареждания при прилагане настоящия закон. Не даването съдействие и не изпълнението на тия нареждания се констатира с акт, въз основа на който виновния се подвежда под отговорност по чл. 443 от Наказателния закон.

### I. Констатиране на нарушенията.

Чл. 355. Всяко нарушение наредбите на настоящия закон се констатира от органите на санитарната власт, с акт подписан от съставителя му и от двама свидетели. Актът се издава от кочанна книга и трябва да съдържа изложение на факта, съставляващо нарушението, рунителта, датата и местонамирашането му, обяснението на нарушителя, имената и адресите на свидетелите. Нарушителят се поканва да подпише акта. Отказа му се приписва от един свидетел. В акта се описват конфискуваните или поставени под възбрана продукти, ако има такива, тяхната стойност или количеството им.

Чл. 356. До доказване на противното, актът съставлява пълно доказателство за извършено нарушение, даже когато не е съставен точно според изложените в горния член изисквания. В последния случай, достатъчно е да бъде установено, било пред съда, било чрез дознание, извършено от органите на властта, че нарушението е извършено.

Чл. 357. Съставеният акт се изпраща на компетентния санитарен орган за издаване — съгласно чл. 674 от углавното съдопроизводство — наказателно постановление против виновния. Наказателното постановление се връчва по начина определен в чл. 675 от същото съдопроизводство.

Чл. 358. Ако акта, според преценката на санитарния орган на който е изпратен за издаване наказателното постановление, не съдържа основание за издаване такова, той, заедно с цѣлата преписка, се изпраща на окръжния лѣкар, който или прекратява преписката, или издава самъ наказателно постановление, въз основа на акта и допълнително събрания сведения, ако такива сѣ били нужни.

### II. Компетентност на санитарните органи.

Чл. 359. Министърът на вътрешните работи и народното здраве, въз основа писменния доклад на Главния директор на народното здраве, а така също въз основа решението на Висшия медицински съвет, или на Аптечната комисия, издава заповѣди за отмиѣнение дадено право за притежаване концесионна аптека, за затварянето ѝ временно, или за винаги, за затваряне дрогерии и отнемане правото за отваряне такива, за затваряне частни лаборатории, институти, фабрики и др. подобни, за приготвяне лѣкарства или други санитарни материали или предмети, за забраняване търговията сѣ безвредни лѣчебни, хигиенни и други срдства (чл. 281), а така също за затваряне временно или за винаги дюкяните, въ които тя се упражнява и конфискуване материалите и стоките предметъ на тази търговия, за затваряне временно или за винаги частни лѣчебници, лѣчебни институти и др., за забраняване — временно или за винаги — служенето сѣ рентгенови и други подобни уреди, използвани при лѣкуването, специални апарати и др. — въобще Министърът на вътрешните работи и народното здраве издава подлежащи на изпълнение заповѣди въ всички случаи, когато това се налага за прилагането наредбите на настоящия закон.

Чл. 360. Издадените от Министра на вътрешните работи и народното здраве заповѣди подлежат на обжалване предъ Върховния административен съдъ, като на образуваните въ този съдъ дѣла се дава ходъ по спешност (чл. 246 от закона за съдоустройството). Когато се касае за заповѣди, сѣ които се забранява приготвянето на известни лѣкарства — специалитети, обжалването не спира изпълнението на заповѣдта.

Чл. 361. Главният директор на народното здраве, въз основа на актовете, съставени от окръжните лѣкари и от всички други органи на санитарната власт, издава наказателни постановления, сѣ които налага глоби до най-големия размеръ, предвиденъ въ настоящия законъ, а така също конфискува и поставя под възбрана хранителни, питейни и други продукти, лѣчебни срдства, общепотрѣбими и други предмети, подлежащи на санитарен надзоръ, било при тяхния вносъ въ страната, било при търговията и производството имъ и гдето и да е другаде, безразлично каква е тяхната стойност и произходъ.

Чл. 362. Наказателни постановления, издавани от Главния директор на народното здраве, които се отнасят до конфискации или възбрана на стойност по-голяма отъ 20.000 лева, подлежат на предварително одобрение отъ Министра на вътрешните работи и народното здраве и

могатъ да бъдатъ обжалвани въ същитѣ срокове и предъ същитѣ сѣдилища, както наказателните постановления на окръжните лѣкари.

Чл. 363. Окръжните лѣкари разглеждатъ окончателно жалбите противъ постановления на околийските лѣкари и тия на общинските лѣкари, ползуващи се сѣ правата на околийски лѣкари. Тѣ издаватъ наказателни постановления за налагане глоба до 10.000 лева и за конфискуване развалени или вредни за здравето хранителни, питейни и други продукти, а така също и за поставянето имъ под възбрана, безразлично каква е стойността имъ.

Чл. 364. Наказателните постановления на окръжните лѣкари подлежат на апелативно обжалване предъ окръжния съдъ въ седемъ дневенъ срокъ отъ съобщението имъ. Решенията на окръжния съдъ не подлежат на никакво обжалване, когато се отнасятъ за глоби, конфискации или възбрани до 5.000 лева, а когато тѣ сѣ надъ тази сума — подлежат на обжалване предъ Върховния административен съдъ въ две седмиченъ срокъ отъ издаването имъ.

Чл. 365. Околийските лѣкари разглеждатъ окончателно обжалваните предъ тяхъ постановления на общинските и участковите лѣкари. Споредъ събрания дани, тѣ потвърдяватъ, измиѣняватъ или отмиѣняватъ тия постановления и сѣ длъжни да разглеждатъ жалбите въ три дневенъ срокъ отъ постъпването имъ. Околийските лѣкари издаватъ наказателни постановления за налагане глоба до 2.000 лева, или за конфискуване развалени и вредни за здравето хранителни, питейни и други вещества на стойност до 2.000 лева, или за поставяне под възбрана хранителни и питейни вещества на стойност 5.000 лева. Тяхните постановления се обжалватъ въ тридневенъ срокъ отъ съобщението предъ окръжния лѣкар, а ако сѣ тѣхъ е наложена глоба до 300 лева или сѣ конфискувани хранителни и други продукти на стойност до 300 лева — тѣ не подлежат на никакво обжалване.

Забележка. Общинските лѣкари въ окръжните градове иматъ компетентността на околийските лѣкари. Тяхните наказателни постановления се обжалватъ направо предъ окръжния лѣкар. Началникътъ на столичната санитарна служба е приравненъ на окръжния лѣкар, и по отношение санитарната служба въ столицата и обжалванията на наказателните постановления има неговата компетентност.

Чл. 366. Общинските и участковите лѣкари, въз основа на съставения отъ тяхъ или отъ други санитарни органи актове, издаватъ наказателни постановления, сѣ които налагатъ глоби, поставятъ под възбрана или конфискуватъ и унищожаватъ развалени или вредни за здравето хранителни, питейни и други продукти. Същитѣ могатъ да налагатъ глоба отъ 25 до 500 лева, да конфискуватъ развалени и вредни за здравето продукти на стойност до 500 лв. и да поставятъ под възбрана такива на стойност до 2.000 лева.

Чл. 367. Наказателните постановления, означени въ горния членъ, не подлежат на никакво обжалване, когато сѣ тѣхъ е наложена глоба до 100 лева или сѣ конфискувани хранителни продукти на стойност до 100 лева, а когато се налага глоба въ по-високъ размеръ или сѣ конфискуватъ продукти сѣ по-голяма стойност, или се поставятъ такива под възбрана, постановленията подлежат на обжалване предъ околийския лѣкаръ въ тридневенъ срокъ отъ съобщението имъ. Наказателните постановления се издаватъ едновременно сѣ съставяне на акта или най-късно въ 24 часа следъ съставянето имъ. За бавност, виновните длъжностни лица отговарятъ дисциплинарно.

Забележка. По-висшиятъ началникъ може да налага всички наказания, които сѣ отъ компетентността на по-нишния.

### Наказания.

Чл. 368. Лѣкаръ, който предизвика изкуствено помѣтане и най-късно въ срокъ отъ 24 часа отъ извършването му не уведоми за него писмено най-близката държавна санитарна власт, се лишава — сѣ заповѣдъ на Министра на вътрешните работи и народното здраве по докладъ на Главния директор на народното здраве — временно отъ правото си да упражнява професията си и да заема служба като лѣкаръ. Временно лишаване отъ право да упражнява професията си трае отъ една седмица до три години.

Забележка. Налагането на наказание е предвидено въ тѣзи членъ, не освобождава лѣкаря отъ отговорността предвидена въ чл. чл. 260 и 261 отъ наказателния законъ.

Чл. 369. Който — като има нужното образование — започне да упражнява лѣкарска, зѣболѣкарска, аптекарска или дрогистска професия, безъ да я получилъ — по реда установенъ въ настоящия законъ — предварително разрешение за упражняването ѝ, се наказва: за пръвъ пътъ сѣ глоба до 5.000 лева и конфискация на използваните отъ него материали, инструменти и други помагала при неза-



конното упражнение на професията му, а ако и следъ покана отъ санитарната властъ, продължава да упражнява професията — съ тъмниченъ затворъ до една година и конфискация на материалитъ и инструментитъ.

Чл. 370. Лѣкаръ или жболѣкаръ, който упражнява професията си, безъ да се е записалъ въ съответната колегия по начина, опредѣленъ въ чл. 327, се наказва отъ Главния директоръ на народното здраве съ глоба до 2.000 лева, а ако и следъ писмената покана, изпратена му отъ окръжния лѣкаръ, не се запише въ дадения му двуседмиченъ срокъ, лишава се — съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — отъ право да упражнява професията си. Това лишаване трае докогато бждатъ представени доказателства за записването, въ който случай издадената заповѣдъ се отменява отъ Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Чл. 371. Наказва се съ тъмниченъ затворъ и глоба до 10.000 лева лѣкаръ, жболѣкаръ, аптекаръ, дрогистъ, акушерка, фелдшеръ или друго лице отъ санитарното ведомство, което, като е лишено съ влѣзла въ законна сила присѣда или съ постановление на дисциплинарния съветъ или съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве отъ право да упражнява званието си, продължава да го упражнява явно, скрито или подъ фирмата на друго правоспособно лице или по какъвто и да било другъ начинъ. Употрѣбяванитъ при такова упражняване на званието инструменти, прибори, машини, лѣчебни и други материали се конфискуватъ.

Чл. 372. Правоспособно лице по санитарното ведомство (лѣкаръ, жболѣкаръ, аптекаръ и др.), което, подъ каквато и да било форма, улесни или прави възможно упражняването на професия по санитарното ведомство отъ лица неспособни или съ отнета правоспособностъ, наказва се за съучастничество въ извършване деяние предвидено въ предшестващия чл. 371, въ свързка съ чл. 51 отъ Наказателния законъ.

Чл. 373. Когато лѣкаръ, на когото е разрешено да държи и продава лѣкарства (чл. 284), ги продава по цена по-висока отъ установената въ аптечната такса, наказва се, за първи пѣтъ съ глоба до 500 лева отъ окръжния лѣкаръ, за втори пѣтъ съ глоба до 2.000 лева, наложени отъ Главния директоръ на народното здраве, а за трети пѣтъ — отнема му се правото да продава лѣкарства.

Чл. 374. Лѣкаръ, който продава лѣкарства, специалистите и др. подобни безъ за това да е получилъ предварително разрешение (чл. 284), или следъ като му е отнето даденото разрешение, наказва се за пръвъ пѣтъ съ глоба до 500 лева, за втори пѣтъ съ глоба до 2.000 лева, наложена отъ Главния директоръ на народното здраве, а за трети пѣтъ — се лишава съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве отъ правото да упражнява професията си за срокъ до три месеца.

Чл. 375. Който търгува съ лѣкарства безъ да има позволение за такава търговия, наказва се — за първи пѣтъ съ глоба до 2.000 лева, наложена отъ Главния директоръ на народното здраве и лѣкарствата се конфискуватъ; за втори пѣтъ съ тъмниченъ затворъ до три месеца и глоба до 5.000 лева. Ако лицето, което върши такава търговия, е отъ санитарното ведомство — наказанието се налага при увеличаващи винаги обстоятелства. Обжалването на заповѣдта за глоба и конфискация не спира изпълнението.

Чл. 376. Лѣкаръ, който се споразумява съ аптекаръ съ целъ да набави за себе си или за аптекаря каквато и да било имотна облага за смѣтка на болнитъ, наказва се съ тъмниченъ затворъ и съ лишение отъ право да упражнява званието си за срокъ до три години. На сѣщото наказание подлежи и аптекаря.

Чл. 377. Лѣкаръ — притежател на частна лѣчебница — който взема такси за лѣкуване, храна, лѣкарства и др. въ размѣръ по-високъ отъ обявения и одобренъ отъ Главната дирекция на народното здраве, или който умнишено прибѣгва до явно ненужни методи и срдства на лѣкуване, консултации и прегледи, предприемани само съ целъ да се добиятъ печалби, наказва се за първи пѣтъ съ глоба до 1.000 лева, налагана отъ Главната дирекция на народното здраве, за втори пѣтъ — съ глоба до 5.000 лева и за трети пѣтъ — съ глоба до 10.000 лева и затваряне на лѣчебницата съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Забележка. Споредъ сериозността на случая, затварянето на лѣчебницата — по препорѣка на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — може да бжде временно или за винаги. Временното затваряне трае отъ една седмица до три години.

Чл. 378. Лѣкаръ, който, безъ разрешение на Главната дирекция на народното здраве, нареди въ дома си, въ амбулаторията си, или другаде легла за болни и ги използва за нуждитъ на последнитъ, се наказва: при кон-

статиране на нарушението съ глоба до две хиляди лева, наложена отъ Главния директоръ на народното здраве, а ако следъ направената покана отъ санитарната властъ продължава да използва тия легла за сѣщитъ цели, наказва се съ глоба до 5.000 лева и отнемане, съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, правото да упражнява професията си за време до три месеца.

Чл. 379. Лѣкаръ, който открие частна лѣчебница, безъ да е получилъ предварително разрешение и одобрение на устава и отъ Главната дирекция на народното здраве, се наказва съ глоба до 2.000 лева, налагана отъ Главната дирекция на народното здраве, а ако лѣчебницата не отговаря на условията, предвидени въ настоящия законъ, затваря се веднага.

Чл. 380. Лѣкаръ, който предписва употелни срдства за други, или за не лѣчебни цели, а така сѣщо, който предписва такива срдства „per se“, се наказва за първи пѣтъ отъ Главната дирекция на народното здраве съ глоба до 2.000 лева, за втори пѣтъ съ глоба до 5.000 лева, а за трети пѣтъ се лишава съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве отъ право да упражнява професията си за време до три месеца.

Чл. 381. Лица, които безъ да иматъ призната отъ санитарната властъ компетентностъ се занимаватъ съ лѣкуване на болни, съ жболѣкарство и др., съ продажба на тѣхни или други неспособни специалитети, се наказватъ — за първи пѣтъ отъ Главния директоръ на народното здраве съ глоба отъ 500 до 5.000 лева, като сѣщевременно се конфискуватъ всички тѣхни уреди, инструменти, машини, лѣкарства и др., а за втори пѣтъ — съ тъмниченъ затворъ и глоба до 10.000 лева. Обжалването на заповѣдта не спира събирането на наложената глоба и конфискацията на уредитъ и др.

Забележка. Въ предвиденитъ въ настоящия членъ нарушения, не е необходимо наказуемитъ деяния да бждатъ извършени като занаятъ.

Чл. 382. Лѣкаръ, който откаже да изпълни наредбата на чл. 132, се наказва съ тъмниченъ затворъ до 6 месеца и лишение отъ практика до една година.

Чл. 383. Ако лѣкаръ, или друго длѣжностно санитарно лице, натоварено да води борба съ заразнитъ болести, откаже да изпълни длѣжността си — наказва се съ тъмниченъ затворъ до 1 година и лишение отъ право да упражнява професията си за време до три години.

Чл. 384. Лѣкаръ, жболѣкаръ, или друго санитарно лице, което, въпрѣки съобщеното му решение на Висшия медицински съветъ (чл. 211), продължава да си присвоява звание или специалностъ, каквито не притежава и да обявява и държи надписа за нея, се наказва съ глоба до 1.000 лева, а ако следъ повторна покана не премахне надписитъ и не спре обявитъ — наказва се съ глоба до 10.000 лева, а надписитъ се снематъ отъ административната властъ. Ако и следъ това продължава да си присвоява сѣщото звание или специалностъ, лишава се — съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — временно отъ правото да упражнява професията си.

Чл. 385. Жболѣкаръ, който предписва лѣкарства или върши лѣкуване извънъ своята компетентностъ (чл. 203), наказва се за първи пѣтъ съ глоба до 1.000 лева, за втори пѣтъ до 5.000 лева, а за трети пѣтъ се наказва като неспособно лице, упражняващо лѣкарска професия (чл. 380).

Чл. 386. Жболѣкаръ, който при поставяне пломби на зѣби, мостове, коронки и др., употребява недоброкачествени или вредни за здравето материали, или такива не отговарящи по качество и стойностъ на писмено уговоренитъ съ клиента, се наказва отъ съответната санитарна властъ за първи пѣтъ съ глоба до 1.000 лева, а за втори и последващи пѣтъ се дава подъ сѣдъ за измама по чл. 344 отъ Наказателния законъ, въ който случай, освенъ главното наказание, налага се и допълнително — временно лишение отъ упражняване жболѣкарството.

Чл. 387. Аптекаръ, който даде подъ наемъ аптеката си подъ каквато и да било форма, безъ да сѣ на лице условията, предвидени въ чл. 277 ал. 2, губи, както дадената му концесионна аптека, така и правото да притежава концесионна аптека. Сключениятъ договоръ за наемъ, като имащъ незаконна причина, е недействителенъ.

Чл. 388. Счита се, че се отказва отъ правото си да притежава аптека аптекаръ, който, въпрѣки наредбитъ на чл. 277, и следъ покана на аптечната комисия, не управлява самъ аптеката си. Такава концесионна аптека се отнема по решение на аптечната комисия, съ заповѣдъ на Министра, и се обявява за вакантна.

Чл. 389. Аптекаръ, който отпуска лѣкарства, които не отговарятъ на фармакопейта, или на предписанието на лѣкаря, или отпуска лѣкарства въ количества по-малки отъ



предписанитъ или исканитъ отъ клиента, се наказва за първи пътъ съ глоба отъ 100 до 3.000 лева, за втори пътъ — съ глоба отъ 3.001 до 5.000 лева, а за трети пътъ — съ глоба отъ 5.001 до 10.000 лева и по решение на аптечната комисия, концесията се отнема съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве и се обявява за вакантна.

Чл. 390. Въ случай че, като последствие отъ неправилното изпълнение на рецептата, се яви разстройство у болния, виновното лице — споредъ сериозността на разстройството — отговаря за тѣлесна повреда (чл. чл. 263, 264, 265 и 270 отъ Наказателния законъ), като по отношение на гражданската отговорностъ се прилагатъ наредбитъ на чл. 287.

Чл. 391. Наказанието предвидено въ чл. 389, се налага и когато приготвянитъ или продаванитъ въ аптеката лѣкарства се таксуватъ по цена по-висока отъ тази, определена въ аптечната такса, или когато аптекарътъ — съ цель да направи невъзможенъ контрола на санитарната властъ — не вписва по книгитъ си всички изпълнени въ аптеката му рецепти, съ точно означени въ последнитъ на взетата срещу тѣхъ сума или не издава копие или издава невѣрно копие отъ рецептитъ.

Чл. 392. Аптекаръ, който не държи въ аптеката си всички предвидени въ официално приетата фармакопѣя лѣкарства или ако ги има — тѣ не отговарятъ на качествата предвидени въ сѣщата — наказва се, по решение на аптечната комисия, за първи пътъ съ глоба отъ 500 до 2.000 лева, за втори пътъ — отъ 2.000 до 5.000 лева, а за трети пътъ — 5.000 до 10.000 лева. Ако липсата на лѣкарства затруднява лѣкуването на болнитъ и се дължи не на трудностъ въ намирането имъ за доставяне, а на явна небрежностъ — въпросътъ се отнася до аптечната комисия за вземане решение да се отнеме концесията.

Забележка. Въ случай на невъзможностъ, или на трудностъ при набавянето на нѣкои лѣкарства, разрешава се на аптечния складъ (чл. 20) по ходатайство на окръжния лѣкаръ, да продава и на частни аптеки отъ тия лѣкарства по сѣщата цена, по която ги продава на разнитъ учреждения.

Чл. 393. Забранено е на аптекаритъ да отказватъ да изпълняватъ даденитъ имъ лѣкарски рецепти или да предадатъ исканитъ имъ съ рецепти лѣкарства. Виновнитъ се наказватъ съ глоба — за първи пътъ до 500 лева, а за втори пътъ до 2.000 лева. Въ случай, че това се прави съ цель да се прѣчи било на упражнението професията на нѣкой лѣкаръ, било на дейността на нѣкое лѣчебно заведение — глобата се налага до размѣръ 10.000 лева, а въ случай на повторение — въпросътъ се отнася до аптечната комисия, за да се отнеме дадената концесионна аптека.

Чл. 394. Аптекаритъ неизпълняватъ рецепти, въ които има явна грѣшка въ количеството на предписанитъ силнодействащи лѣкарства, или въ случай, че сѣ предписани въ една и сѣща рецепта лѣкарства, които се взаимно изключватъ. Въ таквъ случай, аптекарътъ спира изпълнението на рецептата, уведомява лѣкаръ, който я е издалъ и само при повторно писмено дадено нареждане, аптекарътъ изпълнява рецептата, а за направеното уведомява по-висшата държавна санитарна властъ. За проявена въ такива случаи небрежностъ, аптекарътъ може да бѣде подведенъ подъ отговорностъ заедно съ лѣкаръ, който е предписалъ лѣкарството, ако отъ него е последвало нѣкакво разстройство или нещастие за болния.

Чл. 395. Аптекари, които държатъ или продаватъ въ аптекитъ си вещества и предмети — които съгласно чл. 247 не сѣ предметъ на аптекарска търговия — се наказватъ съ глоба до 500 лева, а всички такива вещества и предмети се конфискуватъ. При повторение и за всѣки-последващъ случай, се налага глоба до 5.000 лева и конфискация на предметитъ.

Чл. 396. Който отвори аптека безъ предварително разрешение, или който отвори такава не въ опредѣленото ѳ мѣсто или премѣсти аптеката си безъ разрешение — по решение на аптечната комисия одобрено съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве се лишава отъ правото да има концесионна аптека. Сѣщата комисия, съобразно съ фактическата обстановка, при която е действувалъ аптекаръ, може въ предвиденитъ по-горе случаи да реши само да бѣде наложено съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве глоба до 10.000 лв., като същевременно бѣдатъ изпълнени отъ аптекаря нейнитъ нареждания.

Чл. 397. Въ случай, че аптеката не е наредена съгласно изискванията на фармакопѣята или съобразно съ специалнитъ разпорѣждания на аптечната комисия по отношение на помѣщението ѳ, съдветъ, приборитъ и уредитъ ѳ, а така сѣщо и по отношение на книговодството и смѣтко-

водството, по решение на аптечната комисия дава се на притежателя достатъченъ срокъ, за да отстрани констатиранитъ несъобразности и непълноти. Ако въ този срокъ нарежданията на комисията не бѣдатъ изпълнени, тя взема решение съгласно наредбитъ на предшестващия членъ.

Чл. 398. Забранено е да се държатъ въ аптекитъ фалшифицирани, развалени или ненормални лѣкарства. Ако такива бѣдатъ намѣрени при ревизията тѣ се конфискуватъ и на аптекаря се налага глоба до 3.000 л., а ако бѣде установено, че тѣ се употребяватъ при изпълнение на рецепти или продажба — глобата се увеличава до 10.000 л. съ прилагане наредбитъ на чл. 390.

Чл. 399. Аптекаръ, който отпуска упоителни сръдства безъ да спазва специалнитъ за това наредби, се наказва: за първи пътъ съ глоба до 3.000 лева, за втори и последващъ пътъ — до 5.000 лева глоба.

Забележка. Когато деянията означени въ чл. чл. 391, 393, 394 и 399 отъ настоящия законъ сѣ извършени не отъ притежателя на аптеката, а отъ служащитъ въ аптеката фармацевти или помощникъ аптекари, тогава тѣзи лица отговарятъ за извършеното отъ тѣхъ деяние и подлежатъ на наказание глоба до 5.000 лева наложена отъ Главния директоръ на народното здраве и споредъ сериозността на случая се лишаватъ временно или за винаги, по решение на аптечната комисия, съ заповѣдъ отъ Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, отъ упражняване професията си.

Чл. 400. Дрогистъ, който произвежда лѣкарства или изпълнява рецепти, въпрѣки наредбитъ на чл. 292, се наказва — за първи пътъ съ глоба отъ 500 до 2.000 лева, налагана отъ Главния директоръ на народното здраве, за втори пътъ — съ глоба до 5.000 лева, а за трети пътъ — дрогерията се затваря и притежателя ѳ губи цѣлото свое фармацевтическо старшинство и правото да отворя друга дрогерия подъ каквато и да било форма.

Чл. 401. На сѣщото наказание подлежи и оня дрогистъ, който отпуска медикаменти и специалитети не фигуриращи въ списъка, за който се говори въ ал. II на чл. 289, като едновременно съ налагане глобата тия медикаменти и специалитети се конфискуватъ.

Чл. 402. Който отвори дрогерия безъ предварително разрешение, или уреди лаборатория за приготвяне разни лѣчебни и др. препарати, преди одобрение на устава на лабораторията, се наказва отъ Главния директоръ на народното здраве съ глоба до 5.000 лева, а ако дрогерията или лабораторията не отговарятъ на изискванията на специалнитъ наредби, тя се затваря, като лицето, което я е отворило, се лишава отъ правото да отвори дрогерия или да уреди лаборатория за приготвяне лѣкарства.

Чл. 403. Всички забранени отъ настоящия законъ деяния, които по естеството си могатъ да бѣдатъ извършвани, както отъ аптекари, така и отъ дрогисти, дрогиститъ подлежатъ на сѣщитъ наказания, предвидени въ настоящия законъ, както и аптекаритъ.

Чл. 404. Както дрогиститъ, така и аптекаритъ се наказватъ съ глоба до 3.000 лева, ако допускатъ да работятъ въ заведенията имъ неспособни лица, за действията на които тѣ носятъ пълна отговорностъ. Въ случай, че следъ първата наложена глоба и следъ покана отъ страна на санитарната властъ, тѣ не освободятъ заведенията си отъ тия лица, както аптеката, така и дрогерията се затварятъ съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве, основана на решението на аптечната комисия.

Чл. 405. Аптекаръ или дрогистъ, който отпуска отровни или силно действащи вещества на лица, които нѣматъ право да купуватъ такива, се наказва отъ Главния директоръ на народното здраве съ глоба до 10.000 лева, а въ случай, че последватъ нѣкои нещастия отъ употребението на тия вещества — аптекарътъ или дрогистътъ може да бѣде държанъ, вънъ отъ углавната отговорностъ, граждански отговоренъ отъ потърпѣвшитъ, а въ случай на смъртъ — отъ тѣхнитъ възходящи и низходящи роднини.

Чл. 406. Фелдшеръ, който упражнява явно или прикрито частна практика, безъ да е получилъ предварително нужното разрешение (чл. 204), се наказва: ако фактически има право на частна практика — съ глоба до 500 лева, а ако таква право нѣма — съ глоба до 5.000 лева, наложена отъ Главния директоръ на народното здраве като същевременно се конфискуватъ всички уреди, помагала, лѣкарства и др., предназначени за служене при лѣкуването.

Чл. 407. Наказва се съ глоба до 500 лева фелдшеръ, който упражнява частна практика въ населено мѣсто, за което не е получилъ разрешение, а при повторение на сѣщото деяние — съ глоба до 5.000 лева, наложена отъ Главния директоръ на народното здраве, като същевременно съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитъ работи и народното здраве му се отнема правото на частна практика, за време отъ една седмица до 3 месеца. Ако и следъ



налагане на тия наказания, фелдшерът продължава да върши същото нарушение — отнема се за винаги правото му да упражнява частна практика.

Чл. 408. Търговецът на безвредни лъчебни и др. срѣдства, предвидени въ чл. 280, който държи въ дюкяна си силнодействащи вещества, лѣкарства и материали, отъ които могат да се приготвят такива и др. подобни, безъ да е разрешена свободна търговия съ тѣхъ, се наказва: за първи пътъ съ глоба до 500 лева, като се конфискуватъ всичките намѣрени въ дюкяна забранени вещества, лѣкарства и др., за втори пътъ — съ глоба до 5000 лева, а за трети пътъ — съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, му се забранява за винаги търговия, означава въ чл. 280, подъ каквато и да било форма и дето и да е въ Царството.

Чл. 409. Търговецът на лъчебнитѣ и др. срѣдства, означени въ предшествия членъ, който постави гдето и да било въ заведението си или вънъ отъ него емблеми, знаци, надписи и др. подобни, отъ които би могло да се предположи, че това заведение е аптека или дрогерия, се наказва съ глоба до 500 лева и се поканва писмено отъ окръжния лѣкаръ да премахне въ месеченъ срокъ тия надписи, знаци и др. Ако той не изпълни тази покана, глобява се до 5000 лева и съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, му се отнема за винаги правото да упражнява тази търговия. Окръжниятъ лѣкаръ решава, при всѣки отлѣденъ случай, дали знацитѣ, надписитѣ и др., за които се говори въ настоящия членъ, могат да въведатъ въ заблуждение, че заведението е аптека или дрогерия. Окончателно, този въпросъ се разрешава отъ Главната дирекция на народното здраве.

Чл. 410. Който добива, приготвя, пази, излага за продажба или продава вкусови вещества, хранителни или питейни продукти и общепотрѣбими предмети, или сурови материали, безъ да пази нужната чистота въ фабрицитѣ, работилницитѣ, складовѣтѣ, дюкянитѣ, уредитѣ, машинитѣ и сѣдовѣтѣ, които служатъ за приготвянето, пазенето и др. на продуктитѣ, наказва се съ глоба — за първи пътъ отъ 500 до 3.000 лева, а за всѣко последващо нарушение — съ глоба до 5000 лв. и ако, въпреки предупрежденията на санитарната власть не бждатъ отстранени констатиранитѣ нередовности — заведението се затваря за време отъ една седмица до 3 месеца, съ заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, основана на мнението на окръжния хигиенически съветъ. Ако и следъ това не се отстранятъ нередовноститѣ — затваря се за винаги.

Чл. 411. Който имитира, или фалшифицира вкусови вещества, хранителни или питейни продукти (чл. 80), а така сѣщо, който излага, продава или складира такива, се наказва отъ съответната санитарна власть, за първи пътъ съ глоба отъ 2.000 до 5.000 лева и конфискация на продуктитѣ и веществата, а за втори пътъ — съ тъмниченъ затворъ, глоба до 10.000 лева и конфискация. Ако примѣситѣ, съ които е извършена имитацията или фалшификацията, сѣ вредни за здравето — наказанието е строгъ тъмниченъ затворъ до 5 години, като всички фалшифицирани и имитирани продукти и вещества се конфискуватъ, гдето и да се намѣрятъ. Въ последния случай, ако деянието е извършено по непредпазливостъ — наказанието е тъмниченъ затворъ до 1 година, конфискация на продуктитѣ и глоба до 10.000 лева.

Чл. 412. Който не вѣрно обявява вкусови вещества, хранителни или питейни продукти (чл. 80), се наказва за първи пътъ — съ глоба до 500 лева; за втори пътъ — съ глоба до 5000 лева отъ съответната санитарна власть и конфискация на продуктитѣ, а за трети пътъ — се наказва съ тъмниченъ затворъ до 6 месеца и конфискация на всички не вѣрно обявени продукти.

Чл. 413. Въ всички случаи на конфискация, ако конфискуванитѣ хранителни и др. предмети, могат да бждатъ използвани, било направо, било чрезъ денатуриране или по другъ начинъ — тѣ се използватъ по нареждане на санитарната власть, а въ случай че бжде добита при продажбата имъ нѣкаква сума — тя се внася въ общинския здравенъ фондъ.

Чл. 414. Който приготвя, складира, предлага за продажба или продава развалени или вредни за здравето вкусови вещества, хранителни или питейни продукти, наказва се за първи пътъ — съ глоба до 2000 лева и продуктитѣ се конфискуватъ, за втори пътъ — съ глоба до 5000 лева и конфискация, налагани отъ съответната санитарна власть, за трети пътъ — съ глоба до 10.000 лева и тъмниченъ затворъ.

Чл. 415. Който при борбата съ заразнитѣ остри и хронически болести не изпълнява нарежданията на санитарната власть за борба или предпазване отъ тия болести, или

пречи на прилагането имъ — се наказва отъ съответната санитарна власть съ глоба до 1000 лева, а въ случай на съпротивление спрѣмо законнитѣ наредби, заповѣди, възбрана или покана на същата власть — наказанието е за явно непокорство по чл. 154 отъ наказателния законъ.

Чл. 416. Който като знае, че е засегнатъ отъ венерична болестъ, встъпи въ бракъ, се наказва — споредъ случая — по чл. 263, 265 и 270 отъ наказателния законъ и се осѣжда да заплати на потърпевшата страна прилично възнаграждение (чл. 273 отъ н. законъ) и парично удовлетворение. Углавното преследване, въ тоя случай, става само по тѣжба на потърпевшата страна. То се изключва следъ изминаване една година отъ сключването на брака.

Чл. 417. Съдържателъ на питейно заведение, фабрикантъ на спиртни питиета, притежателъ на складъ на спиртни питиета, който нарушава самъ или чрезъ своитѣ служаци и пълномощници наредбитѣ на чл. 172, 173 и 174, наказва се за първи пътъ — съ глоба отъ 500 до 2.000 лева, за втори пътъ — съ глоба до 5.000 лева, а за трети пътъ — съ глоба до 10.000 лева и съ лишаване по заповѣдъ на Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве отъ правото да притежава питейно заведение и да упражнява търговия съ спиртни питиета. При случаитѣ на чл. 173, питиетата се конфискуватъ.

Чл. 418. Явилитѣ се на служба въ нетрезво състояние длъжностни лица, означени въ чл. 172, се наказватъ за първи пътъ — дисциплинарно, а следъ това — се уволняватъ.

Чл. 419. Когато шофьоръ, файтонджия или друго лице, занимаващо се съ превозване на пътници, бжде въ нетрезво състояние, било при упражняване занятието си или при чакане на пътници на гара, площадъ или на друго публично мѣсто — наказва се: за пръвъ пътъ — съ глоба отъ 25 до 1000 лева, за втори пътъ — съ глоба до 3000 лева, а за трети пътъ — се отнема позволениято му да упражнява това занятие за време отъ една седмица до 6 месеца. Ако и следъ тия наказания лицето извърши същото нарушение — отнема му се за винаги правото да упражнява това занятие.

Чл. 420. Който безъ разрешение открие заведение за произвеждане упоителни срѣдства (чл. 303 и следнитѣ), наказва се съ глоба до 5000 лева, а заведението се затваря и намѣренитѣ въ него материали се конфискуватъ. Съ сѣщото наказание се наказватъ лицата, които разпространяватъ или търгуватъ съ препарати за пушене, приготвени съ опиумъ или хапишъ. Въ случай на повторение, наказанието е до 10.000 лева глоба.

Чл. 421. Който внася санитарни материали, специалитети и др., предвидени въ чл. 311, 314 и 316, или търгува съ тѣхъ безъ да е получилъ надлежно разрешение, а така сѣщо, който внася или търгува съ санитарни материали, специалитети и др., за които не е получилъ разрешение и свободната търговия съ които не е позволена — наказва се съ глоба до 10.000 лева и конфискация на санитарнитѣ материали.

Чл. 422. Дрогистъ, аптекаръ, химикъ или агрономъ, агрономно бюро и др., който посрѣднички на неправиомащи лица да внасятъ отъ странство лѣкарства, химикали и др., наказва се — за първи пътъ съ глоба до 5.000 лева, а при повторение — съ временно лишние отъ правото да упражнява професията си.

Чл. 423. Въ всички случаи, за които въ настоящия законъ нѣма предвидени специални наказания, както и при случаитѣ на неизпълнение основанитѣ на настоящия законъ наредби, правилници и др. на санитарната власть, относящи се до чистотата, до предпазване отъ болести, до търговията съ хранителни и други продукти и др. — виновнитѣ — съобразно извършеното нарушение — се наказватъ отъ съответната санитарна власть съ глоба отъ 25 до 5.000 лева, като споредъ естеството и нарушението — първото наложено наказание е по-леко и има предупредителенъ характеръ. Едновременно съ налагане на глоба, може, споредъ случая, да бжде постановена конфискация.

За бележка. Министерствъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве, въз основа мнението на Висшия медицински съветъ, издава специални наредби за павање на чистотата въ бръонарицитѣ, гостилницитѣ, хотелитѣ, банитѣ и други достѣпни за публиката заведения и мѣста съ пель за предпазване и борба съ заразнитѣ болести, които биха могли да се предаватъ въ тѣзи заведения и мѣста. Нарушителитѣ на тия наредби се наказватъ съ глоба до 5.000 лева, а заведението могат да бждатъ затворени временно или завинаги.

Чл. 424. Нарушенията на настоящия законъ се просрочватъ въ едногодишенъ срокъ, считанъ отъ извършването имъ. Счита се за несѣществуващо всѣко нарушение за което, следъ като е наложено влѣзло въ законна сила наказание отъ компетентната власть, въ продължение на три години отъ извършването му не е извършено повторно отъ сѣщия нарушителъ сѣщото нарушение.



Чл. 425. Въ случай на невъзможност да се съберат оть органитъ на финансовата властъ наложенитъ по настоящия законъ глоби, тѣ се замѣняватъ съ лишение оть свобода, съгласно чл. 28 оть наказателния законъ.

## ОТДѢЛЪ XXVII.

## Преходни наредби

Чл. 426. За организиране на всички служби, учреждени, институти и др. по настоящия законъ ще бждатъ издавани отдѣлни заповѣди оть Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, а до тогава ще се прилагатъ наредбитѣ на сегашния законъ за опазване общественото здраве.

Организирането издржката на санитарната служба въ санитарнитѣ околии и въ санитарнитѣ участъци, и преминаването на санитарнитѣ околии къмъ държавата и на санитарнитѣ участъци къмъ окръжнитѣ съвети ще стане постепенно по изработенъ оть Главната дирекция на народното здраве планъ, утвърденъ оть Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве. По сѣщия планъ ще премине върху съответнитѣ самоуправителни тѣла издржката на II-ст. и III-ст. болници.

Заповѣдваме този законъ да се облѣче съ държавния печатъ и тури въ действие.

Разпорежданията по турянето му въ действие възлагамъ на Нация Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 7 февруарий 1929 год.

На първообразния съ собствената на Негово Величество рѣка написано:

„БОРИСЪ III“

Приподписаль,

Председателъ на Министерския съветъ и Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:

А. Ляпчевъ

Първообразниятъ указъ е облѣченъ съ държавния печатъ и регистрированъ подъ № 2300 на 28 февруарий 1929 г.

Пазителъ на държавния печатъ,

Министъръ на правосѣдието: Д-ръ Т. Кулевъ

Съ указъ № 2 оть 4 януарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Бабскохански селски общински съветъ, Трънска околия, протоколъ № 8, ст. XI, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на чешма въ с. Парамунъ, Бабскоханска селска община.

Съ указъ № 3 оть 4 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Созополския градски общински съветъ, Бургаска околия, протоколъ № 25, ст. IV, досежно замѣняване на общинска нива съ частна.

Съ указъ № 4 оть 4 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Робертговския селски общински съветъ, Новоселска околия, протоколъ № 14, решение II, досежно отпускане даровъ на инвалида оть войната Никола Вълчевъ общинско дворно мѣсто.

Съ указъ № 5, оть 4 януарий 1929 год., прогласява се за отчуждимъ за обществена полза, споредъ решението на Братушковския селски общински съветъ и Радуловското училищно настоятелство, Софийска околия, протоколъ № 22, частния недвижимъ имотъ, нуженъ за постройка на училищно здание въ с. Радуловци.

Съ указъ № 9 оть 11 януарий 1929 год., утвърдяватъ се решенията на Овчаровския селски общински съветъ, Шуменска околия, протоколи № 6 и 12, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 10 оть 11 януарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Долно-Ломския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Бѣлоградчишка околия, протоколъ № 14, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 11 оть 11 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Бараклийския селски общински съветъ, Анхиалска околия, протоколъ № 10, ст. I, досежно замѣняване на общински мѣста съ частни.

Въ този планъ ще бжде уреденъ и въпроса за собствеността на зданията, инвентаря и пр. и начина на използването имъ.

Чл. 427. Освобождаватъ се оть държавенъ изпитъ ония руски лѣкари, зѣболѣкари и фармацевти, които сѣ завършили образованието си въ Русия преди 1 октомврий 1917 г. и настоящия законъ заварва, дошли въ България преди 1 януарий 1929 г., щомъ представятъ достовѣрни документи, оть които да се вижда, че действително преди 1 октомврий 1917 г. сѣ били лѣкари, зѣболѣкари и фармацевти, или сѣ се ползвали по специалността си съ право въ Русия. Документитѣ имъ се провѣрватъ оть комисията при Министерството на народното просвѣщение, която легализира дипломитѣ за висше образование, попълнена, освенъ съ представителъ на Главната дирекция на народното здраве, още и съ единъ представителъ на Висшия медицински съветъ. Сѣщитѣ се освобождаватъ оть тоя изпитъ и когато приематъ българското поданство.

Чл. 428. Подробноститѣ по приложението на настоящия законъ се опредѣлятъ съ особени правилници. Наказанията по отдѣлъ XXVI се прилагатъ и за нарушения на тѣзи правилници.

Чл. 429. Всички закони и правилници, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

На първообразния съ собствената на Негово Величество Царя рѣка написано:

„Одобрено БОРИСЪ III“

## Докладъ до Негово Величество Царя

№ 4556—I

Ваше Величество,

Съгласно чл. 45 оть Конституцията, имамъ честъ, да моля, Ваше Величество, да благоволите и чрезъ подписване на приложения тукъ указъ, да утвърдите приетия оть XXII-то обикновено Народно събрание, презъ II-та му редовна сесия, въ 44 заседание, държано на 14 февруарий 1929 година, законъ за Народното здраве.

Гр. София, 23 февруарий 1929 год.

Председателъ на Министерския съветъ и Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:

1—(10271)—1

А. Ляпчевъ

Съ указъ № 12 оть 11 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Щръклевишкия селски общински съветъ, Русенска околия, протоколъ № 9, ст. IX, досежно замѣняване на общински дворни мѣста съ частни.

Съ указъ № 13 оть 11 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Горно-Орѣховския градски общински съветъ, протоколъ № 12, ст. II, досежно отчуждаване на общински мѣста.

Съ указъ № 14 оть 12 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Семерджиевския селски общински съветъ, Русенска околия, протоколъ № 23, ст. II, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на търгъ.

Съ указъ № 16 оть 12 януарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Бърдския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Ихтиманска околия, протоколъ № 12, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 18 оть 17 януарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Горно-Джумайския градски общински съветъ и училищното настоятелство, протоколъ № 36, решение IV, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищни здания.

Съ указъ № 19 оть 17 януарий 1929 год., утвърдява се решението на Говедарския селски общински съветъ, Самоковска околия, протоколъ № 6, ст. I, досежно отчуждаване на общинско дворно мѣсто.

Съ указъ № 20 оть 17 януарий 1929 год., прогласява се за отчуждимъ за обществена полза, споредъ решението на Реплянския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Бѣлоградчишка околия, протоколъ № 58, решение I, частния недвижимъ имотъ, нуженъ за постройка на училищно здание.



Съ указъ № 21 отъ 17 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Писаревския селски общински съветъ, Новопазарска околия, протоколъ № 8, решение I, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 26 отъ 22 януарий 1929 год., утвърждаватъ се решенията на Бургаския градски общински съветъ, протоколи № № 76, ст. XVIII и 69, ст. XIV, досежно отчуждаване на общинско мѣсто чрезъ заплащане по определена цена за минното акц. д-во „Плакалница“ въ Бургавъ.

Съ указъ № 27 отъ 22 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Аязларския селски общински съветъ, Поповска околия, протоколъ № 25, ст. IV, досежно отчуждаване на общинско мѣсто.

Съ указъ № 28 отъ 22 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Живковския селски общински съветъ, Ихтиманска околия, протоколъ № 37, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 29 отъ 25 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Варненския градски общински съветъ, протоколъ № 33, решение 381, досежно отчуждаване на общински мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 30 отъ 25 януарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Макрешкия селски общински съветъ и училищното настоятелство, Кулска околия, протоколъ № 2, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 31 отъ 25 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Провадийския градски общински съветъ, протоколъ № 36, решение № 356, досежно преименуване на улици „Камчия“ въ гр. Провадия въ улица „Душо Стефановъ“.

Съ указъ № 32 отъ 25 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Климентиновския селски общински съветъ, Пловдивска околия, протоколъ № 36, досежно отчуждаване общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 33 отъ 25 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Щръклевския селски общински съветъ, Русенска околия, протоколъ № 25, ст. IV, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно.

Съ указъ № 36 отъ 29 януарий 1929 год., утвърждава се решението на Русенския градски общински съветъ, протоколъ № 59, решение XIV, досежно отчуждаване на общинско мѣсто чрезъ продажба по определена цена.

Съ указъ № 40 отъ 1 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Ескиченския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Шуменска околия, протоколъ № 13, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание въ с. Каялъ-дере.

Съ указъ № 41 отъ 1 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Душанския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Пирдопска околия, протоколъ № 25, ст. I, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 42 отъ 1 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Източно-Съдиевския селски общински съветъ, Новоагорска околия, постановление № 39, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 45 отъ 10 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Враждебския селски общински съветъ, Софийска околия, протоколъ № 44, досежно замѣняване на общински мѣста съ частни.

Съ указъ № 46 отъ 10 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Фюлбелерския селски общински съветъ, Поповска околия, протоколъ № 2, ст. IV, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста, въ полза на скотовъдния фондъ, за постройка на оборъ и за посѣвъ на фуражни растения.

Съ указъ № 47 отъ 10 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Козановския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Станимашка околия, протоколъ № 12, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 48 отъ 10 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Хибилийския селски общински съветъ, Свищовска околия, протоколъ № 23, ст. I, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно.

Съ указъ № 50 отъ 12 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Селановския селски общински съветъ, Орѣховска околия, протоколъ № 43, ст. V, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно.

Съ указъ № 51 отъ 12 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Карловския градски общински съветъ, протоколъ № 25, ст. IV, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 52 отъ 12 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Геренския селски общински съветъ, Ески-Джумайска околия, протоколъ № 1, ст. XII, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста чрезъ продажба на публиченъ търгъ.

Съ указъ № 53 отъ 13 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Банишкия селски общински съветъ и училищното настоятелство, Врачанска околия, протоколъ № 39, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 54 отъ 13 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза и се отчуждаватъ, споредъ решението на Горно-Градищенския селско общински съветъ, Казанлъшка околия, протоколъ № 15, частнитѣ недвижими имоти, нуждни за прокарване на общински път.

Съ указъ № 57 отъ 15 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Пловдивския градски общински съветъ, протоколъ № 59, ст. I, т. 21, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно мѣсто на Мария Ив. Ковачева отъ Пловдивъ.

Съ указъ № 58 отъ 15 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Еленския градски общински съветъ, протоколъ № 18, частния недвижимъ имотъ, нуженъ за постройка на електрическа централа и градска баня.

Съ указъ № 60 отъ 15 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими за обществена полза, споредъ решението на Враниловския селски общински съветъ и училищното настоятелство, Габровска околия, протоколъ № 13, частния недвижимъ имотъ, нуженъ за постройка на училищно здание въ с. Райновци, Враниловска селска община.

Съ указъ № 61 отъ 15 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Бъл.-Сливовския селски общински съветъ, Свищовска околия, протоколъ № 38, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно.

Съ указъ № 62 отъ 18 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Панчаревския селски общински съветъ, Софийска околия, протоколъ № 25, досежно замѣняване на общинско мѣсто съ частно, което е избрано за постройка на училищно здание.

Съ указъ № 63 отъ 18 февруарий 1929 год., прогласяватъ се за отчуждими, за обществена полза, и се отчуждаватъ споредъ решението на Драгомировския селски общински съветъ, Свищовска околия, протоколъ № 16, ст. IV, частния недвижимъ имотъ, въ който се намира изворътъ на селската чешма.

Съ указъ № 70 отъ 23 февруарий 1929 год., утвърждава се решението на Лѣсковския градски общински съветъ, Горноорѣховска околия, протоколъ № 12, ст. XIX, досежно отчуждаване на общински дворни мѣста, чрезъ продажба на публиченъ търгъ.